

Lemminkäinen Oyj:n tilinpäätös 31.12.2015 päättyneeltä tilikaudelta

Sisältää hallituksen toimintakertomuksen, tilintarkastetun konsernitilinpäätöksen, tilintarkastetun emoyhtiön tilinpäätöksen ja tilintarkastuskertomuksen.

TILINPÄÄTÖS 2015

Sisällysluettelo

TILINPÄÄTÖS]		
Hallituksen toimintakertomus	1	13 Verot	38
Konsernin avainluvut	1	14 Lopetetut liiketoiminnot	41
Strategia	2	15 Osakekohtainen tulos	42
Liiketoiminnan kehitys	2	16 Muut laajan tuloksen erät	42
Tase, rahoitus ja rahavirta	4	17 Maksetut ja ehdotetut osingot	43
Liiketoimintasegmentit	5	18 Aineelliset hyödykkeet	43
Investoinnit	7	19 Aineettomat hyödykkeet	45
Henkilöstö	7	20 Pitkäaikaiset myytävissä olevat rahoitusvarat	48
Muutokset johtoryhmässä	8	21 Pitkäaikaiset saamiset	48
Työturvallisuus ja ympäristö	8	22 Vaihto-omaisuus	48
Tutkimus- ja kehitystoiminta	8	23 Lyhytaikaiset saamiset	49
Osakkeet ja osakkeenomistajat	9	24 Lyhytaikaiset myytävissä olevat rahoitusvarat	49
Yhtiökokouksen päätökset ja hallinto	9	25 Rahavarat	49
Oikeudenkäynnit	10	26 Rahoitusinstrumentit arvostusryhmittäin	50
Riskit ja epävarmuustekijät	10	27 Oma pääoma	52
Näkymät	11	28 Korolliset velat	53
Hallituksen ehdotus voittovarojen käytöstä	12	29 Eläkeveloitteet	53
Ohjeistus vuodelle 2016	12	30 Osakeperusteiset maksut	55
Konsernitilinpäätös	13	31 Varaukset	57
Konsernin tuloslaskelma (IFRS)	13	32 Ostovelat ja muut velat	58
Konsernin laaja tuloslaskelma (IFRS)	14	33 Rahoitusriskien hallinta	58
Konsernin tase (IFRS)	15	34 Johdannaisinstrumentit	64
Konsernin rahavirtalaskelma (IFRS)	16	35 Liiketoiminnan rahavirtojen oikaisut	64
Laskelma konsernin oman pääoman muutoksista (IFRS)	17	36 Muut vuokrasitoumukset	65
IFRS-konsernitilinpäätöksen laatimisperiaatteet 31.12.2015	19	37 Ehdolliset varat ja velat	65
Konsernitilinpäätöksen liitetiedot (IFRS)	30	38 Lähipiiritapahtumat	66
1 Aikaisempia tilikausia koskevat muutokset	31	Emoyhtiön tilinpäätös	70
2 Tilikauden poikkeukselliset tapahtumat	31	Emoyhtiön tuloslaskelma (FAS)	70
3 Toiminnan kausiluonteisuus	31	Emoyhtiön tase (FAS)	71
4 Toimintasegmentit	32	Emoyhtiön rahavirtalaskelma (FAS)	72
5 Tietoja markkina-alueittain	33	Emoyhtiön tilinpäätöksen laatimisperiaatteet 31.12.2015	73
6 Tietoja rakennushankkeista	33	Emoyhtiön liitetiedot (FAS)	74
7 Liiketoiminnan muut tuotot	34	1 Liikevaihto markkina-alueittain	75
8 Työsuhde-etuuksista aiheutuvat kulut ja henkilöstömäärä	34	2 Liiketoiminnan muut tuotot	75
9 Poistot ja arvonalentumiset	35	3 Materiaalit ja palvelut	75
10 Liiketoiminnan muut kulut	35	4 Henkilöstöä ja toimielinten jäseniä koskevat tiedot	75
11 Sijoitukset	36	5 Poistot ja arvonalentumiset	76
12 Rahoitustuotot ja -kulut	38	6 Tilintarkastajan palkkiot	76
		7 Rahoitustuotot ja -kulut	76
		8 Satunnaiset erät	76

9 Välittömät verot	77	Taloudellista kehitystä kuvaavat tunnusluvut (IFRS)	82
10 Pysyvät vastaavat	77		
11 Omistukset muissa yrityksissä	79	Osakekohtaiset tunnusluvut (IFRS)	83
12 Vaihtuvat vastaavat	79	Tunnuslukujen laskentakaavat	84
13 Oma pääoma	80	Hallituksen ehdotus emoyhtiön voittovarojen käytöstä	85
14 Pakolliset varaukset	80		
15 Vieras pääoma	80	Tilintarkastuskertomus	86
16 Vakuudet ja vastuusitoumukset	81		

Tilinpäätös › Hallituksen toimintakertomus › Konsernin avainluvut

Hallituksen toimintakertomus

Konsernin avainluvut

Avainluvut, IFRS	1-12/2015	1-12/2014	Muutos
Liikevaihto, milj. euroa	1 879,0	2 044,5	-165,5
Päällystys	874,5	907,5	-33,0
Infraprojektit	263,1	286,0	-22,9
Suomen talonrakentaminen	537,8	539,0	-1,2
Venäjän toiminnot	136,7	196,1	-59,4
Muut toiminnot ja konsernieliminoinnit	66,8	115,9	-49,1
Liikevoitto, milj. euroa	37,3	36,3	1,0
Päällystys	16,9	32,2	-15,3
Infraprojektit	11,8	7,2	4,6
Suomen talonrakentaminen	12,9	9,3	3,6
Venäjän toiminnot	2,9	19,7	-16,8
Muut toiminnot	-7,2	-32,2	25,0
Liikevoitto-%	2,0	1,8	
Päällystys	1,9	3,5	
Infraprojektit	4,5	2,5	
Suomen talonrakentaminen	2,4	1,7	
Venäjän toiminnot	2,1	10,1	
Tulos ennen veroja, milj. euroa	16,7	-1,7	18,4
Jatkuvien toimintojen tulos, milj. euroa	7,2	-5,0	12,2
Katsauskauden tulos, milj. euroa	7,2	18,1	-10,9
Jatkuvien toimintojen osakekohtainen tulos, euroa	-0,15	-0,68	0,53
Katsauskauden osakekohtainen tulos, euroa	-0,15	0,40	-0,55
Liiketoiminnan rahavirta, milj. euroa	106,6	-48,4*	155,0

* Liiketoiminnan rahavirta sisältää asfalttikartelliin liittyviä Q1/2014 maksettuja vahingonkorvauksia 59,7 milj. euroa.

Avainluvut, IFRS	31.12.2015	31.12.2014	Muutos
Tilaukanta, milj. euroa	1 180,3	1 456,1	-275,8
Sidottu pääoma, milj. euroa	474,8	590,4	-115,6
Taseen loppusumma, milj. euroa	1 035,5	1 257,8	-222,3
Korollinen nettovelka, milj. euroa	126,8	213,6	-86,8
Omavaraisuusaste, % *	40,6	37,1	
Nettovelkaantumisaste, % **	33,6	51,8	
Sijoitetun pääoman tuotto, ROI, liukuva 12 kk, % ***	10,2	13,5	
Sijoitetun pääoman tuotto, ROCE, liukuva 12 kk, % ****	5,3	4,5	

* Omavaraisuusaste, mikäli hybridilainat käsiteltäisiin vieraana pääomana: 12/2015: 28,6 % ja 12/2014: 24,6 %.

** Nettovelkaantumisaste, mikäli hybridilainat käsiteltäisiin vieraana pääomana: 12/2015: 89,6 % ja 12/2014: 128,4 %.

*** Sisältää lopetettujen toimintojen tulosvaikutuksen.

**** Laskentakaava: Liikevoitto, liukuva 12 kk / (Oma pääoma (kvartaalien keskiarvo) + korolliset velat (kvartaalien keskiarvo)) x 100

Tilinpäätös › Hallituksen toimintakertomus › Strategia

Strategia

Strategia vuosille 2016–2019

Lemminkäinen tarkensi lokakuussa 2015 strategiaansa vuosille 2016–2019. Yhtiö pyrkii jatkuvasti parantamaan tulostaan ja kasvattamaan omistaja-arvoaan vahvistamalla tasettaan ja kehittämällä kilpailukyysisempiä toimintamalleja sekä kasvamalla kannattavasti infraprojekteissa Pohjois-Euroopassa.

Yhtiö arvioi, että infraprojektien näkymät ovat hyvät etenkin Norjassa ja Ruotsissa, joissa valtiolliset pitkän aikavälin ohjelmat ulottuvat yli hallituskausien. Päälylystyksessä tavoitteena on parantaa kilpailukykyä kaikilla markkinoilla virtaviivaistamalla toimintamallia ja tehostamalla prosesseja. Suomen talonrakentamisessa toiminnan keskittämistä

kasvukeskuksiin jatketaan. Venäjällä taloudellinen tilanne on edelleen epävakaa. Pitääkseen riskitasonsa maltillisena Lemminkäinen on päättänyt toistaiseksi olla aloittamatta uusia omaperusteisia asuinrakennuskohteita Venäjällä, mutta jatkaa neuvottelu-urakointia talonrakentamisessa. Venäjällä päälylystyksessä kasvua haetaan etenkin erityisurakoista.

Lemminkäinen päivitti myös taloudellisia tavoitteitaan. Vuoden 2019 lopussa tavoitteena on yli 15 prosentin ROCE, joka vastaa aiempaa 18 prosentin ROI-tavoitetta. Uudeksi tavoitteeksi yhtiö on asettanut yli 4 prosentin liikevoiton. Omavaraisuustavoite, yli 35 prosenttia, säilyy muuttumattomana.

Taloudellinen tavoite	Tavoitetaso	Toteuma 2015	Toteuma 2014	Toteuma 2013
Vanha: Sijoitetun pääoman tuotto, ROI *, %	18 % yli syklin (15 % vuoden 2016 lopussa)	10,2	13,5	-9,4
Uusi: Sijoitetun pääoman tuotto, ROCE **, %	15 % vuoden 2019 lopussa	5,3	4,5	-10,8
Uusi: Liikevoittoprosentti, %	Yli 4 % vuoden 2019 lopussa	2,0	1,8	-4,4
Omavaraisuusaste***, %	vähintään 35 %	40,6	37,1	27,3
Osingonmaksu, %	vähintään 40 % tilikauden tuloksesta	38,5****	0	0

* Sisältää lopetettujen toimintojen tulosvaikutuksen

** Laskentakaava: Liikevoitto, liukuva 12 kk / (Oma pääoma (kvartaalien keskiarvo) + korolliset velat (kvartaalien keskiarvo)) x 100

*** Omavaraisuusaste, mikäli hybridilainat käsiteltäisiin vieraana pääomana: 12/2015: 28,6 % ja 12/2014: 24,6 %.

**** Hallituksen ehdotus yhtiökokoukselle

Tilinpäätös › Hallituksen toimintakertomus › Liiketoiminnan kehitys

Liiketoiminnan kehitys

Liikevaihto

Liikevaihto segmentteittäin	1–12/2015	1–12/2014	Muutos
Päälylystyys, milj. euroa	874,5	907,5	-33,0
Infraprojektit, milj. euroa	263,1	286,0	-22,9
Suomen talonrakentaminen, milj. euroa	537,8	539,0	-1,2
Venäjän toiminnot, milj. euroa	136,7	196,1	-59,4
Muut toiminnot ja konsernieliminoinnit, milj. euroa	66,8	115,9	-49,1
Konserni yhteensä, milj. euroa	1 879,0	2 044,5	-165,5

Vuoden 2015 liikevaihto laski ja oli 1 879,0 milj. euroa (2 044,5). Liikevaihto laski kaikissa segmenteissä. Eniten liikevaihto laski Venäjän toiminnoissa, jossa vuonna 2015 valmistui yksi omaperusteinen asuntokohde, kun vuonna 2014 kohteita valmistui kaksi. Myös Venäjän talonrakentamisen urakointia vähennettiin edellisvuodesta. Muiden toimintojen liikevaihdon lasku johtuu Ruotsin talonrakentamisliiketoiminnan myynnistä vuoden kolmannella neljänneksellä. Valuuttakurssimuutosten

vaikutus euromääräiseen liikevaihtoon oli -67,2 milj. euroa vertailukauteen nähden. Liikevaihdosta 60 % (52) tuli Suomesta, 27 % (32) Skandinaviasta, 7 % (10) Venäjältä ja 6 % (6) muista maista.

Liikevoitto

Liikevoitto segmentteittäin	1-12/2015	1-12/2014	Muutos
Päällystys, milj. euroa	16,9	32,2	-15,3
Infraprojektit, milj. euroa	11,8	7,2	4,6
Suomen talonrakentaminen, milj. euroa	12,9	9,3	3,6
Venäjän toiminnot, milj. euroa	2,9	19,7	-16,8
Toimialat yhteensä, milj. euroa	44,5	68,5	-24,0
Muut toiminnot, milj. euroa	-7,2	-32,2	25,0
Konserni yhteensä, milj. euroa	37,3	36,3	1,0

Liikevoitto-% segmentteittäin	1-12/2015	1-12/2014
Päällystys, %	1,9	3,5
Infraprojektit, %	4,5	2,5
Suomen talonrakentaminen, %	2,4	1,7
Venäjän toiminnot, %	2,1	10,1
Konserni yhteensä, %	2,0	1,8

Konsernin liikevoitto vuonna 2015 oli 37,3 milj. euroa (36,3). Liikevoittoprosentti oli 2,0 (1,8). Valuuttakurssimuutosten vaikutus euromääräiseen liikevoittoon oli -0,5 milj. euroa vertailukauteen nähden.

Liikevoitto kasvoi infraprojekteissa ja Suomen talonrakentamisessa, mutta heikentyi päällystyksessä ja Venäjän toiminnoissa. Infraprojektien kannattavuus kehittyi myönteisesti kaikissa maissa, lukuun ottamatta Ruotsia, jossa vertailukautta alhaisemmat volyymit heikensivät tulosta. Infraprojektien vertailukausi sisälsi 3 milj. euron alaskirjauksen asiakkaan ajaututtua konkurssiin. Suomen talonrakentamisen tulosta tuki pääkaupunkiseudun hyvä tulos sekä kannattavuuden paraneminen muualla Suomessa. Päällystysliiketoiminnan liikevoiton pieneneminen johtui pääosin

Norjan vertailukautta heikommasta tuloksesta, Norjan teiden huolto- ja ylläpitoliiketoiminnan myynnistä sekä maarakennuksen yksittäisten projektien kateheikennyksistä Suomessa. Venäjän toimintojen liikevoitto laski vertailukaudesta. Vuonna 2015 valmistui yksi omaperusteinen asuntokohde, kun vertailuvuonna kohteita valmistui kaksi. Koko vuoden liikevoittoa heikensi myös alaskirjaus liittyen yhtiön päätökseen luopua suunnitella olleesta Ilmatar-hankkeesta, minkä euromääräinen vaikutus katsauskauden lopussa oli 12,9 milj. euroa. Muiden toimintojen tulosta paransivat pääasiassa yhtiön kiinteisiin kuluihin kohdistuneet säästötoimenpiteet.

Tilaukanta

Tilaukanta ja saadut tilaukset	Tilaukanta 31.12.2015	Tilaukanta 31.12.2014	Muutos	Saadut tilaukset 1-12/2015	Saadut tilaukset 1-12/2014	Muutos
Päällystys, milj. euroa	225,0	334,3	-109,3	558,3	685,2	-126,9
Infraprojektit, milj. euroa	187,8	214,5	-26,7	173,8	99,2	74,6
Suomen talonrakentaminen, milj. euroa	760,6	687,1	73,5	569,2	599,0	-29,8
Venäjän toiminnot, milj. euroa	7,0	86,4	-79,4	22,8	54,9	-32,1
Muut toiminnot, milj. euroa		133,8	-133,8	93,3	89,0	4,3
Konserni yhteensä, milj. euroa	1 180,3	1 456,1	-275,8	1 417,4	1 527,4	-110,0
- josta myymätön osuus	156,1	188,7	-32,6			

Konsernin tilaukanta vuoden lopussa oli 1 180,3 milj. euroa (1 456,1). Uusien tilausten määrä tammi-joulukuussa 1 417,4 milj. euroa (1 527,4).

Päällystys-segmentin vertailukauden tilaukanta sisältää yhtiön myymän teiden huolto- ja ylläpitoliiketoiminnan Norjassa, mikä selittää tilaukannan muutoksen. Infraprojektien tilaukanta laski vertailukaudesta. Suomen talonrakentamisen tilaukanta kasvoi. Venäjällä uusia talonrakentamisen omaperusteisia hankkeita ei strategian mukaisesti käynnistetty vuonna 2015. Muiden toimintojen tilaukannan muutos johtuu Ruotsin talonrakentamisen liiketoiminnan myynnistä.

Tilinpäätös › Hallituksen toimintakertomus › Tase, rahoitus ja rahavirta

Tase, rahoitus ja rahavirta

Tase ja rahoitus	31.12.2015	31.12.2014	Muutos
Taseen tunnusluvut			
Omavaraisuusaste, % *	40,6	37,1	
Nettovelkaantumisaste, % **	33,6	51,8	
Sijoitetun pääoman tuotto, ROI, liukuva 12kk, %***	10,2	13,5	
Sijoitetun pääoman tuotto, ROCE, liukuva 12 kk, % ****	5,3	4,5	
Sijoitettu pääoma, milj. euroa	632,3	760,3	-128,0
Sidottu pääoma, milj. euroa	474,8	590,4	-115,6
Nettokäyttöpääoma, milj. euroa	258,7	335,1	-76,4
Rahoitusasema ja likviditeetti			
Korollinen velka	254,7	347,8	-93,1
- josta pitkäaikaista velkaa	123,1	139,5	-16,4
- josta lyhytaikaista velkaa	131,6	208,3	-76,7
Likvidit varat, milj. euroa	127,9	134,2	-6,3
Korollinen nettovelka, milj. euroa	126,8	213,6	-86,8
Käyttämättömiä sitovia luottolimiittejä, milj. euroa	185,0	185,0	0
Käyttämättömiä tililimiittisopimuksia, milj. euroa	12,3	33,2	-20,9

* Omavaraisuusaste, mikäli hybridilainat käsiteltäisiin vieraana pääomana: 12/2015: 28,6 % ja 12/2014: 24,6 %.

** Nettovelkaantumisaste, mikäli hybridilainat käsiteltäisiin vieraana pääomana: 12/2015: 89,6 % ja 12/2014: 128,4 %.

*** Sisältää lopetettujen toimintojen tulosvaikutuksen.

**** Laskentakaava: Liikevoitto, liukuva 12 kk / (Oma pääoma (kvartaalien keskiarvo) + korolliset velat (kvartaalien keskiarvo)) x 100

Taseen loppusumma 31.12.2015 oli 1 035,5 milj. euroa (1 257,8), josta oman pääoman määrä oli 377,6 milj. euroa (412,5). Oma pääoma sisältää 111,6 milj. euroa (138,4) hybridilainaa. Yhtiö toteutti vuoden toisella neljänneksellä vuonna 2012 liikkeeseen lasketun 70 miljoonan euron hybridilainan osittaisen takaisinoston ostamalla velkakirjoja takaisin käteisellä yhteensä 27,1 miljoonan euron nimellisarvosta. Jäljelle jäävä 42,9 miljoonan euron hybridilaina yhtiöllä on oikeus lunastaa takaisin maaliskuussa 2016. Vuonna 2014 liikkeeseen lasketun 70 miljoonan euron hybridilaina yhtiöllä on oikeus lunastaa takaisin maaliskuussa 2018.

Konsernin sidottu pääoma 31.12.2015 oli 474,8 milj. euroa (590,4). Muutos edellisvuoteen johtuu investointien vähentämisestä, aineellisten hyödykkeiden myynneistä sekä nettokäyttöpääoman pienenemisestä. Nettokäyttöpääoma kauden lopussa oli 258,7 milj. euroa (335,1). Nettokäyttöpääomaa pienensivät mm. asuntoaloitusten vähentäminen Venäjällä ja Suomessa, laskutuksen tehostuminen, factoringin lisääntyne käyttö sekä varastojen kierron tehostaminen päällystys-segmentissä.

Korollinen velka kauden lopussa oli 254,7 milj. euroa (347,8) ja korollinen nettovelka 126,8 milj. euroa (213,6). Vahva liiketoiminnan rahavirta on vaikuttanut myönteisesti nettovelkaan. Velkaa on vähennetty myös myymällä omaisuuseriä. Pitkäaikaisen korollisen velan osuus lainasalkussa kauden lopussa oli 48 % (40). Likvidit varat olivat 127,9 milj. euroa (134,2). Yhtiön korollisesta

velasta 104,1 milj. euroa (127,1) oli vaihto-omaisuusyhtiöiden velkoja, 99,7 milj. euroa (99,6) joukkovelkakirjalainoja, 13,1 milj. euroa (63,4) yritystodistuksia, 34,8 milj. euroa (50,2) rahoitusleasingvelkoja ja 3,0 milj. euroa (7,5) muita rahoitusvelkoja. Lisäksi yhtiöllä oli kauden päättyessä käyttämättä sitovia luottolimiittejä 185,0 milj. euroa (185,0) ja tililimiittisopimuksia 12,3 milj. euroa (33,2). Korollisista veloista 55 % (41) oli sidottu kiinteään korkoon.

Nettorahoituskulut laskivat ja olivat tammi–joulukuussa 20,6 milj. euroa (37,9). Rahoituskuluja pienensivät mm. vertailukautta alhaisemmat korkokulut ja valuuttasuojauksenkustannukset. Lisäksi vertailukauden lukuja rasittivat mm. vuoden kolmannella neljänneksellä tehty 7 miljoonan euron alaskirjaus lainasaamisesta liittyen Lemcon Networksin Amerikan liiketoimintakauppaan sekä uudelleen neuvoteltujen luottolimiittien kustannukset ja korkojohdannaisten negatiiviset arvostukset laskeneiden korkojen seurauksena. Hybridilainojen korkokuluja ei kirjata tuloslaskelman rahoituskuluihin, vaan niiden vaikutus näkyy osakekohtaisessa tuloksessa sekä oman pääoman muutoksessa.

Liiketoiminnan rahavirta tammi–joulukuussa 106,6 milj. euroa (-48,4). Tammi–joulukuun rahavirtaa vahvistivat muutokset käyttöpääomassa. Yhtiö on mm. sopeuttanut asuntotuotantoaan Venäjällä ja tehostanut laskutustaan. Vertailukauden (Q1/2014) rahavirtaan sisältyy 59,7 milj. euroa maksettuja vahingonkorvauksia asfalttikartelliin

liittyen.

Tilinpäätös › Hallituksen toimintakertomus › Liiketoimintasegmentit

Liiketoimintasegmentit Raportointirakenteen muutos vuonna 2016

Strategian tarkennuksen myötä päällystys-segmentin projektimuotoinen liiketoiminta, kuten maarakentaminen, siirrettiin 1. tammikuuta 2016 alkaen infraprojektit-segmenttiin.

Vuoden 2016 alusta alkaen päällystys-segmentti sisältää päällystys- ja kiviainesliiketoiminnan ja infraprojektit-segmentti kalliorakentamisen sekä maa- ja insinöörirakentamisen. Raportoivat liiketoimintasegmentit pysyvät samoina ja ovat: päällystys, infraprojektit, Suomen talonrakentaminen ja Venäjän toiminnot.

Yhtiö julkistaa uuden raportointirakenteen mukaiset pro forma -luvut vuodelta 2015 vuoden 2016 ensimmäisen vuosineljänneksen aikana.

Päällystys-segmentin avainluvut	1-12/2015	1-12/2014	Muutos
Liikevaihto, milj. euroa	874,5	907,5	-33,0
Liikevoitto, milj. euroa	16,9	32,2	-15,3
%:a liikevaihdosta	1,9	3,5	
Saadut tilaukset, milj. euroa	558,3	685,2	-126,9
Tilaukanta, milj. euroa *	225,0	334,3	-109,3
Liiketoimintaan sidottu pääoma, milj. euroa *	231,2	262,1	-30,9

* kauden lopussa

Liikevaihto tammi-joulukuussa oli 874,5 milj. euroa (907,5). Liikevaihdosta 45 % (43) tuli Suomesta, 43 % (44) Skandinaviasta ja 12 % (13) Baltian maista. Liikevoitto oli 16,9 milj. euroa (32,2). Liikevoiton pieneneminen johtui Norjan vertailukautta heikommasta tuloksesta, Norjan teiden huolto- ja ylläpitoliiketoiminnan myynnistä sekä maarakennuksen yksittäisten projektien kateheikennyksistä Suomessa. Tulosta tukivat vertailukautta paremmat tulokset Suomen, Ruotsin ja Baltian maiden päällystysliiketoiminnassa. Päällystys-segmentin vertailukauden tilaukanta sisältää yhtiön myymän teiden huolto- ja ylläpitoliiketoiminnan Norjassa, mikä selittää tilaukannan muutoksen.

Infraprojektit-segmentin avainluvut	1-12/2015	1-12/2014	Muutos
Liikevaihto, milj. euroa	263,1	286,0	-22,9
Liikevoitto, milj. euroa	11,8	7,2	4,6
%:a liikevaihdosta	4,5	2,5	
Saadut tilaukset, milj. euroa	173,8	99,2	74,6
Tilaukanta, milj. euroa *	187,8	214,5	-26,7
Liiketoimintaan sidottu pääoma, milj. euroa *	1,2	-0,9	2,1

* kauden lopussa

Päällystys Toimintaympäristö

Bitumin halpeneminen ja sen myötä päällysteiden yksikköhintojen lasku lisäsivät kysyntää etenkin Suomessa. Kasvukeskusten infrahankkeet ylläpitivät maarakentamisen ja kiviainestoiminnan kysyntää. Ruotsissa ja Norjassa teiden rakennus- ja perusparannusurakat lisäsivät päällystykseen kysyntää. Tanskassa kilpailutilanne on tiukka, ja julkisten investointien pieneneminen laski päällystysvolyymeja. Baltiassa markkinatilanne pysyi vakaana.

Lemminkäinen tuotti tammi-joulukuussa 6,5 miljoonaa tonnia asfalttia (6,3).

Infraprojektit Toimintaympäristö

Kaupungistuminen ja investoinnit energiainfrastruktuuriin lisäsivät vaativan infrarakentamisen kysyntää. Etenkin Ruotsissa ja Norjassa markkina on vahva, ja maissa on käynnissä tai suunnitteilla useita suuria hankkeita. Suomessa rakentamista tukivat vaativan infrarakentamisen hankkeet kasvukeskuksissa. Baltian maissa markkinatilanne oli vakaa.

Liikevaihto tammi–joulukuussa oli 263,1 milj. euroa (286,0). Liikevaihdosta 73 % (59) tuli Suomesta, 18 % (37) Skandinaviasta, 5 % (3) Baltian maista ja 4 % (1) muista maista. Liikevoitto parani ja oli 11,8 milj. euroa (7,2). Liikevoitto kasvoi eniten Suomessa suurten hankkeiden hyvän projektinhallinnan ansiosta. Kannattavuus kehittyi myönteisesti myös muissa maissa, lukuun ottamatta Ruotsia, jossa vertailukautta alhaisemmat volyymit heikensivät tulosta. Vertailukauden liikevoittoa heikensi 3 milj. euron alaskirjaus asiakkaan ajaututtua konkurssiin. Liiketoimintaan sidottu pääoma oli katsauskauden päättyessä 1,2 milj. euroa (-0,9).

Suomen talonrakentaminen -segmentin avainluvut	1-12/2015	1-12/2014	Muutos
Liikevaihto, milj. euroa	537,8	539,0	-1,2
Liikevoitto, milj. euroa	12,9	9,3	3,6
%:a liikevaihdosta	2,4	1,7	
Saadut tilaukset, milj. euroa	569,2	599,0	-29,8
Tilaukset, milj. euroa *	760,6	687,1	73,5
Liiketoimintaan sidottu pääoma, milj. euroa *	274,8	303,7	-28,9

* kauden lopussa

Liikevaihto tammi–joulukuussa oli 537,8 milj. euroa (539,0). Liikevaihto kasvoi pääkaupunkiseudulla, mutta laski muualla Suomessa. Liikevoitto parani vertailukaudesta ja oli 12,9 milj. euroa (9,3). Tulosta tuki pääkaupunkiseudun hyvä tulos sekä kannattavuuden paraneminen muualla Suomessa. Koko vuoden tulosta rasittivat vuoden toiselle neljännekselle kirjatut yli 5 milj. euron kuluerät, jotka muodostuivat mm. ei-strategisten tonttien myyntitappioista ja takuukorjaustöihin liittyvistä varauksista. Vertailukauden tulosta rasitti vanhan työyhteisöliittymän noin 4 milj. euron alaskirjaus, mutta samalla sitä tuki mittavan asunto- ja toimitilahankkeen valmistuminen Helsingin Töölönlahdella.

Lemminkäisen asuntotuotanto (omaperusteinen ja neuvottelu-urakointi)	1-12/2015	1-12/2014	Muutos
Aloitukset, kpl	1 253	1 410	-157
- joista omaperusteisia, kpl	693	979	-286
Valmistuneet, kpl	1 236	1 363	-127
- joista omaperusteisia, kpl	859	1 088	-229
Myydyt, kpl	1 377	1 280	97
- joista omaperusteisia, kpl	817	849	-32
Sijoittajamyynnin osuus, %	51	47	
Rakenteilla kauden lopussa, kpl	1 388	1 362	26
- joista myymättömiä, kpl *	464	522	-58
Valmiit myymättömät kauden lopussa, kpl	283	336	-53
Tonttivarannon tasearvo kauden lopussa, milj. euroa	105,3	105,4	-0,1
Kilpailu-urakoidut aloitukset, kpl	542	244	298

* kauden lopussa

Venäjän toiminnot Toimintaympäristö

Venäjällä toimintaympäristö pysyi epävakaana. Kuluttajien ostovoima on heikentynyt inflaation nousun myötä. Asuntomarkkinoiden kilpailu on kiristynyt ja lainojen

Suomen talonrakentaminen

Toimintaympäristö

Talonrakentamisen markkinatilanne pysyi vakaana vuonna 2015. Asuntotuotanto painottui edelleen pieniin asuntoihin kasvukeskuksissa. Asuntorahastojen aktiivisuus on säilynyt korkeana, ja sijoittajamyynti paikkasi heikentyntä kuluttajamyyntiä. Liike- ja toimitilarakentaminen etenkin pääkaupunkiseudun ulkopuolella oli edelleen vähäistä.

Epävarmassa taloustilanteessa omaperusteisten asuntojen aloituksia vähennettiin vuonna 2015 ja asuntomyyntiä tehostettiin etenkin valmiiden asuntojen osalta. Katsauskauden lopussa valmiiden myymättömien asuntojen määrä oli vertailukautta pienempi, 283 asuntoa (336). Liiketoimintaan sidotun pääoman määrä laski, ja oli 274,8 milj. euroa (303,7).

Vuonna 2016 omaperusteisia kohteita valmistuu vuotta 2015 vähemmän, ja valmistumiset painottuvat loppuvuoteen.

käsittelyajat ovat pidentyneet. Suurten väylien rakennus- ja korjaushankkeet ylläpitivät päällystysten kysyntää.

Venäjän toiminnot -segmentin avainluvut	1-12/2015	1-12/2014	Muutos
Liikevaihto, milj. euroa	136,7	196,1	-59,4
Liikevoitto, milj. euroa	2,9	19,7	-16,8
%:a liikevaihdosta	2,1	10,1	
Saadut tilaukset, milj. euroa	22,8	54,9	-32,1
Tilaukanta, milj. euroa *	7,0	86,4	-79,4
Liiketoimintaan sidottu pääoma, milj. euroa *	35,0	68,4	-33,4

* kauden lopussa

Liikevaihto tammi–joulukuussa oli 136,7 milj. euroa (196,1) ja liikevoitto 2,9 milj. euroa (19,7). Valuuttakurssimuutosten vaikutus euromääräiseen liikevaihtoon oli -45,6 milj. euroa ja liikevoittoon -1,0 milj. euroa vertailukauteen nähden.

Liikevaihto ja liikevoitto laskivat, koska vuoden aikana valmistui yksi omaperusteinen asuntokohde ja vertailukaudella kaksi, mikä näkyy valmistuneiden ja myytyjen asuntojen määrän laskuna. Myös talonrakentamisen urakointia vähennettiin vertailukaudesta. Päällystyksessä kannattavuus on parantunut paremman urakportfolion ansiosta. Segmentin koko vuoden liikevoittoa heikensi

alaskirjaus liittyen yhtiön päätökseen luopua suunnitteilla olleesta Ilmatar-hankkeesta. Katsauskauden lopussa alaskirjauksen euromääräinen vaikutus oli 12,9 milj. euroa. Pitääkseen riskitasonsa maltillisena Lemminkäinen on strategiansa mukaisesti päättänyt toistaiseksi olla aloittamatta uusia omaperusteisia asuinrakennuskohteita Venäjällä.

Tilaukanta katsauskauden lopussa oli 7,0 milj. euroa (86,4), josta suurin osa on päällistykseen tilaukanta. Hyvin sujunut asuntomyynti on pienentänyt sidotun pääoman määrää, joka katsauskauden lopussa oli 35,0 milj. euroa (68,4).

Omaperusteinen asuntotuotanto, Venäjä	1-12/2015	1-12/2014	Muutos
Aloitukset, kpl	0	0	0
Valmistuneet, kpl	418	545	-127
Myytyt, kpl	384	520	-136
Rakenteilla kauden lopussa, kpl	0	418	-418
- joista myymättömiä, kpl	0	283	-283
Valmiit myynnissä kauden lopussa, kpl	51	139	-88

Tilinpäätös › Hallituksen toimintakertomus › Investoinnit

Investoinnit

Vuoden 2015 bruttoinvestoinnit laskivat selvästi vertailukaudesta, ja olivat 10,3 milj. euroa (30,0), mikä oli 0,6 % (1,5) yhtiön liikevaihdosta. Lemminkäisen investoinnit ovat pääosin päällistys- ja infraprojektit-segmenttien korvausinvestointeja. Yhtiö on jatkanut investointeihin

liittyvän päätöksenteon kriteerien tiukentamista ja seurantaprosessien tehostamista. Investointien väheneminen on vapauttanut pääomia etenkin päällistyksessä.

Tilinpäätös › Hallituksen toimintakertomus › Henkilöstö

Henkilöstö

Lemminkäisen palveluksessa oli vuoden 2015 lopussa 4 059 henkilöä (4 748) eli 689 henkilöä vähemmän kuin vuotta aiemmin samana ajankohtana. Henkilöstömäärissä näkyy vuonna 2014 käytyjen henkilöstön vähentämistä koskevien neuvottelujen ja muiden vastaavien toimenpiteiden tulokset kaikissa toimintamaissa, Ruotsin talonrakentamisen liiketoiminnan ja Norjan

teiden huolto- ja ylläpitoliiketoiminnan myynnit sekä Venäjän talonrakentamisen toimintojen sopeuttaminen. Katsauskauden henkilöstöstä 1 845 (2 070) oli toimihenkilöitä ja 2 214 (2 678) oli työntekijöitä.

Henkilöstö liiketoimintasegmentteittäin, jatkuvat toiminnot	31.12.2015	31.12.2014	Muutos
Päällistys, hlöä	2 124	2 225	-101
Infraprojektit, hlöä	463	439	24
Suomen talonrakentaminen, hlöä	947	1 038	-91
Venäjän toiminnot, hlöä	405	635	-230
Emoyhtiö ja muut, hlöä	120	411	-291
Konserni yhteensä, hlöä	4 059	4 748	-689

Henkilöstö maittain, jatkuvat toiminnot	31.12.2015	31.12.2014*	Muutos
Suomi, hlöä	2 204	2 286	-82
Ruotsi, Norja, Tanska, hlöä	804	1 155	-351
Baltian maat, hlöä	625	642	-17
Venäjä, hlöä	405	635	-230
Muut maat, hlöä	21	30	-9
Konserni yhteensä, hlöä	4 059	4 748	-689

* Vuoden 2014 luvut on oikaistu Suomen ja Muut maat osalta.

Tilinpäätös › Hallituksen toimintakertomus › Muutokset johtoryhmässä

Muutokset johtoryhmässä

Robert Blumberg aloitti päällystys-liiketoimintasegmentin johtajana sekä johtoryhmän jäsenenä 1.1.2015. Venäjän toiminnot -liiketoimintasegmentin johtaja sekä johtoryhmän

jäsen Maaret Heiskari jätti yhtiön ja paikkansa konsernin johtoryhmän jäsenenä 30.6.2015.

Tilinpäätös › Hallituksen toimintakertomus › Työturvallisuus ja ympäristö

Työturvallisuus ja ympäristö

Lemminkäisen työturvallisuustoimenpiteiden tavoitteena on luoda turvallinen työympäristö kaikille työntekijöille ja alihankkijoille. Lemminkäinen on sitoutunut Rakennusteollisuus RT ry:n yhteisiin työturvallisuusperiaatteisiin, joiden tavoitteena on vauhdittaa rakennusalan etenemistä kohti Nolla tapaturmaa -päämäärää.

Vuonna 2015 yhtiö jatkoi turvallisuustyön kehittämistä sekä parhaiden käytäntöjen jalkauttamista kaikissa toiminnoissaan. Yhtiö seuraa kuukausittain tapaturmataajuuden kehittymistä ja tekee toimenpidesuunnitelmia sen pohjalta. Yhtiö seuraa myös alirakoitsijoiden tapaturmataajuutta.

Lemminkäinen pienentää toimintansa ympäristövaikutuksia mm. käyttämällä luonnonvaroja mahdollisimman säästeliäästi ja hyödyntämällä kierrätysmateriaaleja tuotannossaan. Yhtiö panostaa luonnon monimuotoisuuden

säilyttämiseen kehittämällä jälkihoitotoimenpiteitä kiviainesalueilleen. Yhtiö kehittää tuotantotekniikkaansa vähentääkseen energiankulutustaan ja ympäristövaikutuksiaan.

Vuonna 2015 Lemminkäinen määritteli yhtiön toiminnan kannalta olennaisimmat kestävä kehityksen osa-alueet ja niihin liittyvät tavoitteet. Määrittelytyöhön osallistui sisäisen työryhmän lisäksi ulkoisia sidosryhmiä. Samalla syntyi Lemminkäisen kestävä kehityksen toimintamalli, jossa tarkennettiin roolit ja vastuut sekä seuranta- ja raportointitavat mittareineen. Mittareihin sisältyy esimerkiksi energiankulutukseen ja materiaalitehokkuuteen liittyviä tunnuslukuja.

Lemminkäisen kestävä kehityksen mukaisesta toiminnasta kerrotaan tarkemmin yhtiön vuosikertomuksessa ja verkkosivuilla.

Tilinpäätös › Hallituksen toimintakertomus › Tutkimus- ja kehitystoiminta

Tutkimus- ja kehitystoiminta

Konsernin segmentit vastaavat omasta tutkimus- ja kehitystoiminnastaan. Lemminkäisellä kehitystoiminnan painopisteinä ovat ympäristö- ja energiatehokkuuden parantaminen sekä hankkeissa tapahtuva kehitystyö. Lisäksi yhtiöllä on käynnissä operatiivisen tehokkuuden parantamiseen tähtäviä hankkeita. Lemminkäisen Keskuslaboratorio on keskittynyt päällystykseen tutkimus- ja kehitystyöhön. Yhtiön tavoitteena on jatkuvasti lisätä esimerkiksi matalalämpö- ja kierrätysasfalttien

osuutta tuotannossaan. Vuonna 2015 kuluksi kirjatut konsernin tutkimus- ja kehittämismenot olivat noin 0,2 % (0,5) liikevaihdosta.

Tilinpäätös › Hallituksen toimintakertomus › Osakkeet ja osakkeenomistajat

Osakkeet ja osakkeenomistajat

Yhtiöllä on yksi osakesarja. Kukin osake oikeuttaa yhteen ääneen yhtiökokouksessa ja samansuuruiseen osinkoon. Lemminkäisen osakepääoma on 34 042 500 euroa, ja osakkeiden lukumäärä katsauskauden lopussa oli 23 219 900 kappaletta. Lemminkäisellä oli katsauskauden päättyessä hallussaan 16 687 omaa osaketta.

Kaupankäynti osakkeilla

Lemminkäisen kaikkien osakkeiden markkina-arvo 31.12.2015 oli 320,0 milj. euroa (220,9). Lemminkäinen Oyj:n osakkeen kurssi 1.1.2015 Nasdaq Helsinki Oy:ssä oli 9,52 euroa (15,20) ja 31.12.2015 13,79 euroa. Nasdaq Helsinki Oy:n lisäksi Lemminkäisen osakkeella käydään kauppaa myös vaihtoehtoisilla markkinapaikoilla. Osakkeiden kokonaisvaihto tammi–joulukuussa 2015 oli yhteensä 2 759 034 kappaletta (1 268 320), josta 5 % (14) tuli vaihtoehtoisilta markkinapaikoilta. (Lähde: Fidessa Fragmentation Index, <http://fragmentation.fidessa.com/>)

Osakkeenomistajat

Yhtiöllä oli 31.12.2015 kaikkiaan 4 391 osakkeenomistajaa (4 532). Hallintarekisteröityjen ja ulkomaalaisten omistajien

osuus Lemminkäinen Oyj:n kaikista osakkeista ja äänimäärästä oli 12,5 prosenttia (12,7). Yhtiön omistusosuuksien jakautuminen sektori- ja suuruusluokittain, suurimmat osakkeenomistajat sekä johtoryhmän ja hallituksen osakeomistukset löytyvät yhtiön verkkosivuilta osoitteesta

www.lemminkainen.fi/Sijoittajat/Omistajat.

Osakassopimukset

Yhtiön tiedossa ei ole sellaisia osakkaiden välisiä sopimuksia, joilla olisi merkitystä omistuksen tai äänivallan käyttämiselle yhtiökokouksissa.

Liputusilmoitukset

Lemminkäinen vastaanotti vuoden 2015 aikana (30.9.) kaksi liputusilmoitusta. Perinnönjaon seurauksena Olavi Pentin kuolinpesän omistus Lemminkäinen Oyj:ssä väheni 1 496 635 osakkeesta ja äänestä, eli noin 6,45 prosentista, nollaan. Samalla perinnönjaon seurauksena Lauri Pentin omistus Lemminkäinen Oyj:n osakkeista nousi 1 161 635 osakkeeseen, mikä vastaa yli 5 prosenttia Lemminkäinen Oyj:n kaikista osakkeista ja äänistä.

Tilinpäätös › Hallituksen toimintakertomus › Yhtiökokouksen päätökset ja hallinto

Yhtiökokouksen päätökset ja hallinto

Lemminkäinen Oyj:n varsinainen yhtiökokous vahvisti 25.3.2015 yhtiön tilinpäätöksen konsernitilinpäätöksineen vuodelta 2014 ja myönsi hallituksen jäsenille sekä toimitusjohtajana ja väliaikaisena toimitusjohtajana toimineille henkilöille vastuuvapauden.

Yhtiökokous päätti hallituksen ehdotuksen mukaisesti, että 31.12.2014 päättyneeltä tilikaudelta ei jaeta osinkoa.

Yhtiökokous päätti hallituksen ehdotuksen mukaisesti valtuuttaa hallituksen päättämään omien osakkeiden hankkimisesta. Hallitus voi valtuutuksen perusteella päättää enintään 2 321 990 oman osakkeen hankkimisesta. Valtuutus on voimassa 18 kuukautta yhtiökokouksen päätöksestä lukien.

Yhtiökokous päätti hallituksen ehdotuksen mukaisesti valtuuttaa hallituksen päättämään osakeannista ja/tai osakeyhtiölain 10 luvun 1 §:n tarkoittamien osakkeisiin oikeuttavien erityisten oikeuksien antamisesta yhdessä tai useammassa erässä, joko maksua vastaan tai maksutta. Annettavien osakkeiden määrä, mukaan lukien erityisten oikeuksien perusteella saatavat osakkeet, voi olla enintään 4 643 980 osaketta. Hallitus voi päättää antaa joko uusia

osakkeita tai yhtiön hallussa mahdollisesti olevia omia osakkeita. Valtuutus on voimassa 18 kuukautta yhtiökokouksen päätöksestä lukien.

Yhtiökokous vahvisti hallituksen jäsenten lukumääräksi seitsemän. Hallituksen jäseniksi valittiin Berndt Brunow, Noora Forstén, Finn Johnsson, Juhani Mäkinen, Kristina Pentti-von Walzel, Heikki Rätty ja Heppu Pentti. Tilintarkastajaksi valittiin uudelleen tilintarkastusyhteisö PricewaterhouseCoopers Oy. Päävastuullisena tilintarkastajana toimi 25.3.2015 pidettyyn varsinaiseen yhtiökokoukseen asti KHT Kim Karhu sekä siitä eteenpäin KHT Markku Katajisto.

Lemminkäinen Oyj:n hallituksen järjestäytymiskokous pidettiin 25.3.2015. Kokouksessa valittiin hallituksen puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja sekä päätettiin hallituksen valiokuntien kokoonpanot. Hallitus valitsi uudelleen hallituksen puheenjohtajaksi Berndt Brunowin ja varapuheenjohtajaksi Juhani Mäkisen. Hallitus valitsi keskuudestaan tarkastusvaliokunnan puheenjohtajaksi Heikki Rädyn ja jäseniksi Juhani Mäkisen ja Kristina Pentti-von Walzelin. Nimitysvaliokunnan puheenjohtajaksi valittiin Berndt Brunow ja jäseniksi Noora Forstén ja Kristina

Pentti-von Walzel. HR-valiokunnan puheenjohtajaksi valittiin Berndt Brunow ja jäseniksi Noora Forstén ja Kristina Pentti-von Walzel.

Tilinpäätös › Hallituksen toimintakertomus › Oikeudenkäynnit

Oikeudenkäynnit

Asfalttikartelliin liittyvät vahingonkorvaukset

Helsingin hovioikeus käsitteli Helsingin käräjäoikeuden marraskuussa 2013 ratkaisemien kanteiden valituksia 2.3.2015–1.10.2015 pidetyissä suullisen pääkäsittelyn istunnoissa. Hovioikeus ei ole vielä vahvistanut päätösten tarkkaa antamisajankohtaa, mutta se on todennut alustavasti, että päätökset annetaan vuoden 2016 aikana. Päätöksillä voi olla merkittävä vaikutus Lemminkäisen taloudelliseen asemaan. Hovioikeudessa käsiteltävien kanteiden lisäksi käräjäoikeuden käsittelyn alkamista odottaa 21 vahingonkorvauskannetta Lemminkäistä ja muita asfalttialan yrityksiä vastaan. Käsitteilyn alkamista odottavien kanteiden pääomamäärä on yhteensä noin 26 miljoonaa euroa, joista Lemminkäinen on tehnyt yhteensä 13,0 miljoonan euron kuluvarauksen. Aiheesta löytyy lisätietoa yhtiön verkkosivuilta osoitteessa www.lemminkainen.fi/Lemminkainen/Sijoittajat/Lemminkainen-sijoituskohteena/Asfalttikartelliasia/.

Kierrätysasfaltin käyttömääriin liittyvät kiintiöt

Kierrätysasfaltin käyttömääriin liittyvien ympäristörikkomussyytteiden osalta ei ole tapahtunut

Tilinpäätös › Hallituksen toimintakertomus › Riskit ja epävarmuustekijät

Riskit ja epävarmuustekijät

Lemminkäiselle riskienhallinta on olennainen osa liiketoimintaa. Sen tavoitteena on varmistaa strategisten ja operatiivisten tavoitteiden saavuttaminen parhaalla mahdollisella tuloksella sekä turvata toiminta myös muuttuvissa olosuhteissa. Yhtiön riskienhallinta perustuu hallituksen hyväksymään riskienhallintapolitiikkaan. Tarkempi kuvaus riskienhallinnasta löytyy yhtiön verkkosivuilta osoitteessa www.lemminkainen.fi/Lemminkainen/Sijoittajat/Hallinto-ja-johhto/Riskienhallinta/.

Globaalin talouden ja rahoitusmarkkinoiden epävarmuus saattaa vaikuttaa haitallisesti Lemminkäisen toimintaan, tulokseen, taloudelliseen asemaan ja pääoman lähteisiin. Etenkin Suomessa yhtiön liiketoiminta on riippuvainen uudisrakentamisen syklistä. Lemminkäinen hallinnoi tämäntyyppisiä riskejä rakenteellisesti hajauttamalla liiketoimintaa Skandinaviaan, Baltian maihin ja Venäjälle.

muutoksia edellisen, 30.10.2015 julkistetun osavuositarkastuksen jälkeen. Tuusulan käräjäoikeus antoi 11.6.2015 vapauttavan päätöksen Lemminkäistä ja sen kahta työntekijää vastaan nostetussa ympäristörikkomussyytteessä, joka liittyi yhtiön Sammonmäen asfalttiaseman ympäristöluvuissa määritettyihin kiintiöihin kierrätysasfaltin käyttömääristä asfalttimassan tuotannossa. Syyttäjät vaati Lemminkäiseltä rikoshyödyn menettämisenä 3,4 milj. euroa sekä yhteisösakkona vähintään 120 000 euroa. Käräjäoikeus katsoi, että Lemminkäinen tai sen kaksi työntekijää eivät ole syyllistyneet ympäristörikkomukseen. Syyttäjät ja ELY-keskus ovat valittaneet päätöksestä. Asian käsittely jatkuu seuraavaksi hovioikeudessa.

Kierrätysasfaltin murskaaminen uuden asfaltin raaka-aineeksi on ympäristöä säästävä käytäntö. Se pienentää tuotannon ympäristöhaittoja verrattuna neitseellisistä raaka-aineista valmistettuun asfalttiin. Laadultaan kierrätysasfalttia sisältävä asfalttimassa on yhtä hyvää kuin neitseellisistä raaka-aineista tehty asfalttimassa.

Muutosjohtamisella, rekrytointien onnistumisella sekä osaavalla ja motivoituneella henkilöstöllä on tärkeä rooli tavoitteiden mukaisen tuloksellisen, ja liiketoimintaa säättävien lakien ja asetusten sekä hyvien liiketoimintatapojen mukaisen, toiminnan varmistamisessa. Liiketoimintasegmentit kehittävät toimintamallejaan ketteryyden, kustannustehokkuuden ja toiminnan yhdenmukaisuuden kasvattamiseksi.

Venäjällä heikentynyt taloustilanne, rupan kurssivaihtelut ja pitkittynyt poliittinen epävarmuus tai EU:n ja Venäjän välisten pakotteiden merkittävä kärjistyminen voivat vaikuttaa negatiivisesti Lemminkäisen liiketoimintaan. Lisäksi Venäjän poliittinen kulttuuri, lainsäädäntö ja sen tulkinta ja viranomaiskäytännöt verrattuna Suomeen sekä oikeusjärjestelmän, hallintomenettelyjen ja lainvalvonnan mekanismien tulkinnan epävarmuus ja muutokset voivat aiheuttaa merkittäviä riskejä. Yhtiö on tehostanut asuntomyyntiä Venäjällä, ja jotta Lemminkäisen

riskitaso pysyy kohtuullisena, se ei toistaiseksi aloita uusia omaperusteisia rakennuskohteita Venäjällä.

Omaperusteisiin asunto- ja toimitilarakennusprojekteihin liittyy myynti- ja hintariskejä, sillä markkinatilanne jatkuu haastavana ja Lemminkäinen vastaa näissä hankkeissa koko toteutuksesta tonttien hankinnasta alkaen. Yhtiön tavoitteena on hallita ja seurata aktiivisesti riskiä, joka liittyy valmiiden myymättömien asuntojen ja muiden omaisuuserien sitomaan pääomaan. Lemminkäinen huomioi markkinamuutokset ja -riskit arvioidessaan uusien omaperusteisten kohteiden aloituksia. Uusia asuntokohteita aloitetaan vain, jos kohteilla on riittävän korkea varausaste. Valmiiden myymättömien asuntojen määrä pidetään mahdollisimman pienenä. Omaperusteiset toimitilakohteet myydään tavallisesti kiinteistösijoittajille rakennusprojektin alkuvaiheessa, mikä pienentää niihin liittyvää myyntiriskiä.

Lemminkäisen liiketoiminnan tulos riippuu onnistuneesta lupa-, sopimus- ja projektinhallinnasta, johon sisältyy riskejä esimerkiksi liittyen projektien hinnoitteluun, resurssien käyttöön, projektien suunnitteluun ja aikataulutukseen, kykyyn hankkia raaka-aineet kilpailukykyiseen hintaan, kustannusten hallintaan, muutosten hallintaan sekä korvausvaateiden käsittelyyn. Lisäksi projekteihin liittyvät oikeudenkäynnit saattavat vaikuttaa negatiivisesti yhtiön taloudelliseen tulokseen. Lemminkäinen kehittää jatkuvasti sopimusosaamista sekä projektinhallintakäytäntöjä tarjous- ja toteutusvaiheessa. Lisäksi projektiseurannan järjestelmiä ja ohjausmalleja uusitaan.

Raaka-aineiden hinnanvaihtelulla voi olla tulosvaikutuksia. Lemminkäisen suurin yksittäinen hankittava raaka-aine on bitumi, jonka hinta määräytyy pitkälti öljyn maailmanmarkkinahinnan mukaisesti. Yhtiö hallinnoi

Tilinpäätös › Hallituksen toimintakertomus › Näkymät

Näkymät

Suomessa rakentamisen kokonaismäärän odotetaan kasvavan hieman vuonna 2016. Asuntotuotanto pysynee vakaana, ja asuntojen kysyntä painottuu yhä kasvukeskusten pieniin asuntoihin. Sijoittajamyynnin odotetaan säilyvän aktiivisena. Toimitilarakentaminen kasvaa yksittäisten suurhankkeiden sekä julkisen sektorin hankkeiden myötä. Korjausrakentaminen on edelleen vilkasta, mutta sen kasvu hidastuu.

Valtion leikkaukset ja taloudellinen epävarmuus rajoittavat infrarakentamisen investointeja Suomessa. Tie- ja väylärakentamisen ei odoteta kasvavan vuonna 2016, vaikka valtion suunnittelemat panostukset perusväylänpitoon lisäävät jonkin verran päällystykseen kysyntää lähivuosina. Infraprojektien kysyntää ylläpitävät vaativat hankkeet

bitumin hintariskiä sopimusehdoilla ja johdannaisilla.

Lisäksi muutokset säätilassa voivat aiheuttaa vaihtelua tulonmuodostukseen. Etenkin päällystys-segmenttiin kuuluvien päällystys- ja kivainesliiketoimintojen työkausien pituuteen vaikuttavat merkittävästi sääolosuhteet, mikä saattaa vaikuttaa yhtiön tulokseen sekä sen ajoittumiseen.

Lemminkäinen altistuu toiminnassaan rahoitusriskeille, joista merkittävimpiä ovat rahoituksen hankinta-, likviditeetti-, valuuttakurssi-, korko- ja luottoriski, sekä aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden arvonalentumisriskille. Rahoitusriskien hallinta perustuu yhtiön rahoituspolitiikkaan, joka määrittää rahoitusriskien hallinnan ja rahoitustoimien toimintaperiaatteet ja vastuunjaot. Ulkoiset tapahtumat, voivat vaikuttaa negatiivisesti rahoituksen saatavuuteen, kustannuksiin ja/tai takaisinmaksusuunnitelmiin. Yhtiön tavoitteena on turvata rahoituksen saatavuus, optimoida likvidien varojen käyttö liiketoimintojen rahoittamisessa sekä minimoida korko- ja muut rahoituskustannukset. Liiketoiminnan valuuttakurssiriskejä suojataan ensisijaisesti operatiivisin keinoin. Tarvittaessa transaktioriskejä suojataan valuuttalainojen ja -johdannaisten avulla. Vuonna 2015 liikevaihdosta noin 34 % muodostui muissa toiminnallisissa valuutoissa kuin euroissa, joista keskeisimmät ovat Norjan, Ruotsin ja Tanskan kruunut sekä Venäjän rupla. Lemminkäinen ei suojaa translaatoriskiä. Suurin osa oman pääoman muuntoerosta kohdistuu Venäjän liiketoimintoihin.

Lisätietoa Lemminkäisen riskeistä ja tarkempi kuvaus riskienhallinnasta löytyy yhtiön verkkosivuilta. Taloudellisista riskeistä on lisäksi annettu tarkempi selvitys vuositilinpäätöksen liitetiedoissa.

kasvukeskuksissa, mutta markkinan odotetaan heikkenevän vuonna 2016, sillä monia päätöksiä odotetaan yhä.

Norjassa ja Ruotsissa infrarakentamista tukevat valtion monivuotiset liikenneinfran kehitysohjelmat. Molemmissa maissa infrarakentamisen odotetaan kasvavan vuonna 2016. Kasvukeskusten ympärille on Ruotsissa ja Norjassa käynnissä tai suunnitteilla mittavia väylä- ja ratahankkeita, mikä lisää infraprojektien kysyntää. Maissa panostetaan merkittävästi myös energiantuotannon kehittämiseen ja uusimiseen. Päällystykseen kysyntä pysynee Ruotsissa ja Norjassa vuoden 2015 tasolla.

Tanskassa päällystykseen kasvu rajoittaa julkisten investointien pieneneminen.

Venäjällä markkinatilanne pysynee epävarmana. Öljyn hinnan vaihtelu heijastuu valuuttakurssiin. Inflaation nousu heikentää yhä kuluttajien ostovoimaa. Venäjän valtio pyrkii edelleen ylläpitämään asuntojen kysyntää subventoimalla kuluttajien asuntoluottoja. Isojen väylien rakentamis- ja korjaustyöt ylläpitävät päällystyksen kysyntää.

Baltian maissa infrarakentamisen määrän arvioidaan kääntyvän maltilliseen kasvuun vuonna 2016. Rail Baltica - rautatiehankkeen käynnistyminen lisääsi infrarakentamisen kysyntää kaikissa Baltian maissa.

Tilinpäätös › Hallituksen toimintakertomus › Hallituksen ehdotus voittovarojen käytöstä

Hallituksen ehdotus voittovarojen käytöstä

Emoyhtiö Lemminkäinen Oyj:n jakokelpoinen oma pääoma on 138 209 602,00 euroa, josta sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto on 90 580 653,68 euroa, voittovarot edellisiltä tilikausilta 45 578 889,18 euroa ja tilikauden tulos 2 050 059,14 euroa.

Lemminkäinen Oyj:n hallitus ehdottaa yhtiökokoukselle, että yhtiö jakaisi 31.12.2015 päättyneeltä tilikaudelta osinkoa 0,12 euroa osaketta kohti eli yhteensä 2 786 388,00 euroa, jolloin voittovarioihin jää 44 842 560,32 euroa.

Tilinpäätös › Hallituksen toimintakertomus › Ohjeistus vuodelle 2016

Ohjeistus vuodelle 2016

Lemminkäinen arvioi, että vuonna 2016 sen liikevaihto on 1,8 miljardin euron tasolla. Liikevoiton (IFRS) vuonna 2016 yhtiö odottaa paranevan vuoteen 2015 verrattuna (37,3 milj. euroa).

Helsingissä, 4. päivänä helmikuuta 2016

LEMMINKÄINEN OYJ
Hallitus

Tilinpäätös › Konsernitilinpäätös › Konsernin tuloslaskelma (IFRS)

Konsernin tuloslaskelma (IFRS)

Milj. euroa	Liite			1.1.–31.12.2015	1.1.–31.12.2014
Liikevaihto	4	5	6	1 879,0	2 044,5
Liiketoiminnan muut tuotot			7	11,0	18,3
Valmiiden ja keskeneräisten tuotteiden varastojen muutos				-81,1	14,5
Valmistus omaan käyttöön				0,1	1,4
Aineiden ja palveluiden käyttö				1 299,6	1 477,5
Työsuhde-etuuksista aiheutuvat kulut	8	29	30 38	294,9	337,0
Poistot			4 9	38,0	43,2
Arvonalentumiset			9	0,4	1,3
Liiketoiminnan muut kulut			10	140,2	184,0
Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksista			11	1,4	0,5
Liikevoitto			4	37,3	36,3
Rahoitustuotot			12	33,9	41,3
Rahoituskulut			12	54,5	79,2
Tulos ennen veroja				16,7	-1,7
Tuloverot			13	-9,4	-3,3
Tilikauden tulos jatkuvista toiminnoista				7,2	-5,0
Lopetettujen toimintojen tulos			14		23,1
Tilikauden tulos				7,2	18,1
Tilikauden tuloksen jakautuminen					
Emoyhtiön omistajille				7,2	18,2
Määräysvallattomille omistajille				0,0	0,0
Emoyhtiön omistajille kuuluvasta tuloksesta laskettu laimentamaton ja laimennusvaikutuksella oikaistu osakekohtainen tulos, euroa					
Jatkuvista toiminnoista			15	-0,15	-0,68
Lopetetusta toiminnoista			15		1,08
Tilikauden tuloksesta			15	-0,15	0,40

Tilinpäätös › Konsernitilinpäätös › Konsernin laaja tuloslaskelma (IFRS)

Konsernin laaja tuloslaskelma (IFRS)

Milj. euroa	Liite	1.1.–31.12.2015	1.1.–31.12.2014
Tilikauden tulos		7,2	18,1
Erät, joita ei siirretä tulosvaikutteisiksi			
Etuuspohjaiset eläkevelvoitteet	16 29	0,3	0,0
Erät, jotka saatetaan myöhemmin siirtää tulosvaikutteisiksi			
Muuntoerot	16 27	-4,2	-18,6
Rahavirran suojaus	16 27		0,1
Muut laajan tuloksen erät yhteensä		-3,9	-18,5
Tilikauden laaja tulos		3,4	-0,4
Tilikauden laajan tuloksen jakautuminen			
Emoyhtiön omistajille		3,4	-0,3
Määräysvallattomille omistajille		0,0	0,0
Emoyhtiön omistajille kuuluvan laajan tuloksen jakautuminen			
Jatkuvat toiminnot		3,4	-23,5
Lopetetut toiminnot			23,1

Tilinpäätös › Konsernitilinpäätös › Konsernin tase (IFRS)

Konsernin tase (IFRS)

Milj. euroa	Liite	31.12.2015	31.12.2014
VARAT			
Pitkäaikaiset varat			
Aineelliset hyödykkeet	18	149,1	181,2
Liikearvo	19	53,1	53,8
Muut aineettomat hyödykkeet	19	14,0	20,2
Osuudet osakkuus- ja yhteisyrityksissä	11	4,7	6,9
Myytavissä olevat rahoitusvarat	20	2,7	3,2
Laskennalliset verosaamiset	13	36,9	42,0
Muut pitkäaikaiset saamiset	21	0,5	0,5
		261,0	307,9
Lyhytaikaiset varat			
Vaihto-omaisuus	22	402,0	524,0
Myyntisaamiset ja muut saamiset	23	241,9	290,0
Tuloverosaamiset		2,7	1,7
Myytavissä olevat rahoitusvarat	24		25,1
Rahavarat	25	127,9	109,1
		774,5	949,9
VARAT YHTEENSÄ		1 035,5	1 257,8
OMA PÄÄOMA JA VELAT			
Emoyhtiön omistajille kuuluva oma pääoma			
Osakepääoma	27	34,0	34,0
Ylikurssirahasto	27	5,7	5,7
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto	27	91,4	91,4
Oman pääoman ehtoiset lainat	27	111,6	138,4
Muuntoerot		-25,9	-21,7
Edellisten tilikausien voitto		153,4	146,4
Tilikauden tulos		7,2	18,2
		377,6	412,4
Määräysvallattomien omistajien osuus	11	0,1	0,1
Oma pääoma yhteensä		377,6	412,5
Pitkäaikaiset velat			
Korolliset velat	28	123,1	139,5
Laskennalliset verovelat	13	14,7	15,6
Eläkeveloitteet	29	0,1	0,6
Varaukset	31	26,6	27,5
Muut pitkäaikaiset velat	32	0,5	0,8
		164,9	183,9
Lyhytaikaiset velat			
Korolliset velat	28	131,6	208,3
Varaukset	31	13,1	11,1
Saadut ennakkomaksut	32	105,4	145,4
Ostovelat ja muut lyhytaikaiset velat	32	242,1	295,5
Tuloverovelat		0,8	1,1
		492,9	661,4
Velat yhteensä		657,8	845,3
OMA PÄÄOMA JA VELAT YHTEENSÄ		1 035,5	1 257,8

Tilinpäätös › Konsernitilinpäätös › Konsernin rahavirtalaskelma (IFRS)

Konsernin rahavirtalaskelma (IFRS)

Milj. euroa	Liite	1.1.–31.12.2015	Oikaistu 1.1.–31.12.2014
Liiketoiminnan rahavirta (lopetetut toiminnot mukaan lukien)			
Tulos ennen veroja		16,7	21,6
Oikaisut	35		
Poistot ja arvonalentumiset		38,4	44,7
Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksista		-1,4	-0,5
Rahoitustuotot ja -kulut	12	20,6	37,9
Muut oikaisut		29,2	-22,9
Rahavirta ennen käyttöpääoman muutosta		103,4	80,8
Käyttöpääoman muutos			
Lyhytaikaisten myynti- ja muiden saamisten lisäys(-) / vähennys(+)		19,7	13,0
Vaihto-omaisuuden lisäys(-) / vähennys(+)		79,6	-51,6
Lyhytaikaisten velkojen lisäys(+)/ vähennys(-)		-57,8	-54,2
Liiketoiminnan rahavirta ennen rahoituseriä ja veroja		144,8	-12,0
Maksetut korot			
Maksetut korot		-29,8	-29,2
Maksetut muut rahoituskulut		-6,2	-6,9
Saadut osingot		0,5	0,6
Saadut korot		1,3	0,7
Saadut muut rahoitustuotot		0,0	0,1
Maksetut välittömät verot		-4,1	-1,7
Liiketoiminnan rahavirta		106,6	-48,4
Investointien rahavirta (lopetetut toiminnot mukaan lukien)			
Investoinnit aineellisiin hyödykkeisiin		-9,2	-23,7
Aineellisten hyödykkeiden luovutustulot		7,4	15,3
Investoinnit aineettomiin hyödykkeisiin		-1,2	-3,7
Aineettomien hyödykkeiden luovutustulot		1,0	0,2
Investoinnit myytävissä oleviin rahoitusvaroihin			-93,8
Luovutustulot myytävissä olevista rahoitusvaroista		26,2	100,0
Ostetut tytäryhtiöosakkeet vähennettynä osto hetken rahavaroilla		-1,6	-2,8
Myydyt tytäryhtiöosakkeet vähennettynä myynti hetken rahavaroilla		1,1	58,6
Myydyt osakkuus- ja yhteisyritysosakkeet		3,9	0,4
Investointien rahavirta		27,7	50,5
Rahoituksen rahavirta (lopetetut toiminnot mukaan lukien)			
Pitkäaikaisten lainasaamisten lisäys(-) / vähennys(+)		0,1	-0,6
Osakeanti			29,3
Transaktiokulut osakeannista			-2,0
Lyhytaikaisten lainojen nostot		112,7	199,7
Lyhytaikaisten lainojen takaisinmaksut		-182,7	-310,0
Pitkäaikaisten lainojen nostot		0,0	300,6
Pitkäaikaisten lainojen takaisinmaksut		-4,9	-217,7
Oman pääoman ehtoisten lainojen lisäys(+)/ vähennys(-)		-27,1	69,3
Rahoitusleasingvelkojen vähennys		-13,2	-12,0
Maksetut osingot			-0,1
Rahoituksen rahavirta		-115,0	56,4
Rahavarojen lisäys(+)/ vähennys(-)			
Rahavarat tilikauden alussa		109,1	51,1
Rahavarojen muuntoero		-0,5	-0,5
Rahavarat tilikauden lopussa	25	127,9	109,1

Tilinpäätös › Konsernitilinpäätös › Laskelma konsernin oman pääoman muutoksista (IFRS)

Laskelma konsernin oman pääoman muutoksista (IFRS)

Milj. euroa	Liite	Osake- pääoma	Yli- kurssi- rahasto	Suo- jaus- rahasto	Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto	Oman pää- oman ehtoiset lainat	Muunto- erot	Kertyneet voitto- varat	Emo- yhtiön omistajille kuuluva oma pääoma	Määräys- vallat- tomien omistajien osuus	Oma pääoma yhteensä
Oma pääoma 1.1.2014		34,0	5,7	-0,1	63,8	69,1	-3,1	154,1	323,5	0,6	324,0
Tilikauden tulos								18,2	18,2	0,0	18,1
Erät, joita ei siirretä tulosvaikutteisiksi											
Eläkevelvoitteet	29							0,0	0,0		0,0
Erät, jotka saatetaan myöhemmin siirtää tulosvaikutteisiksi											
Muuntoerot	27						-18,6		-18,6		-18,6
Rahavirran suojaus	27			0,1					0,1		0,1
Tilikauden laaja tulos yhteensä				0,1			-18,6	18,2	-0,3	0,0	-0,4
Määräysvallattomien omistajien osuuksien hankinta								0,2	0,2		0,2
Määräysvallattomien omistajien omistuksen muutos										-0,4	-0,4
Yhtiön palauttamien osakkeiden, määräysvallattoman osuuden lunastus osakevaihdolla vuonna 2010								0,4	0,4		0,4
Tuotot osakeannista	27				29,3				29,3		29,3
Transaktiokulut osakeannista	27				-1,6				-1,6		-1,6
Oman pääoman ehtoisten lainojen korot								-8,3	-8,3		-8,3
Liiketoimet omistajien kanssa yhteensä					27,7			-7,7	20,0	-0,4	19,6
Oman pääoman ehtoiset lainat	27					69,3			69,3		69,3
Oma pääoma 31.12.2014		34,0	5,7		91,4	138,4	-21,7	164,5	412,4	0,1	412,5

Milj. euroa	Liite	Osake- pääoma	Yli- kurssi- rahasto	Suo- jaus- rahasto	Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto	Oman pää- oman ehtoiset lainat	Muunto- erot	Kertyneet voitto- varat	Emo- yhtiön kuuluva oma pääoma	Määräys- vallat- tomien omistajien osuus	Oma pääoma yhteensä
Oma pääoma 1.1.2015		34,0	5,7		91,4	138,4	-21,7	164,5	412,4	0,1	412,5
Tilikauden tulos								7,2	7,2	0,0	7,2
Erät, joita ei siirretä tulosvaikutteisiksi											
Eläkevelvoitteet	29							0,3	0,3		0,3
Erät, jotka saatetaan myöhemmin siirtää tulosvaikutteisiksi											
Muuntoerot	27						-4,2		-4,2		-4,2
Tilikauden laaja tulos yhteensä							-4,2	7,5	3,4	0,0	3,4
Määräysvallattomien omistajien osuuskien hankinta								-0,2	-0,2	-0,1	-0,3
Oman pääoman ehtoisten lainojen korot ja kulut								-11,2	-11,2		-11,2
Liiketoimet omistajien kanssa yhteensä								-11,5	-11,5	-0,1	-11,5
Oman pääoman ehtoiset lainat	27						-26,7		-26,7		-26,7
Oma pääoma 31.12.2015		34,0	5,7		91,4	111,6	-25,9	160,6	377,6	0,1	377,6

IFRS-konsernitilinpäätöksen laatimisperiaatteet 31.12.2015

Yhtiön perustiedot

Lemminkäinen Oyj on suomalainen, Suomen lakien mukaan perustettu julkinen osakeyhtiö, jonka kotipaikka on Helsinki. Yhtiön rekisteröity osoite on Salmisaarenaukio 2, 00180 Helsinki. Lemminkäinen Oyj on konsernin emoyhtiö, jonka osakkeet on listattu Nasdaq Helsinki Oy:ssä. Emoyhtiö muodostaa yhdessä tytäryhtiöidensä kanssa Lemminkäinen-konsernin (myöhemmin "konserni" tai "yhtiö"). Konserni tuottaa infrarakentamisen sekä talonrakentamisen palveluita, ja yhtiö toimii pääasiassa Suomessa, muissa pohjoismaissa, Venäjällä ja Baltiassa.

Laatimisperusta

Konsernitilinpäätös on laadittu kansainvälisten tilinpäätösstandardien (International Financial Reporting Standards, IFRS) mukaisesti, ja sitä laadittaessa on noudatettu 31.12.2015 voimassa olleita IAS- ja IFRS-standardeja sekä SIC- ja IFRIC-tulkintoja. Kansainvälisillä tilinpäätösstandardeilla tarkoitetaan Suomen kirjanpitolaissa ja sen nojalla annetuissa säännöksissä EU:n asetuksessa (EY) N:o 1606/2002 säädetyn menettelyn mukaisesti EU:ssa sovellettaviksi hyväksytyt standardit ja niistä annettuja tulkintoja. Konsernitilinpäätöksen liitetiedot ovat myös suomalaisten, IFRS-standardeja täydentävien kirjanpito- ja yhteisölaainsäädännön mukaiset.

Konsernitilinpäätöstä laadittaessa yhtiön johto on joutunut tekemään arvioita ja oletuksia sekä harkintaan perustuvia päätöksiä, jotka vaikuttavat tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden soveltamiseen sekä raportoitujen varojen, velkojen, tuottojen ja kulujen määrään. Toteutuvat tulokset voivat poiketa näistä arvioista. Arvioita ja oletuksia sisältäviä tilinpäätöksen liittyviä eriä esitetään jäljempänä kappaleessa Johdon harkinta ja arviot.

Tilinpäätös on laadittu euroina ja se esitetään vuosikertomuksessa miljoonina euroina. Liiketapahtumat on käsitelty alkuperäisten hankintamenojen perusteella lukuun ottamatta rahoitusinstrumentteja, eläkevelvoitteita, yrityshankinnoista syntyneitä velaksi kirjattuja ehdollisia lisäkauppahintoja sekä velaksi kirjattuja vähemmistölunastusoptioita.

Hallitus hyväksyi konsernitilinpäätöksen julkaistavaksi 3.2.2016. Lemminkäinen Oyj:n tilinpäätöksen sekä konsernitilinpäätöksen jäljennökset ovat saatavilla yhtiön verkkosivuilta osoitteesta www.lemminkainen.fi viikosta 9/2016 alkaen. Jäljennös vuosikertomuksesta on tilattavissa viikosta 10/2016 alkaen sähköpostiosoitteesta info@lemminkainen.com.

Konsolidointiperiaatteet

Tytäryhtiöt

Konsernitilinpäätös sisältää Lemminkäinen Oyj:n sekä sellaiset yhteisöt (tytäryhtiöt), joissa konsernilla on määräysvalta. Lemminkäinen Oyj:llä on yhteisössä määräysvalta silloin, kun sillä on yhteisöä koskeva valta, ja se altistuu yhteisön muuttuvalle tuotolle tai on oikeutettu sen muuttuvaan tuottoon, ja se pystyy käyttämään yhteisöä koskevaa valtaansa ja näin vaikuttamaan saamansa tuoton määrään. Tilikauden aikana hankitut tytäryhtiöt on sisällytetty konsernitilinpäätökseen siitä hetkestä lähtien, jolloin konserni on saanut määräysvallan, ja myydyt tytäryhtiöt siihen hetkeen saakka, jolloin määräysvalta lakkaa. Yrityshankinnoista välittömästi syntyvät kulut kirjataan tuloslaskelmaan liiketoiminnan muihin kuluihin.

Konserniyhtiöiden keskinäisen osakeomistuksen eliminoinnissa käytetään hankintamenetelmää. Kauppahinta muodostuu luovutetusta vastikkeesta, määräysvallattomien omistajien osuudesta hankinnan kohteesta ja aiemmin omistetun osuuden käyvästä arvosta. Luovutettu vastike määritetään luovutettujen varojen, vastattavaksi otettujen velkojen ja konsernin liikkeeseen laskemien oman pääoman ehtoisten instrumenttien käypänä arvona. Mahdollinen ehdollinen lisäkauppahinta on arvostettu käypään arvoon hankintahetkellä, ja se sisältyy luovutettuun vastikkeeseen. Se on luokiteltu joko velaksi tai omaksi pääomaksi. Velaksi luokiteltu lisäkauppahinta arvostetaan käypään arvoon jokaisen raportointikauden päättymispäivänä, ja tästä syntyvä voitto tai tappio kirjataan tulosvaikutteisesti. Omaksi pääomaksi luokiteltua lisäkauppahintaa ei arvosteta uudelleen. Määräysvallattomien omistajien osuus hankinnan kohteesta kirjataan hankintakohtaisesti joko käypään arvoon tai määrään, joka vastaa määräysvallattomien omistajien suhteellista osuutta hankinnan kohteen nettovarallisuudesta. Määrä, jolla luovutettu vastike, määräysvallattomien omistajien osuus hankinnan kohteesta ja aiemmin omistetun osuuden käypä arvo yhteen laskettuina ylittävät hankitun nettovarallisuuden käyvän arvon, merkitään taseeseen liikearvoksi. Mikäli vastikkeen, määräysvallattomien omistajien osuuden ja aiemmin omistetun osuuden yhteismäärä on pienempi kuin tytäryhtiön hankitun nettovarallisuuden käypä arvo, erotus kirjataan laajaan tuloslaskelmaan. Määräysvallattomien omistajien omistusosuutta koskevista kiinteähintaisista symmetrisistä myynti- ja osto-optioista kirjataan käypään arvoon arvostettava rahoitusvelka. Kun yhtiöllä on tällainen optio, määräysvallattomien omistajien osuutta ei kirjata konsernin taseeseen.

Liiketoimissa määräysvallattomien omistajien kanssa noudatetaan samaa käsittelytapaa kuin toimissa konsernin omistajien kanssa. Kun määräysvallattomilta omistajilta ostetaan osakkeita, maksetun vastikkeen ja tytäryhtiön nettovarallisuudesta hankitun osuuden kirjanpitoarvon välinen erotus kirjataan omaan pääomaan. Myös voitot tai tappiot osakkeiden myynnistä määräysvallattomille omistajille kirjataan omaan pääomaan. Kun määräysvalta tai huomattava vaikutusvalta lakkaa, mahdollinen jäljelle jäävä osuus arvostetaan käypään arvoon ja arvonmuutos kirjataan tulosvaikutteisesti. Tämä käypä arvo toimii alkuperäisenä kirjanpitoarvona, kun jäljelle jäävää osuutta myöhemmin käsitellään osakkuusyhtiönä, yhteisyrityksenä tai rahoitusvaroina. Lisäksi asianomaisesta yhtiöstä aiemmin muihin laajan tuloksen eriin kirjattuja määriä käsitellään vastaavasti samalla tapaa kuin konserni olisi suoraan luovuttanut niihin liittyvät varat ja velat. Tämä tarkoittaa, että aiemmin muihin laajan tuloksen eriin kirjatut määrät siirretään tulosvaikutteisiksi.

Konsernin sisäiset liiketapahtumat, realisoitumattomat sisäiset katteet, sisäiset saamiset ja velat sekä sisäinen osingonjako on eliminoitu konsolidoinnissa. Tilikauden voiton jakautuminen emoyhtiön omistajille ja määräysvallattomille omistajille esitetään tuloslaskelmassa. Taseessa määräysvallattomien omistajien osuus sisältyy konsernin oman pääoman yhteismäärään.

Yhteisjärjestelyt

Yhteisjärjestely on järjestely, jossa kahdella tai useammalla osapuolella on yhteinen sopimukseen perustuva määräysvalta. Yhteinen määräysvalta vallitsee vain silloin, kun merkityksellisiä toimintoja koskevat päätökset edellyttävät määräysvallan jakavien osapuolten yksimielistä hyväksymistä. Määräysvalta määritetään vastaavasti samalla tapaa kuin tytäryhtiöiden tapauksessa.

Yhteisjärjestely luokitellaan joko yhteiseksi toiminnoksi tai yhteisyritykseksi. Yhteisen toiminnon osapuolilla on järjestelyyn liittyviä varoja koskevia oikeuksia ja velkoja koskevia velvoitteita. Yhtiö yhdistää konsernitilinpäätöksessään sille kuuluvat osuudet yhteisen toiminnon varoista, veloista, tuotoista ja kuluista. Yhtiön työyhteisöliittymät luokitellaan tyyppillisesti yhteisiksi toimintoiksi.

Yhteisyrityksen osapuolilla on oikeus järjestelyn nettovarallisuuteen. Yhtiö yhdistelee yhteisyritykset konsernitilinpäätöksessään käyttäen pääomaosuusmenetelmää. Pääomaosuusmenetelmässä konsernin tuloslaskelmaan sisällytetään konsernin omistusosuutta vastaava osuus yhteisyritysten tuloksesta. Vastaavasti taseessa esitetään osakkeiden arvona osuus yhteisyritysten omista pääomista, mukaan

lukien niiden hankinnasta aiheutuneet liikearvot. Mikäli konsernin osuus yhteisyrityksen tappioista ylittää sijoituksen kirjanpitoarvon, sijoitus merkitään taseeseen nolla-arvoon ja sen ylittäviä tappio-osuuksia ei huomioida, ellei konsernilla ole velvoitteita yhteisyritykseen liittyen.

Konsernin ja yhteisyritysten välisistä liiketoimista ja käyttöomaisuuskaupoista syntyneet realisoitumattomat myyntivoitot eliminoidaan omistussuuden suhteessa. Eliminoitu myyntivoitto tuloutetaan sen realisoituessa. Yhteisyrityksistä saatu osinko eliminoidaan konsernin tuloksesta ja osakkeiden hankintamenosta.

Osakkuusyhtykset

Osakkuusyhtykset on yhteisö, jossa sijoittajalla on huomattava vaikutusvalta, muttei määräysvaltaa tai yhteistä määräysvaltaa. Jos yhteisöllä on suoraan tai välillisesti 20 prosenttia tai enemmän äänivallasta sijoituskohteessa, yhteisöllä oletetaan olevan huomattava vaikutusvalta, jollei pystytä selkeästi osoittamaan, ettei näin ole. Yhtiö yhdistelee osakkuusyhtykset konsernitilinpäätöksissään pääomaosuusmenetelmää käyttäen. Pääomaosuusmenetelmä kuvataan yllä Yhteisjärjestelyt-kappaleessa.

Toimintasegmentit

Yhtiö muutti raportointirakennettaan 1.1.2015. Aiempi infrarakentaminen-toimintasegmentti jaettiin kahteen uuteen toimintasegmenttiin. Päälystys-, kiviaines- ja maarakennusliiketoiminta siirtyivät uuteen päälystys-toimintasegmenttiin. Pohja-, insinööri- ja kalliorakentaminen muodostavat uuden infraprojektit-toimintasegmentin.

Yhtiön toimintasegmentit 1.1.2015 alkaen ovat:

- päälystys,
- infraprojektit,
- Suomen talonrakentaminen ja
- Venäjän toiminnot.

Konsernin muissa toiminnoissa raportoidaan konsernin emoyhtiö sekä muita segmenteille kohdistamattomia toimintoja ja omaisuuseriä kuten Ruotsin talonrakentaminen, kiinteistövuokraustoimintaa harjoittava osakkuusyhtiö Finavo Oy sekä yksittäisiä tontteja tai maa-alueita hallinnoivia yhtiöitä pääosin Suomen ulkopuolelta.

Lisäksi yhtiö on muuttanut raportoitavien segmenttitietojen laatimisperiaatteita 1.1.2015 alkaen. Jatkossa yhtiö raportoi konsernin ylimmälle operatiiviselle päätöksentekijälle konsernin ja kunkin segmentin sidotun pääoman. Yhtiön raportoima sidottu pääoma muodostuu aineellisista hyödykkeistä, liikearvosta, muista aineettomista hyödykkeistä sekä nettokäyttöpääomasta. Nettokäyttöpääoma sisältää vaihto-omaisuuden,

lyhytaikaiset myynti- ja muut saamiset, varaukset, lyhytaikaiset osto- ja muut velat sekä tuloverosaamiset ja -velat. Segmenteille allokoitussa nettokäyttöpääomassa ei kuitenkaan raportoida henkilöstökulujaksotuksia, korkojaksotuksia, johdannaisiin liittyviä jaksotuksia eikä välittömien ja välillisten verojen jaksotuksia. Nämä esitetään erikseen segmenteille kohdistamattomina erinä.

Esitettävät toimialatiedot perustuvat sisäiseen, ylimmälle operatiiviselle päätöksentekijälle toimitettavaan segmenttiraportointiin. Lemminkäinen-konsernin ylin operatiivinen päätöksentekijä on Lemminkäinen Oyj:n toimitusjohtaja. Segmenttiraportoinnissa esitetään liikevaihto, poistot, liikevoitto sekä sidottu pääoma. Luvut raportoidaan johdolle tuhannen euron tarkkuudella.

Raportoivat segmenttitiedot on laadittu samoja laatimisperiaatteita noudattaen kuin konsernitilinpäätös lukuun ottamatta lopetetuiksi toiminnoiksi luokiteltuja eriä, joita ei eritellä segmenttiraportoinnissa.

Konsernin sisäiset liiketoimet hinnoitellaan markkinaehtoperiaatteen mukaisesti. Siirtohinnoittelumenetelmänä käytetään pääasiassa kustannusvoittolisämenetelmää, jossa tuotteen tai palvelun hinta määritellään lisäämällä aiheutuviin kustannuksiin tarkoituksenmukainen voittolisä.

Tilinpäätöksen esittäminen

Konserni esittää kaksi erillistä tuloslaskelmaa. Konsernin tuloslaskelma sisältää voiton tai tappion osatekijät. Konsernin laaja tuloslaskelma alkaa tilikauden tuloksesta, ja siinä esitetään omistajiin liittymättömät oman pääoman muutokset. Oman pääoman muutoslaskelmassa eritellään liiketoimet omistajien kanssa.

Myytäväenä olevat pitkäaikaiset omaisuuserät ja lopetetut toiminnot

Pitkäaikaiset omaisuuserät (tai luovutettavien erien ryhmät) luokitellaan myytävänä oleviksi, kun niiden kirjanpitoarvoa vastaava määrä tulee kertymään pääasiassa niiden myynnistä ja myynti on erittäin todennäköinen. Jos niiden kirjanpitoarvoa vastaava määrä tulee kertymään pääasiassa niiden myynnistä sen sijaan, että se kertyisi niiden jatkuvasta käytöstä, ne esitetään kirjanpitoarvoonsa tai käypään arvoon vähennettynä myynnistä aiheutuvilla menoilla sen mukaan kumpi näistä on pienempi. Poistot näistä omaisuuseristä lopetetaan luokitteluhetkellä.

Lopetettu toiminto on yhteisön osa, joka on luovutettu tai joka on luokiteltu myytävänä olevaksi. Lopetettu toiminto edustaa keskeistä erillistä liiketoiminta-alueetta tai maantieteellistä toimintaaluetta tai on osa koordinoitua suunnitelmaa, joka koskee luopumista erillisestä

keskeisestä liiketoiminta-alueesta tai maantieteellisestä toiminta-alueesta. Myös yksinomaan myyntitarkoituksessa hankitut tytäryritykset luokitellaan lopetetuiksi toiminnoiksi. Lopetettujen toimintojen tulos esitetään sekä raportointi- että vertailukaudelta omana eränään konsernin tuloslaskelmassa.

Ulkomaanrahan määräiset erät

Konsernitilinpäätös esitetään euroina, joka on konsernin emoyhtiön toiminta- ja esittämismuuttu. Konserniyhtiöiden tulosta ja taloudellista asemaa koskevat luvut on alun perin käsitelty kunkin konserniyhtiön toimintaympäristön valuutassa. Nämä toiminnalliset valuutat vastaavat paikallisessa toimintaympäristössä pääasiallisesti käytettyjä valuuttoja. Ulkomaanrahan määräiset liiketapahtumat on muunnettu toimintavaihtoluokituksen määräisiksi tapahtumapäivien kurssilla. Tilinpäätöshetkellä taseessa olevat ulkomaanrahan määräiset saamiset ja velat on muunnettu tilinpäätöspäivän kurssiin. Liiketoimintaan liittyvistä liiketapahtumista aiheutuvat kurssierot on kirjattu vastaavien erien oikaisuiksi liikevoiton yläpuolelle. Rahoituskellisten tapahtumien kurssivoitot ja -tappiot on kirjattu rahoitustuottoihin ja -kuluihin.

Euroalueen ulkopuolisten konserniyhtiöiden tuloslaskelmat on muunnettu euroiksi raportointikauden keskimurssija käyttäen. Tase-erät sekä laajan tuloslaskelman erät muunnetaan euroiksi käyttäen tilinpäätöspäivän valuuttakurssija. Muuntoerot, jotka syntyvät tuloslaskelman ja taseen muuntamisesta eri kurssilla, sekä euroalueen ulkopuolisten tytäryhtiöiden hankintamenojen eliminoinneista, on kirjattu omaan pääomaan, ja ne sisältyvät muihin laajan tuloslaskelman eriin. Kun ulkomaan valuutassa toimivasta tytäryhtiöstä tai liiketoiminnasta luovutaan, omaan pääomaan kertynyt muuntoero kirjataan tulosvaikutteisesti osana luovutusvoittoa tai -tappiota.

Euroalueen ulkopuolisten tytäryhtiöiden hankinnasta syntyvät liikearvot ja kyseisten tytäryhtiöiden varojen ja velkojen oikaisu käypiin arvoihin on käsitelty kyseisten tytäryhtiöiden varoina ja velkoina ja muunnettu euroiksi tilinpäätöspäivän kurssija käyttäen.

Rahoitusvarat

Rahoitusvarat kirjataan kirjanpitoon selvityspäivänä. Konserni luokittelee rahoitusvarat alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä seuraaviin ryhmiin: käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat, myytävissä olevat rahoitusvarat sekä lainat ja saamiset. Luokittelu tehdään sen mukaan, mihin tarkoitukseen kyseinen rahoitusvara on hankittu. Rahoitusvarat kirjataan pois taseesta, kun oikeus sopimusperusteisiin rahavirtoihin on lakannut ja kun rahoitusvaraan liittyvät olennaiset riskit ja edut ovat siirtyneet konsernin ulkopuolelle.

Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat

Konsernissa käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattaviin rahoitusvaroihin kuuluvat kaikki johdannaissopimukset, jotka eivät täytä suojauslaskennan ehtoja. Tällaisia johdannaissopimuksia ovat konsernin valuutta-, korko- ja hyödykejohdannaiset. Johdannaiset kirjataan käypään arvoon perustuen markkinoilla noteerattuihin hintoihin ja yleisesti hyväksytyihin arvostusmalleihin. Käyvän arvon muutokset kirjataan johdannaisten käyttötarkoituksen mukaisesti joko liiketoiminnan muihin tuottoihin ja kuluihin tai rahoituseriin.

Myytäväissä olevat rahoitusvarat

Myytäväissä olevat rahoitusvarat ovat johdannaissopimusten kuulumattomia rahoitusvaroja, jotka on nimenomaisesti luokiteltu tähän ryhmään, tai joita ei ole luokiteltu mihinkään muuhun ryhmään. Konsernin myytävissä olevat rahoitusvarat sisältävät kiinteistö- ja asunto-osakkeita sekä muita osakkeita ja lyhytaikaisia rahamarkkinasijoituksia. Myytävissä olevat rahoitusvarat arvostetaan käypään arvoon. Käyvän arvon muutokset kirjataan omaan pääomaan ja esitetään muissa laajan tuloksen erissä. Mikäli käypää arvoa ei voida luotettavasti määrittää, vara merkitään kirjanpitoon hankintamenoonsa vähennettynä mahdollisilla arvonalentumisilla. Myytävissä olevista oman pääoman ehtoista instrumenteista saadut osingot ja korkoinstrumenttien korot kirjataan rahoituseriin.

Kun myytävissä oleviksi luokitellut rahoitusvarat myydään tai niistä kirjataan arvonalentuminen, omaan pääomaan kirjatut kertyneet käyvän arvon muutokset sisällytetään oman pääoman ehtoisten instrumenttien osalta tuloslaskelmaan liiketoiminnan muihin tuottoihin tai kuluihin ja muiden sijoitusten osalta rahoituseriin.

Lainat ja saamiset

Lainat ja saamiset ovat johdannaissopimusten kuulumattomia eriä, joihin liittyvät maksut ovat kiinteitä tai määritettävissä olevia, ja joita ei noteerata toimivilla markkinoilla. Konsernin lainoihin ja saamisiin sisältyvät myös taseen myyntisaamiset ja muut saamiset. Lainat ja saamiset kirjataan alun perin käypään arvoon lisättyinä transaktiokuluilla ja arvostetaan jaksotettuun hankintamenoan efektiivisen koron menetelmällä.

Rahavarat

Rahavarat koostuvat käteisvaroista, pankkitilien saldoista ja likvideistä rahamarkkinasijoituksista, joiden alkuperäinen maturiteetti on enintään kolme kuukautta.

Rahoitusvarojen arvonalentuminen

Konserni arvioi jokaisena tilinpäätöspäivänä, onko objektiivista näyttöä jonkin rahoitusvaroihin kuuluvan erän tai rahoitusvarojen ryhmän arvonalentumisesta. Mikäli arvonalentumisesta on perusteltua näyttöä, arvioidaan

rahoitusvarasta kerrytettävissä oleva rahamäärä, joka on erän käypä arvo, ja kirjataan arvonalentumistappio siltä osin kuin kirjanpitoarvo ylittää kerrytettävissä olevan rahamäärän. Arvonalentumistappiot kirjataan kuluksi tuloslaskelmaan. Velallisen merkittävät taloudelliset vaikeudet, konkurssin todennäköisyys, maksujen laiminlyönti tai maksusuorituksen viivästyminen yli 90 päivää ovat näyttöä rahoitusvaran mahdollisesta arvonalentumisesta.

Rahoitusvelat

Rahoitusvelat merkitään alun perin kirjanpitoon selvityspäivinä käypään arvoon transaktiokustannuksilla vähennettyinä. Myöhemmin kaikki rahoitusvelat, johdannaissopimukset lukuun ottamatta, arvostetaan efektiivisen koron menetelmällä jaksotettuun hankintamenoan. Konsernissa käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattaviin rahoitusvelkoihin kuuluvat kaikki ne johdannaissopimukset, jotka eivät täytä suojauslaskennan ehtoja. Tällaisia johdannaissopimuksia ovat konsernin valuutta-, korko- ja hyödykejohdannaiset. Johdannaiset kirjataan käypään arvoon perustuen markkinoilla noteerattuihin hintoihin ja yleisesti hyväksytyihin arvostusmalleihin. Käyvän arvon muutokset kirjataan johdannaisten käyttötarkoituksen mukaisesti joko liiketoiminnan muihin tuottoihin ja kuluihin tai rahoituseriin.

Rahoitusliimiittien järjestelypalkkiot kirjataan ennakkomaksuksi maksuvalmiuspalvelusta ja jaksotetaan kuluksi limiitin voimassaoloajalle.

Konsernilla on sekä pitkä- että lyhytaikaisia rahoitusvelkoja, ja ne voivat olla korollisia tai korottomia. Rahoitusvelat kirjataan pois taseesta, kun niihin liittyvät velvoitteet ovat lakanneet.

Vieraan pääoman menojen aktivointi

Yhtiö aktivoi ehdot täyttävän omaisuuserän hankkimisesta, rakentamisesta tai valmistamisesta välittömästi johtuvat vieraan pääoman menot osaksi kyseisen omaisuuserän hankintamenoa. Ehdot täyttävä omaisuuserä on kyseessä silloin, kun sen valmiiksi saattaminen aiottuun käyttötarkoitukseen vie huomattavan pitkän valmistusajan. Ehdot täyttävä omaisuuserä voi olla kiinteää tai irtainta käyttöomaisuutta, vaihtoomaisuutta tai aineeton hyödyke.

Aktivointi aloitetaan, kun omaisuuserästä syntyy kustannuksia, joista aiheutuu vieraan pääoman menoja ja kun toimenpiteet, joilla omaisuuserä saatetaan aiottuun käyttöön tai myyntiin, ovat käynnissä. Aktivointi keskeytetään silloin, kun tehokas tuotanto on pysähdyksissä. Aktivointi lopetetaan, kun kaikki olennaiset toimenpiteet, jotka liittyvät omaisuuserän saattamiseen aiottuun käyttöön tai myyntiin, on suoritettu loppuun.

Johdannaisinstrumentit ja suojauslaskenta

Johdannaiset kirjataan alun perin hankintahetkellä käypään arvoon taseeseen, minkä jälkeen ne arvostetaan käypään arvoon jokaisena raportointipäivänä. Käyvän arvon muutoksista aiheutuviin kirjauksiin vaikuttaa se, onko johdannainen määritelty suojauslaskennan mukaisesti suojausinstrumentiksi vai ei ja minkä luonteista erää instrumentti suojaa.

Silloin kun konserni soveltaa suojauslaskentaa, se dokumentoi suojauslaskentaa aloittaessaan suojattavan kohteen ja suojausinstrumenttien välisen suhteen sekä konsernin riskienhallinnan tavoitteet ja strategian. Suojaussuhteen tehokkuus testataan suojaussuhteen alussa ja sen jälkeen säännöllisesti vähintään jokaisena raportointipäivänä. Rahavirran suojausten ehdot täyttävien johdannaisten tehokkaan osuuden arvon muutokset kirjataan oman pääoman arvonmuutosrahastoon ja esitetään muissa laajan tuloksen erissä. Tehoton osuus kirjataan tuloslaskelman rahoituseriin. Omaan pääomaan kertyneet käyvän arvon muutokset siirretään tuloslaskelmaan niillä kausilla, jolloin suojauskohde vaikuttaa tulokseen.

Kun suojausinstrumentti eräännyy tai myydään tai kun suojaus ei enää täytä suojauslaskennan kriteereitä, suojauslaskenta lopetetaan. Tällöin suojausinstrumentista kertynyt voitto tai tappio jää omaan pääomaan siihen asti, kunnes ennakoitu liiketoimi toteutuu ja kirjataan tuloslaskelmaan. Jos ennakoidun liiketoimen ei enää odoteta toteutuvan, omaan pääomaan kertynyt voitto tai tappio siirretään välittömästi tuloslaskelman rahoituseriin.

Johdannaiset, jotka eivät täytä suojauslaskennan ehtoja, luokitellaan lyhytaikaisiksi varoiksi tai veloiksi. Näiden johdannaisten käyvän arvon muutokset kirjataan niiden käyttötarkoituksen mukaisesti joko liiketoiminnan muihin tuottoihin ja kuluihin tai rahoituseriin.

Tuloutus

Yhtiö esittää liikevaihdossa tuotteiden ja palveluiden myynnistä saadut tuotot välillisillä veroilla ja alennuksilla vähennettynä. Mikäli myyntitransaktio sisältää sekä ehdottomia että ehdollisia vastikkeita, tarkastelee yhtiö kummankin vastike-elementin tulouttamiskriteerien täyttymistä erikseen.

Rakennusprojektien tuloutus

Osatuloutus

Rakennusprojektit tuloutetaan osatuloutusperiaatteella valmistusasteen mukaisesti, jos hanke täyttää pitkäaikaishankkeen määritelmän ja sen lopputulos on luotettavasti arvioitavissa. Pitkäaikaishankkeet ovat erityisesti neuvoteltuja sopimuksia, joiden mukaan valmistetaan tietty omaisuuserä tai ryhmä omaisuuseriä.

Lisäksi kiinteistörakennushankkeissa ostajan tulee pystyä vaikuttamaan hankkeen pääasiallisiin rakenteellisiin tai toiminnallisiin ominaisuuksiin ennen rakentamisen aloittamista tai sen aikana, jotta kiinteistörakennushanke voidaan osatulouttaa valmistusasteen mukaisesti. Jos pitkäaikaishankkeen lopputulos ei ole luotettavasti arvioitavissa, siitä kirjataan tuottoja vain siihen määrään asti kuin toteutuneita menoja vastaava määrä on todennäköisesti kerrytettävissä. Vastaavasti menot kirjataan kuluksi sen tilikauden aikana, jolloin ne syntyvät.

Projektien valmistusaste on laskettu toteutuneiden kustannusten suhteen arvioituihin kokonaiskustannuksiin. Mikäli on todennäköistä, että tilauskantaan sisältyvän projektin valmiiksi saamiseen tarvittavat kokonaiskustannukset ylittävät hankkeesta saatavat kokonaistulot, odotettavissa oleva ennakoitu tappio kirjataan välittömästi kokonaan kuluksi.

Kun syntyneet menot ja kirjatut voitot ovat suuremmat kuin projektin edistymiseen perustuva laskutus, esitetään erotus taseen myyntisaamiset ja muut saamiset –erässä kohdassa projektitulosaamiset. Jos syntyneet menot ja kirjatut voitot ovat pienemmät kuin projektin edistymiseen perustuva laskutus, esitetään erotus taseen ostovelat ja muut lyhytaikaiset velat –erän kohdissa saadut ennakot sekä projektikulovelat.

Talonrakentamisen liikekohteiden vuokravastuuvuoroitteen määrää ja todennäköisyyttä arvioidaan projektin edetessä, ja se sisällytetään kokonaiskustannusestimaattiin. Vuokravastuuvuoroite kirjataan taseeseen, kun kohde on valmis.

Osatuloutettavia rakennusprojekteja on kaikilla konsernin toimialoilla.

Luovutuksen mukainen tuloutus

Kiinteistörakentamiskohteet, joissa tilaajalla ei ole sopimukseen perustuvaa oikeutta vaikuttaa kohteen keskeisiin rakenteellisiin elementteihin, tuloutetaan kohteen valmistuttua luovutuksen mukaisesti valmistajien myynnin tuloutusperiaatteita noudattaen. Luovutuksen mukaisesti tuloutettavat rakennusprojektit ovat pääosin talonrakentamisen omaperusteisia asunto- ja liikekiinteistökohteita.

Palveluiden tuloutus

Palveluista saatavien tuottojen kirjaaminen tapahtuu tilinpäätöspäivän valmistusasteen perusteella, ja niihin sovelletaan samoja tuloutusperiaatteita kuin osatuloutettavien rakennusprojektien kirjaamiseen. Kaikilla konsernin toimintasegmenteillä on palveluliiketoimintaa.

Valmisteiden myynnin tuloutus

Yhtiö tulouttaa valmisteiden myynnin sillä hetkellä, kun tuotteen omistukseen liittyvät merkittävät riskit ja edut siirtyvät ostajalle eikä yhtiöllä ole enää valvonta- eikä määräysvaltaa tuotteeseen. Pääsääntöisesti tämä tarkoittaa hetkeä, jolloin tuote on luovutettu sovittujen toimitusehtojen mukaisesti asiakkaalle. Liikevaihdossa esitetään saadut tuotot käypään arvoon arvostettuina oikaistuna välillisillä veroilla, myönnettyillä alennuksilla ja valuuttamääräisen myynnin kurssierolla. Valmisteiden myyntiä on lähinnä päällystys-segmentin harjoittama kiviaines- ja asfalttimassamyynti.

Elinkaarihankkeiden tuloutus

Elinkaarihankkeissa operaattori, eli palvelun tuottaja, rakentaa palvelujen tuottamisessa käytettävän infrastruktuurin tai parantaa sitä sekä ylläpitää kyseistä infrastruktuuria. Rakentamis- ja parantamispalvelusta sekä ylläpitovaiheesta saamansa tuotot yhtiö tulouttaa osatuloutusperiaatteella.

Korkojen ja osinkojen tuloutus

Korkotuotot kirjataan ajan kulumisen perusteella efektiivisen koron menetelmällä. Osingot tuloutetaan, kun oikeus niiden saamiseen on syntynyt.

Pitkäaikaiset varat

Aineelliset hyödykkeet

Aineelliset hyödykkeet on arvostettu taseessa poistoilla ja arvonalentumisilla vähennettyyn alkuperäiseen hankintamenoon. Aineelliset hyödykkeet poistetaan tasapoistoin taloudellisen vaikutusajan kuluessa. Maa-alueilla on rajoittamaton taloudellinen vaikutusaika, jonka vuoksi niistä ei tehdä poistoja. Aineellisten hyödykkeiden arvioidut taloudelliset vaikutusajat ovat seuraavat:

- Rakennukset ja rakennelmat 10–40 vuotta
- Koneet ja kalusto 3–15 vuotta
- Kiviainesalueet poistetaan käytön mukaan (substanssipoisto)
- Muut aineelliset hyödykkeet 10 vuotta

Hyödykkeestä kirjataan poistoja siitä lähtien, kun se on valmis käytettäväksi. Poistoja kirjataan käyttöönottohetkestä alkaen niiden taloudellisen vaikutusajan loppuun asti. Hyödykkeiden jäännösarvo ja taloudellinen vaikutusaika tarkistetaan jokaisessa tilinpäätöksessä ja tarvittaessa oikaistaan kuvaamaan taloudellisen hyödyn odotuksissa tapahtuneita muutoksia. Kun poistosuunnitelman mukaiset poistot on tehty kokonaan, hyödykkeen jäännösarvo on nolla. Aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden poistot lopetetaan silloin, kun aineellinen käyttöomaisuushyödyke luokitellaan myytävänä olevaksi.

Normaalit kunnossapito- ja korjauskustannukset kirjataan kuluksi niiden syntymishetkellä. Merkittävät parannus- tai lisäinvestoinnit kirjataan osaksi omaisuuserän hankintamenoa ja poistetaan päähyödykkeen jäljellä olevana taloudellisena vaikutusaikana, mikäli on todennäköistä, että hyödykkeeseen liittyvä vastainen taloudellinen hyöty koituu yhtiön hyväksi. Myyntivoitot esitetään liiketoiminnan muissa tuotoissa ja tappiot liiketoiminnan muissa kuluissa. Yhtiö kirjaa aineellisten hyödykkeiden hankintojen korkomenot kuluksi, ellei kyseessä ole vieraan pääoman aktivoinnin ehdot täyttävä hanke, jolloin ne aktivoidaan hankintamenoiksi.

Aineettomat hyödykkeet

Aineeton hyödyke merkitään taseeseen, kun sen hankintameno on määriteltävissä luotettavasti ja on todennäköistä, että hyödykkeestä aiheutuva taloudellinen hyöty koituu yhtiön hyväksi. Taseessa aineettomat hyödykkeet arvostetaan poistoilla ja arvonalentumisilla vähennettyyn alkuperäiseen hankintamenoon. Aineettomasta hyödykkeestä kirjataan poistoja siitä lähtien, kun se on valmis käytettäväksi ja poistojen kirjaaminen jatkuu hyödykkeen taloudellisen vaikutusajan loppuun asti. Kun poistosuunnitelman mukaiset poistot on tehty, hyödykkeen jäännösarvo on nolla. Omaisuuserien jäännösarvot sekä taloudelliset vaikutusajat tarkistetaan jokaisen tilikauden lopussa ja tarvittaessa ne oikaistaan kuvaamaan taloudellisen hyödyn odotuksissa tapahtuneita muutoksia.

Liikearvo

Liikearvo vastaa sitä osaa hankintamenoista, joka ylittää konsernin osuuden hankitun tytäryhtiön yksilöitävissä olevien varojen, velkojen ja ehdollisten velkojen nettomääräisestä käyvästä arvosta hankinta-ajankohtana. Mahdollinen määräysvallattomien omistajien osuus hankinnan kohteessa arvostetaan joko käypään arvoon tai määrään, joka vastaa määräysvallattomien omistajien suhteellista osuutta hankinnan kohteen yksilöitävissä olevasta nettovarallisuudesta. Arvostamisperiaate määritetään erikseen kullekin yrityshankinnalle.

Liikearvosta ei tehdä poistoja, vaan sen mahdollinen arvonalentuminen arvioidaan vähintään vuosittain. Liikearvot on arvonalentumistestauksessa kohdistettu rahavirtaa tuottaville yksiköille. Liikearvo kirjataan tilinpäätökseen alkuperäiseen hankintamenoon vähennettynä mahdollisella arvonalentumisella, joka merkitään tuloslaskelmaan kuluksi.

Muut aineettomat oikeudet

Muihin aineettomiin hyödykkeisiin kuuluvat ohjelmistojen käyttöoikeusmaksut sekä muun muassa patentit ja lisenssit sekä näihin kohdistuvat ennakkomaksut. Muut aineettomat hyödykkeet on kirjattu taseessa alkuperäiseen hankintamenoon ja poistetaan niiden taloudellisena vaikutusaikana. Aineettomien hyödykkeiden poistoajat ovat seuraavat:

- Ohjelmistojen käyttöoikeusmaksut 5 vuotta
- Muut aineettomat oikeudet 5–10 vuotta

Muut pitkävaikutteiset menot

Aineettomiin hyödykkeisiin lasketaan muut pitkävaikutteiset menot, jotka eivät kohdistu aineellisiin hyödykkeisiin ja joiden vaikutusaika on pidempi kuin vuosi. Muista pitkävaikutteisista menoista saadaan niiden taloudellisena vaikutusajana vastaista taloudellista hyötyä, joka voi syntyä tuottojen tai kustannussäästöjen kautta.

Tutkimus- ja kehittämismenot

Tutkimustoiminnasta johtuvat menot kirjataan kuluksi sen tilikauden aikana, jolloin ne syntyvät. Kehittämismenot merkitään taseeseen, kun aineettoman hyödykkeen:

- tutkimus- ja kehittämisvaiheet ovat erotettavissa toisistaan;
- valmiiksi saattaminen on teknisesti toteutettavissa siten, että hyödyke on käytettävissä tai myytävissä;
- valmiiksi saattaminen on varmaa ja sitä käytetään tai se myydään;
- vastainen tuotto pystytään osoittamaan ja yhtiöllä on sen hyödyntämiseen tarvittavat voimavarat ja
- kehittämisestä aiheutuneet menot ovat luotettavasti määritettävissä.

Mikäli kehittämismenot eivät täytä kaikkia edellä mainittuja ehtoja, kirjataan ne kuluksi toteumakaudella.

Saadut avustukset

Valtiolta tai muulta julkiselta taholta saadut avustukset tuloutetaan tuloslaskelmaan samaan aikaan kulujen kirjauksen kanssa. Investointiavustukset vähennetään asianomaisen käyttöomaisuushyödykkeen hankintamenosta.

Arvon alentumiset

Omaisuserien tasearvoja arvioidaan jokaisena tilinpäätöspäivänä mahdollisten arvonalentumisten selvittämiseksi. Jos arvonalentumiseen viittaavia tekijöitä ilmenee, arvioidaan omaisuserän kerrytettävissä oleva rahamäärä. Omaisuserän kerrytettävissä oleva rahamäärä on joko käypä arvo, josta on vähennetty luovutuksesta aiheutuvat menot, tai sitä korkeampi käyttöarvo. Käyttöarvoa määritettäessä arvioidut vastaiset rahavirrat diskontataan nykyarvoonsa diskonttokoroilla, jotka kuvastavat rahan aika-arvoa ja omaisuserään liittyviä erityisriskejä. Diskonttaustekijänä käytetään oman ja vieraan pääoman painotettua keski-määräistä kustannusta (WACC, Weighted Average Cost of Capital), jossa huomioidaan riskitön korkotaso, epäliikvidisyyspremio, markkinoiden tuotto-odotus, toimialakohtainen beta-arvo, maariski ja vieraan pääoman korkotaso korkomarginaali. Näitä tekijöitä painotetaan diskonttokoron määrittelyssä

toimialan keskimääräisen tavoitepääomarakenteen mukaan. Mikäli kerrytettäviä vastaisia rahavirtoja ei kyetä laskemaan yksittäisen omaisuserän osalta, määritetään kerrytettävissä oleva rahamäärä sille rahavirtaa tuottavalle yksikölle, johon kyseinen omaisuserä kuuluu. Arvon alentuminen kirjataan, jos tasearvo ylittää kerrytettävissä olevan rahamäärän. Arvon alentuminen kirjataan tuloslaskelmaan.

Liikearvot testataan arvonalentumisten varalta kerran vuodessa ja aina, kun siihen päätellään olevan tarvetta. Liikearvot kohdistetaan johdonmukaisella tavalla rahavirtaa tuottaville yksiköille. Rahavirtaa tuottavan yksikön liiketoiminnasta kerrytettävissä oleva rahamäärä perustuu arvonalennustesteissä käyttöarvolaskelmiin, joissa käytettyjen ennustettujen rahavirtojen perustana ovat yhtiön johdon vahvistamat tietyn aikajakson kattavat tulossuunnitelmat sekä muut perusteltavissa olevat arviot toimialan ja rahavirtaa tuottavan yksikön tulevaisuudennäkömistä.

Muista omaisuseristä kuin liikearvosta kirjatut arvonalentumistappiot peruutetaan, jos on tapahtunut muutos arvioissa, joita on käytetty määritettäessä omaisuserästä kerrytettävissä olevaa rahamäärää. Peruutus tapahtuu korkeintaan siihen määrään asti, joka omaisuserälle olisi määrätty kirjanpitoarvoksi poistoilla vähennettynä, jos siitä ei olisi aikaisempina vuosina kirjattu arvonalentumistappiota.

Vuokrasopimukset, joissa konserni on vuokralleottajana

Vuokrasopimukset, jotka koskevat aineellisia hyödykkeitä ja joissa konsernille siirtyy olennainen osa omistukselle ominaisista eduista ja riskeistä, luokitellaan rahoitusleasingsopimuksiksi. Rahoitusleasingsopimukset esitetään varoina käyttöomaisuudessa määrässä, joka on yhtä suuri kuin hyödykkeen käypä arvo sopimuksen alkamisajankohtana, tai sitä alempana vähimmäisvuokrien nykyarvoon. Vastaava velka esitetään pitkäaikaisissa ja lyhytaikaisissa korollisissa rahoitusveloissa.

Rahoitusleasingsopimuksilla vuokratuista omaisuseristä tehdään poistot kyseisen hyödykeryhmän taloudellisena vaikutusajana tai sitä lyhyemmän vuokra-ajan kuluessa. Mahdolliset arvonalentumistappiot kirjataan kyseisen omaisuserän vähennykseksi. Vuotuiset leasingvuokrat jaetaan rahoitusmenoon ja velan vähennykseen vuokra-ajan siten, että jäljellä olevalle velalle muodostuu kullakin kaudella samansuuruinen korkoprosentti.

Vuokrasopimukset, joissa omistamiselle ominaiset riskit ja edut jäävät vuokranantajalle, käsitellään muina vuokrasopimuksina. Muiden vuokrasopimusten mukaiset maksut käsitellään vuokrakuluina ja ne jaksotetaan

kuluksi vuokra-ajalle. Mikäli vuokrasopimuksesta ei odoteta saatavan vastaista taloudellista hyötyä, kirjataan sopimuksen mukaisten vähimmäisvuokrien määrä kuluksi.

Vaihto-omaisuus

Vaihto-omaisuus arvostetaan hankintamenoon tai sitä alempaan nettorealisointiarvoon. Vaihto-omaisuuden hankintamenoon sisällytetään kaikki ostomenot, valmistusmenot ja muut menot, jotka ovat aiheutuneet vaihto-omaisuuden saattamisesta tilinpäätöshetken sijaintipaikkaan ja tilaan. Hankintamenoon ei kohdisteta myynnin kustannuksia. Rahoituksen kustannuksia kohdistetaan hankintamenoon vain, jos kyseessä on hanke, joka täyttää vieraan pääoman menojen aktivoinnin ehdot. Aineiden ja tarvikkeiden arvo on määritetty FIFO-menetelmää (first-in, first-out) käyttäen. Nettorealisointiarvo on tavanomaisessa liiketoiminnassa saatava arvioitu myyntihinta, josta on vähennetty arvioidut tuotteen valmiiksi saattamiseen tarvittavat menot ja myynnistä johtuvat menot. Vaihto-omaisuuserien kirjanpitoarvoa ei alenneta niiden hankintamenoa pienemmäksi, jos valmiit tuotteet, joihin ne tulevat sisällyttämään, odotetaan myytävän vaihto-omaisuuserien hankintamenoja vastaavaan tai sen ylittävään hintaan.

Perustajaurakointikohteiden käsittely

Perustajaurakointikohteisiin sitoutuneet menot aktivoidaan vaihto-omaisuuteen. Rakenteilla oleviin kiinteistöihin liittyvät velat ja ennakomaksut sisältyvät lyhytaikaisiin velkoihin. Keskeneräisten asuntokohteiden myymätöntä osaa vastaava osa nostetuista lainoista sekä valmiisiin myymättömiin huoneistoihin kohdistuvat lainaosuudet esitetään lyhytaikaisissa korollisissa veloissa.

Työsuhde-etuudet

Eläkeveloitteet

Lemminkäisen konserniyhtiöiden eläkejärjestelyt ovat pääsääntöisesti maksupohjaisia järjestelyjä. Maksupohjaisten eläkejärjestelyiden maksut suoritetaan eläkevakuutusyhtiöille, jonka jälkeen konsernilla ei ole enää muita maksuveloitteita. Maksupohjaisista eläkejärjestelyistä suoritettavat maksut kirjataan kuluksi tuloslaskelmaan sille tilikaudelle, jolle ne kohdistuvat. Muut kuin maksupohjaiset eläkejärjestelyt ovat etuusperusteisia eläkejärjestelyjä. Siltä osin kuin etuuspohjaisesta eläkejärjestelystä aiheutuu eläkevelvoite, siitä on kirjattu eläkevastuuvelka. Jos etuuspohjaisesta eläkejärjestelystä aiheutuu saaminen, se kirjataan taseen siirtosaamiisiin.

Etuuspohjaisista järjestelyistä johtuvan veloitteen määrä perustuu riippumattomien vakuutusmatemaatikkojen vuosittaisiin laskelmiin, joissa käytetään ennakoitua etuoikeusyksikköön perustuvaa

menetelmää. Eläkeveloitteen määrä on laskettu vähentämällä tulevien eläkeveloitteiden nykyarvosta eläkejärjestelyyn kuuluvien varojen käypä arvo. Etuuspohjainen eläkekulu koostuu työsuoritukseen perustuvasta menosta ja se kirjataan henkilöstökuluihin henkilöiden työssäoloajalle. Etuuspohjaisten eläkejärjestelyiden nettokorot kirjataan rahoituseriin. Vakuutusmatemaattiset voitot ja tappiot kirjataan laajan tuloslaskelman kautta eläkeveloitteen tai -saamisen muutokseksi.

Suomalaisten konserniyhtiöiden eläkevelvoite määritetään laskemalla arvioitujen rahavirtojen nykyarvo käyttäen diskonttaus korkona euroalueen yritysten liikkeelle laskemien korkealaatuisten joukkovelkakirjalainojen korkoa. Määrittämisessä käytetyt joukkovelkakirjalainat ovat saman valuutan määräisiä kuin maksettavat etuudet. Valittu diskonttauskorko kuvastaa etuuksien arvioitua keskimääräistä maksuhetkeä.

Järjestelyyn kuuluvien varojen käyvän arvon määrittämiseen käytetään ensisijaisesti markkinahintaa. Mikäli markkinahintaa ei ole käytettävissä, arvioidaan käypä arvo diskonttaamalla vastaiset odotettavissa olevat rahavirrat käyttäen samaa diskonttauskorkoa kuin eläkeveloitteen määrittelyssä.

Palkitsemisjärjestelmät

Konsernilla on käytössä osakepohjainen palkitsemisjärjestelmä. Osakepalkkiot arvostetaan niiden myöntämispäivän mukaiseen Lemminkäisen osakkeen käypään arvoon ja ne jaksotetaan kuluksi ansainta- ja sitouttamiskausille. Lisäosakejärjestelmästä aiheutuneet menot jaksotetaan kuluksi niihin liittyvälle sitouttamiskaudelle. Johdon muu palkitseminen kirjataan tuloslaskelmaan henkilöstökuluiksi sinä ajankohtana, jolloin kulut ovat muodostuneet.

Varaukset, ehdolliset velat ja ehdolliset varat

Varaus kirjataan, kun konsernilla on aikaisempaan tapahtumaan perustuva oikeudellinen tai tosiasiallinen velvoite ja on todennäköistä, että vastuusta vapautuminen edellyttää taloudellista suoritusta tai aiheuttaa taloudellisen menetyksen ja vastuun määrä pystytään arvioimaan luotettavasti. Varauksia ei ole diskontattu niiden diskonttovaikutuksen vähäisen merkityksen vuoksi.

Takuuvaraus käsittää rakennusprojektin valmistumisen jälkeiset takuuveloitteen alaiset korjauskulut. Takuuvaraukset lasketaan takuukulujen aikaisempina tilikausina toteutuneen tason perusteella ja kirjataan taseeseen, kun projekti on valmis. Mikäli konserni saa sopimuksen perusteella alirakoitsijalta tai materiaalin toimittajalta hyvityksen kuluista, joihin

on varauduttu, kirjataan tulevasta korvauksesta saaminen silloin, kun saamisen katsotaan olevan varma.

Tappiollisista sopimuksista kirjataan varaus, kun veloitteiden täyttämiseksi vaadittavat sopimuksen edellyttämät menot ylittävät sopimuksesta saatavat hyödyt. Tappiollisista sopimuksista tehdyt varaukset eivät sisällä rakennusprojektien tappiovarauksia.

Maisemointivaraus kirjataan maa-ainesten käytön mukaisesti niistä kohteista, joissa sopimukseen sisältyy maisemointivelvoite.

Suomen asunto- ja liikekohteiden rakentamiseen liittyvä 10-vuotisvastuuvaraus määritetään kokonaisuutena kaikista 10-vuotisvastuita sisältävistä hankkeista. Tällöin yksittäiseen hankkeeseen liittyvä vastaisen taloudellisen menetyksen todennäköisyys voi olla pieni, vaikka kokonaisuuden katsotaan aiheuttavan taloudellisten voimavarojen siirtymistä pois yhtiöstä.

Vuokravastuuvelvoite syntyy, kun yhtiöllä on sopimukseen perustuva velvoite hankkia rakennettavan liikekiinteistökohteen toistaiseksi vuokraamattomiin tiloihin vuokralaisia. Vuokravastuuvelvoitteen määrää ja todennäköisyyttä arvioidaan projektin edetessä. Vuokravastuuvelvoite kirjataan taseeseen, kun kohde on valmis.

Oikeudenkäynneistä yhtiö kirjaa varauksen, mikäli yhtiön johto arvioi taloudellisten voimavarojen siirtymisen pois yhtiöstä olevan todennäköistä ja velvoitteen määrä on arvioitavissa luotettavasti.

Ehdollinen velka on aikaisempien tapahtumien seurauksena syntynyt mahdollinen velvoite, jonka olemassaolo varmistuu vasta konsernin määräysvallan ulkopuolella olevan epävarman tapahtuman realisoituessa. Ehdolliseksi velaksi katsotaan myös sellainen olemassa oleva velvoite, joka ei todennäköisesti edellytä maksuvelvoitteen täyttämistä, tai jonka suuruutta ei voida määrittää luotettavasti. Ehdollisesta velasta ei kirjata varausta. Se esitetään tilinpäätöksen liitetiedoissa.

Ehdolliset varat johtuvat suunnittelemattomista tai muista odottamattomista tapahtumista, joiden perusteella tulee mahdolliseksi, että yhtiön hyväksi koituu taloudellista hyötyä. Ehdollista varaa ei merkitä tilinpäätökseen, vaan se esitetään tilinpäätöksen liitetiedoissa.

Tuloverot

Tuloslaskelman tuloveroihin kirjataan konserniyhtiöiden tilikauden verotettavan tuloksen perusteella lasketut suoriteperusteiset verot, aikaisempien tilikausien verojen oikaisut sekä laskennallisen verovelan

ja -saamisen muutos. Suoraan omaan pääomaan kirjattuihin eriin liittyvä verovaikutus kirjataan vastaavasti osaksi omaa pääomaa. Tilikauden verotettavaan tuloon perustuva vero lasketaan verotettavasta tulosta kunkin maan tilinpäätöspäivään mennessä säädettyjen verokantojen perusteella.

Laskennallinen vero lasketaan kirjanpitoarvon ja verotuksellisen arvon välisistä väliaikaisista eroista käyttäen joko tilinpäätöshetkellä voimassa olevaa verokantaa tai myöhemmin voimaantulevaa mutta tiedossa olevaa vahvistettua verokantaa. Laskennallista verovelkaa ei kirjata, kun kyseessä on alun perin kirjanpitoon merkittävä omaisuuserä tai velka, joka ei ole syntynyt liiketoimintojen yhdistämisestä eikä sen kirjaaminen vaikuta kirjanpidon tulokseen eikä verotettavaan tuloon liiketoimen toteutumisaikana. Laskennallinen verosaaminen kirjataan vain siihen määrään asti kuin on todennäköistä, että tulevaisuudessa syntyy verotettavaa tuloa, jota vastaan väliaikainen ero voidaan hyödyntää. Merkittävimmät jaksotuserot syntyvät verotuksessa nopeutetuista poistoista, rakennusprojektien tuloutuskäytännöstä, käyttöomaisuuden sisäisistä myyntivoitoista, rahoitusleasingjärjestelyistä, varauksista, käyttämättömistä verotuksellisista tappioista, yrityshankintojen yhteydessä tapahtuneista käypiin arvoihin arvostamisesta ja eläkevelvoitteista.

Verotuksessa vähennyskelpoiset tappiot on otettu huomioon verosaamisena siinä määrin kuin yhtiö pystyy niitä todennäköisesti hyödyntämään lähitulevaisuudessa. Tytäryhtiöiden jakamattomista voittovaroista kirjataan laskennallinen verovelka vain silloin, jos veronmaksun voidaan katsoa realisoituvan ennakoitavissa olevassa tulevaisuudessa. Samaa veronsaajaa koskevat laskennalliset verosaamiset ja verovelat on netotettu.

Osingonjako

Hallituksen yhtiökokoukselle ehdottama osingonmaksu kirjataan jakokelpoisen oman pääoman vähennykseksi yhtiökokouksen hyväksynnän jälkeen.

Oman pääoman ehtoiset lainat

Omistajille kuuluvan pääoman jälkeen omaan pääomaan kirjataan oman pääoman ehtoiset joukkovelkakirjalainat. Velkakirjan haltijalla ei ole osakkeenomistajalle kuuluvia oikeuksia eikä se laimenna yhtiön osakkeenomistajien omistusta. Yhtiöllä ei ole lainan pääomaan tai korkoihin liittyvää takaisinmaksuvelvoitetta. Oman pääoman ehtoiset joukkovelkakirjalainat merkitään alun perin kirjanpitoon käypään arvoon transaktiokustannuksilla vähennettynä. Myöhemmin laina arvostetaan hankintamenuon. Jos oman pääoman ehtoista lainoista maksetaan korkoa, ne kirjataan suoraan kertyneistä voittovaroista.

Omat osakkeet

Mikäli konsernin emoyhtiö tai sen tytäryhtiöt hankkivat emoyhtiön omia osakkeita, vähennetään yhtiön omaa pääomaa määrällä, joka muodostuu maksetusta vastikkeesta lisättyinä transaktiomenoilla, kunnes omat osakkeet mitätöidään. Jos ostetut omat osakkeet myydään edelleen tai lasketaan uudelleen liikkeelle, saatu vastike merkitään omaan pääomaan. Yhtiön omien oman pääoman ehtoisten instrumenttien ostosta, myynnistä, liikkeeseenlaskusta tai mitätöinnistä ei kirjata voittoa tai tappiota.

Osakekohtainen tulos

Laimentamaton osakekohtainen tulos lasketaan jakamalla emoyhtiön osakkeenomistajille kuuluva tilikauden voitto vähennettynä suoriteperusteisesti lasketuilla ja verovaiikutuksella oikaistuilla oman pääoman ehtoisen joukkovelkakirjalainan koroilla kauden aikana ulkona olevien osakkeiden lukumäärän painotetulla keskiarvolla. Ulkona olevien osakkeiden painotettuun keskiarvoon ei sisällytetä yhtiön hallussaan pitämiä omia osakkeita, eikä sellaisia ulkona olevia kantaosakkeita, jotka tiettyjen ehtojen täytyessä palautuvat yhtiön haltuun.

Laimennusvaikutuksella oikaistua osakekohtaista tulosta laskettaessa ulkona olevien osakkeiden lukumäärän painotetussa keskiarvossa otetaan huomioon kaikkien laimentavien potentiaalisten kantaosakkeiden osakkeiksi muuttamisesta johtuva laimentava vaikutus.

Johdon harkinta ja arviot

Harkinnan ja arvioiden käyttö

Tilinpäätöstä laadittaessa johto on joutunut tekemään tulevaisuuteen kohdistuvia kirjanpidollisia arvioita ja oletuksia sekä harkintaan perustuvia päätöksiä tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden soveltamisessa. Nämä arviot ja päätökset vaikuttavat raportointikaudella kirjattavien varojen, velkojen, tuottojen ja kulujen määrään sekä esitettyihin ehdollisiin eriin. Arviot ja oletukset perustuvat historialliseen kokemukseen ja muihin perusteltavissa oleviin oletuksiin, joiden katsotaan olevan järkeviä tilinpäätöksen laatimishetkellä. On mahdollista, että toteumat poikkeavat tilinpäätöksessä käytetyistä arvioista. Alla on esitetty tietoa keskeisistä johdon harkintaa ja arvioita vaativista tilinpäätöksen osa-alueista.

Liikearvojen arvonalentumisen testaaminen

Liikearvot testataan vähintään vuosittain mahdollisten arvonalentumisten varalta sekä aina jos viitteitä arvonalentumisesta ilmenee. Rahavirtaa tuottavan yksikön liiketoiminnasta kerrytettävissä oleva rahamäärä perustuu käyttöarvolaskelmiin. Nämä laskelmat edellyttävät merkittävässä määrin arvioiden ja oletusten käyttämistä. Ennustettujen rahavirtojen perustana ovat yhtiön johdon vahvistamat tietyin aikajakson kattavat tulossuunnitelmat

sekä muut perusteltavissa olevat arviot toimialan ja rahavirtaa tuottavan yksikön tulevaisuudennäkymistä. Keskeiset epävarmuustekijät käyttöarvolaskelmissa ovat diskonttokorkokanta sekä pitkän aikavälin kasvuolettama. Liikearvon arvonalentumistestaukseen liittyvistä arvioista ja oletuksista kerrotaan tarkemmin tilinpäätöksen liitetietiedoissa.

Laskennalliset verosaamiset

Johto arvioi säännöllisesti laskennallisten verosaamisten hyödynnettävyyttä. Laskennalliset verosaamiset verotuksellisista tappioista kirjataan siihen määrään, jonka johto arvioi tulosenusteidensa perusteella olevan hyödynnettävissä tulevaisuudessa huomioiden verotappioiden vanhentumisaika.

Vaihto-omaisuus

Johto arvioi säännöllisesti parhaan näkemyksensä mukaan vaihto-omaisuuden mahdollista epäkuranttuitta vertaamalla hankintamenoa nettorealisointiarvoon. Nettorealisointiarvo on yhtiön tekemä arvio, joka perustuu luotettavimpaan saatavilla olevaan tietoon. Arvonalentumista ei kirjata, mikäli valmiit tuotteet, joihin arvioitavat vaihto-omaisuushyödykkeet tulevat sisällyttämään, arvioidaan myytävän arvioitavan hyödykkeen hankintamenoa vastaavaan tai ylittävään hintaan.

Myyntisaamiset

Myyntisaamisten arvostukseen liittyy epäkuranttiusriski. Johto arvioi erääntyneitä myyntisaamia säännöllisesti. Arvio tehdään konsernin luottoriskipolitiikan mukaisesti perustuen aikaisemmin toteutuneisiin asiakaskohtaisiin luottotappioihin, yhtiön kokemuksiin ja selvityksiin.

Rakennusprojektien osatuloutus

Valmistusasteen mukainen tuloutus perustuu arvioihin hankkeesta odotettavissa olevista tuotoista ja kuluista, samoin kuin hankkeen etenemisen luotettavaan määrittämiseen. Luotettavan arvion tekemiseksi hankkeen kustannukset määritellään ja yksilöidään mahdollisimman tarkasti. Tuottojen määrittämiseksi johto joutuu arvioimaan kokonaistuottojen määrään vaikuttavia tekijöitä. Mikäli arviot hankkeen lopputulemasta muuttuvat, muutetaan tuloutettua myyntiä ja voittoa sillä raportointi kaudella, jolloin muutos on ensi kertaa tiedossa ja arvioitavissa.

Varausten kirjaaminen tilinpäätökseen

Varausten kirjaamiseen liittyy arvioita todennäköisyyteen ja määrään liittyen. Johto arvioi tilinpäätöshetkellä olemassa olevan veloitteen toteutumisen todennäköisyyttä sekä sen suuruutta. Arvio toteutuvien kustannusten todennäköisyydestä ja määrästä perustuu aiempiin samankaltaisiin tapahtumiin ja kokemusperäiseen tietoon.

Uudet standardit ja tulkinnat

Vuonna 2015 yhtiön soveltamat uudet standardit, tulkinnat ja IFRS-standardeihin tehdyt vuosittaiset parannukset

Millään 1.1.2015 alkaneella tilikaudella yhtiön käyttöönottamalla IFRS-standardilla, IFRIC-tulkinnalla tai IFRS-standardeihin tehdyllä vuosittaisella parannuksella ei ole olennaista vaikutusta yhtiön konsernitilinpäätökseen.

Myöhemmin voimaan tulevat yhtiön soveltamat uudet standardit, tulkinnat ja IFRS-standardeihin tehdyt vuosittaiset parannukset

Useat uudet standardit, standardien muutokset ja parannukset sekä tulkinnat tulevat voimaan vasta 1.1.2015 alkaneen tilikauden jälkeen, eikä niitä ole sovellettu tätä konsernitilinpäätöstä laadittaessa. Näistä IFRS 15 ja 16 standardeilla saattaa olla olennainen vaikutus konsernitilinpäätökseen.

IFRS 15 Myyntituotot asiakassopimuksista -standardi julkaistiin vuoden 2014 toukokuussa. Standardin voimaantuloajankohta on 1.1.2018 tai sen jälkeen alkava tilikausi. Standardin aikaisempi soveltaminen on sallittua. Standardin voimaantulo EU-alueella vaatii EU:n hyväksynnän, jonka jälkeen sen soveltaminen on sallittua. Standardi määrittää miten ja milloin tuotot sopimuksista asiakkaiden kanssa tulee kirjata. Yhtiö selvittää standardin vaikutuksia konsernitilinpäätökseen.

IFRS 16 Leases -standardi julkaistiin vuoden 2016

tammikuussa. Standardin voimaantuloajankohta on 1.1.2019 tai sen jälkeen alkava tilikausi. Standardin aikaisempi soveltaminen edellyttää, että IFRS 15 on otettu käyttöön. Standardin voimaantulo EU-alueella vaatii EU:n hyväksynnän, jonka jälkeen sen soveltaminen on sallittua. Standardia sovelletaan vuokralle ottajan tilinpäätökseen. Kaikki vuokrasopimukset kirjataan taseeseen arvoltaan pieniä vuokraohteita ja lyhytaikaisia vuokrasopimuksia lukuun ottamatta. Yhtiö aloittaa standardin vaikutuksien analysoinnin konsernitilinpäätökseen tulevalla tilikaudella.

IFRS 9 Rahoitusinstrumentit -standardi julkaistiin vuoden 2014 heinäkuussa ja se tulee voimaan 1.1.2018 tai sen jälkeen alkavalla tilikaudella. Standardin voimaantulo EU-alueella vaatii EU:n hyväksynnän. Standardi vaikuttaa muun muassa rahoitusinstrumenttien luottotappioiden kirjaamiseen. Luottotappiot kirjataan standardin mukaan odotettuihin tappioihin perustuen, mikä aikaistaa luottotappiokirjauksia. Lisäksi standardi vaikuttaa rahoitusvarojen ja -velkojen luokitteluun ja arvostamiseen, mutta tällä ei ole olennaista vaikutusta yhtiön konsernitilinpäätökseen.

Millään muulla julkaistulla, muttei vielä voimassa olevalla IFRS-standardilla, IFRIC-tulkinnalla tai IFRS-standardeihin tehtävällä vuosittaisella parannuksella ei odoteta olevan olennaista vaikutusta konsernitilinpäätökseen.

Tilinpäätös › Konsernitilinpäätös › Konsernitilinpäätöksen liitetiedot (IFRS)

Konsernitilinpäätöksen liitetiedot (IFRS)

- 1 Aikaisempia tilikausia koskevat muutokset
- 2 Tilikauden poikkeukselliset tapahtumat
- 3 Toiminnan kausiluonteisuus
- 4 Toimintasegmentit
- 5 Tietoja markkina-alueittain
- 6 Tietoja rakennushankkeista
- 7 Liiketoiminnan muut tuotot
- 8 Työsuhde-etuuksista aiheutuvat kulut ja henkilöstömäärä
- 9 Poistot ja arvonalentumiset
- 10 Liiketoiminnan muut kulut
- 11 Sijoitukset
- 12 Rahoitustuotot ja -kulut
- 13 Verot
- 14 Lopetetut liiketoiminnot
- 15 Osakekohtainen tulos
- 16 Muut laajan tuloksen erät
- 17 Maksetut ja ehdotetut osingot
- 18 Aineelliset hyödykkeet
- 19 Aineettomat hyödykkeet
- 20 Pitkäaikaiset myytävissä olevat rahoitusvarat
- 21 Pitkäaikaiset saamiset
- 22 Vaihto-omaisuus
- 23 Lyhytaikaiset saamiset
- 24 Lyhytaikaiset myytävissä olevat rahoitusvarat
- 25 Rahavarat
- 26 Rahoitusinstrumentit arvostusryhmittäin
- 27 Oma pääoma
- 28 Korolliset velat
- 29 Eläkevelvoitteet
- 30 Osakeperusteiset maksut
- 31 Varaukset
- 32 Ostovelat ja muut velat
- 33 Rahoitusriskien hallinta
- 34 Johdannaisinstrumentit
- 35 Liiketoiminnan rahavirtojen oikaisut
- 36 Muut vuokrasitoumukset
- 37 Ehdolliset varat ja velat
- 38 Lähipiiritapahtumat

Tilinpäätös › Konsernitilinpäätös › Konsernitilinpäätöksen liitetiedot (IFRS) › 1 Aikaisempia tilikausia koskevat muutokset

1 Aikaisempia tilikausia koskevat muutokset

Yhtiö oikaisi vertailukauden rahavirtalaskelmaa. Oikaisu tarkoittaa valuuttakurssieroja ja johdannaisten esittämistapaa, ja se vaikuttaa liiketoiminnan ja rahoituksen rahavirtoihin.

Erät ja summarivit, joihin muutos vaikuttaa, esitetään alla olevassa taulukossa.

1.1.–31.12.2014 Milj. euroa	Rahavirta ennen oikaisua	Oikaisu	Oikaistu rahavirta
Muut oikaisu	-37,6	14,8	-22,9
Rahavirta ennen käyttö pääoman muutosta	66,0	14,8	80,8
Lyhytaikaisten myynti- ja muiden saamisten lisäys (-)/vähennys(+)	8,2	4,8	13,0
Lyhytaikaisten velkojen lisäys(+)/vähennys(-)	-52,5	-1,8	-54,2
Liiketoiminnan rahavirta ennen rahoituseriä ja veroja	-29,8	17,8	-12,0
Maksetut korot	-23,6	-5,6	-29,2
Maksetut muut rahoituskulut	-35,9	29,0	-6,9
Saadut muut rahoitustuotot	34,9	-34,9	0,1
Liiketoiminnan rahavirta	-54,8	6,4	-48,4
Lyhytaikaisten lainojen takaisinmaksut	-303,6	-6,4	-310,0
Rahoituksen rahavirta	62,8	-6,4	56,4

Laatimisperiaatteiden muutosten vaikutukset vertailukausien segmenttiraportoinnin lukuihin

Lemminkäinen muutti raportoitavien segmenttitietojen laatimisperiaatteita 1.1.2015 alkaen. Muutetun laatimisperiaatteen mukaan yhtiö raportoi ylimmälle operatiiviselle päätöksentekijälle kunkin segmentin sidotun pääoman. Yhtiön raportoima sidottu pääoma muodostuu aineellisista hyödykkeistä, liikearvosta, muista aineettomista hyödykkeistä sekä nettokäyttöpääomasta. Nettokäyttöpääoma sisältää vaihto-omaisuuden, lyhytaikaiset myynti- ja muut saamiset, varaukset, lyhytaikaiset osto- ja muut velat sekä tuloverosaamiset ja -velat. Segmenteille allokoitussa nettokäyttöpääomassa ei kuitenkaan raportoida henkilöstökulujaksotuksia, korkojaksotuksia, johdannaisiin liittyviä jaksotuksia sekä välittömien ja välillisten verojen jaksotuksia. Nämä raportoidaan erikseen segmenteille kohdistamattomina erinä.

Tilinpäätös › Konsernitilinpäätös › Konsernitilinpäätöksen liitetiedot (IFRS) › 2 Tilikauden poikkeukselliset tapahtumat

2 Tilikauden poikkeukselliset tapahtumat

Yhtiö ilmoitti 31.3.2015 luopuvansa rakennuttajan roolista yhdessä Lipsanen & Co. Groupin kanssa suunnitella olleesta Ilmatar-asuntokohteesta. Neuvottelut hankkeen muista toteutusvaihtoehdoista saatiin päätökseen kolmannen vuosineljänneksen aikana. Osapuolet sopivat, että Lemminkäinen luopuu kokonaan osuudestaan hankkeesta, minkä seurauksena Lemminkäinen alaskirjasi vaihto-omaisuutta vuoden 2015 kolmannella vuosineljänneksellä. Alaskirjauksen vaikutus vuoden 2015 tulokseen oli 12,9 miljoonaa euroa.

Tilinpäätös › Konsernitilinpäätös › Konsernitilinpäätöksen liitetiedot (IFRS) › 3 Toiminnan kausiluonteisuus

3 Toiminnan kausiluonteisuus

Yhtiön tiettyjen liiketoimintojen kausiluonteisuus vaikuttaa yhtiön tulokseen ja sen ajoittumiseen. Päällystys-segmenttiin kuuluvien päällystys- ja kiviainesliiketoimintojen työkausien pituuteen vaikuttavat merkittävästi sääolosuhteet, mikä vaikuttaa yhtiön tulokseen sekä sen ajoittumiseen. Kyseisten liiketoimintojen työkaudet sekä sen myötä suurin osa tuloksesta ajoittuvat pääosin toiselle ja kolmannelle vuosineljännekselle. Lisäksi infraprojektit-segmenttiin kuuluvassa pohjarakentamisessa saattaa esiintyä pientä kausivaihtelua johtuen talonrakentamisen ajoituksesta.

Omaperusteiset talonrakennusprojektit aiheuttavat yhtiön tulokseen kausittaista vaihtelua, sillä tuotto niistä kirjataan myyntiasteen mukaisesti vasta projektin valmistuttua. Yhtiö pyrkii tasoittamaan kausivaihtelua käynnistämällä omaperusteisia kohteita tasaisesti vuoden aikana, jolloin kohteet valmistuvat ja tuotot niistä kirjataan mahdollisimman tasaisesti ympäri vuoden.

Tilinpäätös › Konsernitilinpäätös › Konsernitilinpäätöksen liitetiedot (IFRS) › 4 Toimintasegmentit

4 Toimintasegmentit

Lemminkäinen muutti raportointirakennettaan 1.1.2015. Raportoivat toimintasegmentit ovat: päällystys, infraprojektit, Suomen talonrakentaminen ja Venäjän toiminnot. Segmenttiraportointi noudattaa tuloslaskelmaerien osalta konsernitilinpäätöksen laatimisperiaatteita. Segmenttien varoina raportoidaan sidottu pääoma.

Päällystys

Päällystys-segmenttiin kuuluvat yhtiön päällystys- ja kiviainesliiketoiminta Suomessa, Skandinaviassa ja Baltian maissa sekä maarakentaminen Suomessa ja Baltian maissa.

Infraprojektit

Infraprojektit-segmenttiin kuuluvat kalliorakentamisen sekä pohja- ja insinöörirakentamisen liiketoiminnot Suomessa, Skandinaviassa ja Baltian maissa.

Suomen talonrakentaminen

Talonrakentaminen kattaa asuntorakentamisen, toimitilarakentamisen, teollisuusrakentamisen, korjausrakentamisen, kiinteistökehityksen ja elinkaaripalvelut. Yhtiöllä on sekä omaperusteisia että urakoituja rakennuskohteita.

Venäjän toiminnot

Lemminkäinen toimii Venäjällä päällystäjänä sekä urakoitujen ja omaperusteisten kohteiden talonrakentajana erityisesti Pietarin ja Moskovan seuduilla. Venäjän toimintojen viimeisin omaperusteinen asuinrakennuskohde valmistui vuoden 2015 lopussa. Yhtiö on päättänyt toistaiseksi olla aloittamatta uusia omaperusteisia kohteita.

Muut toiminnot

Muissa toiminnoissa raportoidaan konsernin emoyhtiö sekä muita segmenteille kohdistamattomia toimintoja ja omaisuuseriä.

Kohdistamattomat erät

Kohdistamattomat erät sisältävät henkilöstökulujaksotuksia, korkojaksotuksia, johdannaisiin liittyviä jaksotuksia sekä välittömien ja välillisten verojen jaksotuksia, joita ei allokoita segmenttien sidottuun pääomaan.

Segmenttiraportointi

1.1.–31.12.2015 Milj. euroa	Päällystys	Infraprojektit	Suomen talon- rakentaminen	Venäjän toiminnot	Muut toiminnot	Eliminoinnit	Konserni yhteensä, IFRS
Liikevaihto	874,5	263,1	537,8	136,7	106,1	-39,2	1 879,0
Poistot ja arvonalentumiset	25,5	5,1	0,2	1,5	6,0		38,4
Liikevoitto	16,9	11,8	12,9	2,9	-7,2		37,3

1.1.–31.12.2014 Milj. euroa	Päällystys	Infraprojektit	Suomen talon- rakentaminen	Venäjän toiminnot	Muut toiminnot	Eliminoinnit	Konserni yhteensä, IFRS
Liikevaihto	907,5	286,0	539,0	196,1	179,2	-63,3	2 044,5
Poistot ja arvonalentumiset	30,0	6,3	0,3	1,9	6,1		44,4
Liikevoitto	32,2	7,2	9,3	19,7	-32,2		36,3

Milj. euroa	31.12.2015	31.12.2014
Sidottu pääoma liiketoimintasegmenteittäin		
Päällystys	231,2	262,1
Infraprojektit	1,2	-0,9
Suomen talonrakentaminen	274,8	303,7
Venäjän toiminnot	35,0	68,4
Segmentit yhteensä	542,2	633,3
Muut toiminnot	8,6	35,5
Segmenteille kohdistamattomat erät	-76,0	-78,5
Konserni yhteensä, IFRS	474,8	590,4

Tilinpäätös › Konsernitilinpäätös › Konsernitilinpäätöksen liitetiedot (IFRS) › 5 Tietoja markkina-alueittain

5 Tietoja markkina-alueittain

Milj. euroa	Suomi	Skandinavia	Venäjä	Baltian maat	Muut maat	Yhteensä
1.1.–31.12.2015						
Liikevaihto	1 117,9	497,7	136,7	116,5	10,1	1 879,0
Varat	800,2	147,9	57,2	28,7	1,5	1 035,5
Investoinnit	4,1	4,1	1,6	0,5		10,3

Milj. euroa	Suomi	Skandinavia	Venäjä	Baltian maat	Muut maat	Yhteensä
1.1.–31.12.2014						
Liikevaihto	1 073,2	644,1	195,3	127,9	3,9	2 044,5
Varat	830,0	263,7	108,0	49,0	7,1	1 257,8
Investoinnit	12,2	12,6	2,3	3,0	0,0	30,0

Liikevaihto on esitetty asiakkaiden sijaintipaikan mukaan ja varat niiden maantieteellisen sijaintipaikan mukaan.

Tilinpäätös › Konsernitilinpäätös › Konsernitilinpäätöksen liitetiedot (IFRS) › 6 Tietoja rakennushankkeista

6 Tietoja rakennushankkeista

Milj. euroa	31.12.2015	31.12.2014
Osatuloutus, jatkuvat toiminnot		
Valmistusasteen mukaan tilikaudella tuotoiksi kirjatut tulot	1 453,4	1 654,1
Keskeneräisten hankkeiden toteutuneet menot ja kirjatut voitot (vähennettynä kirjatuilla tappioilla)	1 119,2	1 467,0
Hankkeita koskevat bruttosäämiset asiakkailta	29,6	32,7
Hankkeita koskevat bruttovelat asiakkaille	54,5	67,4

Palvelutoimilupajärjestelyt

Lemminkäisellä on käynnissä kuusi merkittävää elinkaarihanketta, joissa tilaajina ovat Kuopion, Oulun, Pudasjärven, Hollolan ja Porvoon kunnat. Kussakin kohteessa Lemminkäinen joko saneeraa vanhan tai rakentaa uuden rakennuksen kunnalle sekä ylläpitää kyseistä rakennusta sopimuksessa määritetyn palvelujakson ajan. Kaikissa kohteissa kunta omistaa sekä sopimuksen kohteena olevat rakennukset että maa-alueet, joilla rakennukset ovat. Kaikissa sopimuksissa kunnalla on oikeus irtisanoa sopimus palvelujakson aikana tietyin palveluntarjoajan edut huomioon ottavin ehdoin. Sekä rakennus- että palveluvaiheiden hinnat on sidottu rakennuskustannusindeksiin, jonka perusteella hinnat tarkistetaan vuosittain. Lemminkäisellä ei ole kohteisiin liittyvää merkittävää oheiskäyttöoikeutta. Alla olevassa taulukossa esitetään kunkin hankkeen keskeiset tiedot.

Hanke	Sopimus-päivämäärä	Rakennus-vaihe	Palvelu-jakso	Kokonais-arvo*
Kuopio, kouluja ja päiväkotit	14.12.2009	päättynyt	päättyy 2036	94 milj. euroa
Oulu, Kastellin monitoimitalo	1.6.2012	päättynyt	päättyy 2039	86 milj. euroa
Pudasjärvi, koulukampus	13.3.2014	päättyy 2016	päättyy 2041	41 milj. euroa
Pudasjärvi, palvelutalo	6.11.2015	päättyy 2016	päättyy 2036	12 milj. euroa
Hollola, Heinsuon ja Kalliolan koulut	5.6.2015	päättyy 2017	päättyy 2037	49 milj. euroa
Porvoo, kouluja ja päiväkoteja	16.12.2015	päättyy 2018	päättyy 2038	61 milj. euroa

* Sopimushetken arvio

Tilinpäätös › Konsernitilinpäätös › Konsernitilinpäätöksen liitetiedot (IFRS) › 7 Liiketoiminnan muut tuotot

7 Liiketoiminnan muut tuotot

Milj. euroa	1.1.–31.12.2015	1.1.–31.12.2014
Aineellisten hyödykkeiden myyntivoitot *	2,8	10,4
Myyntivoitot myytävissä olevista rahoitusvaroista	0,6	0,9
Vuokratuotot	2,5	1,9
Myyntien ja ostojen suojaustuotot **	0,2	1,2
Saadut avustukset ja vahingonkorvaukset	0,6	1,0
Tuotot etuus pohjaisten eläkejärjestelyiden supistumisesta		0,2
Muut	4,3	2,6
	11,0	18,3

* Aineellisten hyödykkeiden myyntivoitot liittyvät pääosin päällystys-segmentin kalustomyynteihin. Vuonna 2014 yhtiö myi lisäksi Norjassa maa-alueen, josta kirjattiin 5,3 miljoonan euron myyntivoitto.

** Myyntien ja ostojen suojaustuotot koostuvat bitumioista suojaavien hyödyke johdannaisten sekä myyntejä ja ostoja suojaavien valuuttajohdannaisten realisoituneista voitoista sekä käyvän arvon muutoksista.

Tilinpäätös › Konsernitilinpäätös › Konsernitilinpäätöksen liitetiedot (IFRS) › 8 Työsuhde-etuuksista aiheutuvat kulut ja henkilöstömäärä

8 Työsuhde-etuuksista aiheutuvat kulut ja henkilöstömäärä

Milj. euroa	1.1.–31.12.2015	1.1.–31.12.2014
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	245,2	281,6
Osakeperusteiset kulut	0,5	0,3
Maksupohjaiset eläkekulut	32,9	36,1
Etuuspohjaiset eläkekulut	0,0	0,0
Muut henkilösivukulut	16,2	18,9
	294,9	337,0
Konserniyhtiöiden toimitusjohtajien ja hallitusten jäsenten palkat ja palkkiot, jatkuvat toiminnot	3,3	4,6

Etuuspohjaisia eläkekuluja selvitetään tarkemmin liitetiedossa 29, osakeperusteisia maksuja liitetiedossa 30 ja lähipiiriä liitetiedossa 38.

	31.12.2015	31.12.2014
Henkilöstö tilikauden lopussa		
Toimihenkilöt	1 845	2 070
Työntekijät	2 214	2 678
	4 059	4 748
Henkilöstö tilikauden lopussa liiketoimintasegmenteittäin		
Päällystys	2 124	2 225
Infraprojektit	463	439
Suomen talonrakentaminen	947	1 038
Venäjän toiminnot	405	635
Emoyhtiö ja muut	120	411
	4 059	4 748

Tilinpäätös › Konsernitilinpäätös › Konsernitilinpäätöksen liitetiedot (IFRS) › 9 Poistot ja arvonalentumiset

9 Poistot ja arvonalentumiset

Milj. euroa	1.1.–31.12.2015	1.1.–31.12.2014
Poistot aineellisista hyödykkeistä		
Rakennukset ja rakennelmat	1,0	1,1
Koneet ja kalusto	18,1	20,8
Leasingkoneet ja -kalusto	11,2	13,0
Muut aineelliset hyödykkeet	1,4	1,8
	31,8	36,8
Poistot aineettomista hyödykkeistä		
Aineettomat oikeudet	5,2	5,3
Muut pitkävaikutteiset menot	1,0	1,1
	6,2	6,4
Poistot yhteensä	38,0	43,2
Milj. euroa	1.1.–31.12.2015	1.1.–31.12.2014
Arvonalentumiset		
Aineettomista oikeuksista	0,4	1,3

Tilinpäätös › Konsernitilinpäätös › Konsernitilinpäätöksen liitetiedot (IFRS) › 10 Liiketoiminnan muut kulut

10 Liiketoiminnan muut kulut

Milj. euroa	1.1.–31.12.2015	1.1.–31.12.2014
Aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden myyntitappiot	0,7	0,5
Myyntitappiot myytävissä olevista rahoitusvaroista	0,0	0,1
Vapaaehtoiset henkilösivukulut	8,6	8,4
Vuokratkulut	30,3	31,3
Myyntien ja ostojen suojaustappiot*	6,4	2,9
Vahingonkorvausoikeudenkäynnit **	0,7	6,4
Luottotappiot	1,1	6,0
Muut kulut	92,4	128,2
	140,2	184,0

* Myyntien ja ostojen suojaustappiot koostuvat bitumiostoja suojaavien hyödykejohdannaisten sekä myyntejä ja ostoja suojaavien valuuttajohdannaisten realisoituneista tappioista sekä käyvän arvon muutoksista.

** Vahingonkorvausoikeudenkäynnit -erä muodostuu käräjäoikeudessa vireillä olevista asfalttikartellin vahingonkorvausoikeudenkäynneistä tehdyn varauksen muutoksesta.

Alla olevassa taulukossa esitetään yhtiökokouksen valitseman tilintarkastusyhteisön palkkiot, jotka sisältyvät liiketoiminnan muihin kuluihin. Lisäksi vuonna 2014 sijoitetun vapaan oman pääoman rahastoon kirjatut osakeannin kulut, jotka vähentävät osakeannissa kerättyjä bruttovaroja, sisältävät yhtiökokouksen valitseman tilintarkastusyhteisön palkkioita yhteensä 0,4 miljoonaa euroa.

Milj. euroa	1.1.–31.12.2015	1.1.–31.12.2014
Tilintarkastus	0,4	0,4
Muu konsultointi	0,2	0,2
	0,6	0,6

Tilinpäätös › Konsernitilinpäätös › Konsernitilinpäätöksen liitetiedot (IFRS) › T1 Sijoitukset

T1 Sijoitukset**Tytäryritykset**

31.12.2015	Konsernin omistusosuus, %	Emoyhtiön omistusosuus, %	Emoyhtiön omistusosuus, kpl
Lemminkäinen Talo Oy, Helsinki	100,0	100,0	2 183 663
Lemminkäinen Infra Oy, Helsinki	100,0	100,0	1 338
Lemcon Networks Oy, Helsinki	100,0	100,0	392 000
UAB Lemcon Vilnius, Liettua	100,0	100,0	
UAB Lemminkäinen Lietuva, Liettua	99,9	99,9	3 747 989
Lemminkäinen International Oy, Helsinki	100,0		
Lemminkäinen Russia Oy, Helsinki	100,0		
Lemminkäinen Co., Ltd, Kiina	100,0		
Lemminkäinen Construction (India) Private Limited, Intia	100,0		
Lemcon HR Oy, Helsinki	100,0		
OOO Lemminkäinen Invest, Venäjä	100,0		
Lemminkäinen Polska Sp.Z O.O, Puola	100,0		
Lemminkäinen Ehitus As, Viro	100,0		
OOO Lemminkäinen Service, Venäjä	100,0		
OOO Lemminkäinen Stroy, Venäjä	100,0		
ZAO Lemminkäinen Rus, Venäjä	100,0		
Lemcon Argentina S.R.L, Argentiina	100,0		
LEMCON Baumanagement GmbH, Saksa	100,0		
Lemcon Network Services Ltd, Iso-Britannia	100,0		
Lemcon Venezuela C.A., Venezuela	100,0		
Pasila Telecom Oy, Helsinki	100,0		
Asfalt Remix AS, Norja	75,0		
FD-Entreprise Aps, Tanska	100,0		
Lemminkäinen A/S, Tanska	100,0		
Lemminkäinen Industri AS, Norja	100,0		
Lemminkäinen Eesti AS, Viro	100,0		
Lemminkäinen Norge AS, Norja	100,0		
Lemminkäinen Sverige AB, Ruotsi	100,0		
Oü Järva Paas, Viro	86,0		
SIA Lemminkäinen Latvija, Latvia	100,0		
Landvetterkrossen AB, Ruotsi	100,0		

Yhtiön kaikki tytäryhtiöt on yhdistelty konsernitilinpäätökseen. Määräysvallattomien osakkeenomistajien osuus konsernin tytäryhtiöistä on kirjattu äänivallan ja omistusosuuden suhteessa lukuun ottamatta norjalaista Asphalt Remix AS:ää. Yhtiöllä on velvoite hankkia Asphalt Remix AS:n määräysvallattomien omistajien osuus sovitun ajanjakson kuluessa, jonka vuoksi siitä ei ole kirjattu yhtiön taseeseen määräysvallattomien omistajien osuutta. Kyseinen velvoite on arvostettu käypään arvoon ja kirjattu konsernin taseeseen velaksi. Kirjattu velka ei ole määrältään olennainen.

Määräysvallattomien omistajien osuus konsernitaseessa oli vuoden 2015 lopussa yhteensä 0,1 miljoonaa euroa (0,1), eikä se ole yhtiön kannalta olennainen.

Yhtiön tiedossa ei ole sen varoihin liittyviä rajoitteita vuoden 2015 lopussa.

Yhteisyritykset

Konsernin yhteisyritykset eivät ole yksittäin tarkasteltuna olennaisia.

31.12.2015		Konsernin omistusosuus, %	
Genvej A/S, Tanska			50,0
Nordasfalt AS, Norja			50,0
Mlj. euroa		2015	2014
Osuudet yhteisyrityksissä 1.1.		6,9	8,2
Muuntoero		-0,3	-0,5
Vähennykset		-2,8	-0,6
Saadut osingot		-0,6	-0,7
Kirjattu tulososuus		1,4	0,5
Osuudet yhteisyrityksissä 31.12.		4,7	6,9
Mlj. euroa		1.1.–31.12.2015	1.1.–31.12.2014
Yksittäin tarkasteltuna epäolennaiset yhteisyritykset yhteensä (tiedot esitetty täysimääräisinä)			
Jatkuvien toimintojen tulos		1,4	0,5
Tilikauden laaja tulos		1,4	0,5

Osakkuusyhtiöt

Konsernin osakkuusyhtiöt eivät ole yksittäin tarkasteltuina olennaisia.

31.12.2015		Konsernin omistusosuus, %	
Finavo Oy, Helsinki			47,5
Mlj. euroa		2015	2014
Osuudet osakkuusyhtiöissä 1.1.		0,0	0,6
Vähennykset		0,0	-0,6
Kirjattu tulososuus			0,0
Osuudet osakkuusyhtiöissä 31.12.		0,0	0,0
Mlj. euroa		1.1.–31.12.2015	1.1.–31.12.2014
Yksittäin tarkasteltuna epäolennaiset osakkuusyhtiöt yhteensä (tiedot esitetty täysimääräisinä)			
Jatkuvien toimintojen tulos			0,0
Tilikauden laaja tulos			0,0

Finavo Oy on kiinteistövuokraustoimintaa harjoittava yhtiö, jonka omistamien kiinteistöosakkeiden puolesta yhtiö on antanut 12,4 miljoonan euron (14,4) suuruisen lainatakauksen. Lainatakauksen seurauksena yhtiön vastuu Finavo Oy:stä ylittää siitä konsernin taseeseen kirjatun osuuden.

Muut osakkeet ja osuudet

Yhtiöllä on muita osakkeita ja osuuksia, joista pääosa on kiinteistöosakkeita. Yhtiön muut osakkeet ja osuudet esitetään taseessa pitkäaikaisina myytävissä olevina rahoitusvaroina. Liitetiedossa 20 esitetään muissa osakkeissa ja osuuksissa tapahtuneet muutokset.

Tilinpäätös › Konsernitilinpäätös › Konsernitilinpäätöksen liitetiedot (IFRS) › 12 Rahoitustuotot ja -kulut

12 Rahoitustuotot ja -kulut

Milj. euroa	1.1.–31.12.2015	1.1.–31.12.2014
Rahoitustuotot		
Korkotuotot lainoista ja saamisista	1,3	0,5
Korkotuotot myytävissä olevista rahoitusvaroista	0,0	0,0
Osinkotuotot myytävissä olevista rahoitusvaroista	0,0	0,0
Valuuttakurssivoitot	32,5	40,6
Korkojohdannaisten käyvän arvon muutosvoitot	0,1	
Muut rahoitustuotot	0,0	0,1
	33,9	41,3
Rahoituskulut		
Korkokulut jaksotettuun hankintameroon kirjatuista rahoitusveloista	12,5	16,3
Valuuttakurssitappiot	37,2	47,8
Korkojohdannaisten käyvän arvon muutostappiot		1,2
Luottotappiot lainasaamisista		7,0
Muut rahoituskulut	4,8	7,0
	54,5	79,2
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	-20,6	-37,9

Tuloslaskelman kirjatut valuuttakurssierot

Milj. euroa	1.1.–31.12.2015	1.1.–31.12.2014
Myyntien kurssierot	0,0	-0,1
Ostojen kurssierot	0,0	0,0
Kurssierot myyntien ja ostojen suojauksista	0,0	0,3
Kurssierot rahoitustuotoissa ja -kuluissa	-4,7	-7,1
Valuuttakurssierot yhteensä	-4,7	-6,9

Tilinpäätös › Konsernitilinpäätös › Konsernitilinpäätöksen liitetiedot (IFRS) › 13 Verot

13 Verot**Tuloverot**

Milj. euroa	1.1.–31.12.2015	1.1.–31.12.2014
Tuloverot varsinaisesta toiminnasta	-2,7	-2,9
Tuloverot aikaisemmilta vuosilta	-0,3	0,8
Laskennalliset verot	-6,4	-1,3
	-9,4	-3,3
Tuloslaskelman verojen ja Suomen verokannalla laskettujen verojen välinen täsmäytyslaskelma		
Tulos ennen veroja	16,7	-1,7
Verot laskettuna Suomen verokannalla (20 %) edellisestä	-3,3	0,3
Ulkomaisten tytäryritysten poikkeavat verokannat	0,3	-0,4
Verovapaat tulot tuloslaskelmassa	0,4	0,5
Vähennyskelvottomat kulut tuloslaskelmassa	-1,5	-5,2
Vähennyskelpoiset erät tuloslaskelman ulkopuolelta	0,9	0,1
Veronalaiset erät tuloslaskelman ulkopuolelta	-0,4	0,0
Aiemmin kirjaamattomien verotuksellisten tappioiden käyttö		0,0
Tilikauden tappiollisten tulosten verovaikutus	0,0	0,0
Yhteisöverokannan muutoksen vaikutus	-0,9	
Muut erät*	-4,5	0,4
Edellisen tilikauden verot	-0,3	0,8
Verot tuloslaskelmassa yhteensä	-9,4	-3,3

* Vuoden 2015 luku sisältää 1,6 miljoonaa euroa verotuksessa aikaisemmilte tilikausille tehtyjä tulonoikaisuja, jotka pienensivät yhtiön vahvistettujen tappioiden määrää. Lisäksi erä sisältää muita laskennallisten verojen muutoksista aiheutuvia erä.

Laskennalliset verot

Milj. euroa	1.1.2015	Muuntoero	Kirjattu tulos- laskelmaan	Kirjattu laajan tulos- laskelman eriin	Toimet emoyhtiön omistajien kanssa ja muut oman pääoman muutokset	Yrityssotot, -myynnit ja fuusiot	31.12.2015
Laskennallinen verosaaminen							
Verotukselliset tappiot	37,5	-1,1	-3,6				32,9
Eläke-etuudet	0,1	0,0	-0,1	-0,1			0,0
Varaukset	6,8	0,0	-0,5				6,3
Rahoitusinstrumentit		0,0	-2,6		2,8		0,2
Aineelliset hyödykkeet	1,5	-0,3	-0,4				0,8
Hankkeiden tuloutuksista aiheutunut väliaikainen ero	3,6	-0,5	1,0			0,4	4,5
Muut väliaikaiset erot	2,2	0,3	-1,4			-0,4	0,6
Verosaamiset yhteensä, brutto	51,8	-1,5	-7,6	-0,1	2,8	0,0	45,4
Netottaminen	-9,7	0,8	0,5			0,0	-8,4
Laskennallinen verosaaminen	42,0	-0,8	-7,0	-0,1	2,8		36,9

Milj. euroa	1.1.2015	Muuntoero	Kirjattu tulos- laskelmaan	Kirjattu laajan tulos- laskelman eriin	Toimet emoyhtiön omistajien kanssa ja muut oman pääoman muutokset	Yrityssotot, -myynnit ja fuusiot	31.12.2015
Laskennallinen verovelka							
Aineelliset ja aineettomat hyödykkeet	2,9	-0,1	0,7				3,5
Rahoitusinstrumentit	1,0	0,0	-0,1			-0,2	0,6
Poistoerot ja vapaaehtoiset varaukset	11,0	0,0	0,6			0,0	11,6
Hankkeiden tuloutuksista aiheutunut väliaikainen ero	7,9	-0,7	-1,0				6,1
Muut väliaikaiset erot	2,5	-0,1	-1,3			0,2	1,3
Verovelat yhteensä, brutto	25,3	-1,0	-1,2			0,0	23,1
Netottaminen	-9,7	0,8	0,5			0,0	-8,4
Laskennallinen verovelka	15,6	-0,2	-0,6			0,0	14,7

Milj. euroa	1.1.2014	Muuntoero	Kirjattu tulos-laskelmaan*	Kirjattu laajan tulos-laskelman eriin	Toimet emoyhtiön omistajien kanssa ja muut oman pääoman muutokset	Yritysosot, -myynnit ja fuusiot	31.12.2014
Laskennallinen verosaaminen							
Verotukselliset tappiot	37,7	-1,8	1,8			-0,1	37,5
Eläke-etuudet	0,3	0,0	-0,2	0,0			0,1
Varaukset	6,3	-0,9	1,5				6,8
Rahoitusinstrumentit	0,0		-2,5	0,0	2,5		
Aineelliset hyödykkeet	1,8	0,0	-0,3				1,5
Aineettomat hyödykkeet	0,0		0,0				
Hankkeiden tuloutuksista aiheutunut väliaikainen ero	5,9	-1,9	-0,9			0,6	3,6
Muut väliaikaiset erot	0,9	-0,1	2,4			-1,0	2,2
Verosaamiset yhteensä, brutto	53,0	-4,8	1,7	0,0	2,5	-0,6	51,8
Netottaminen	-14,4	3,4	1,3	0,0			-9,7
Laskennallinen verosaaminen	38,5	-1,4	3,0	0,0	2,5	-0,6	42,0

Milj. euroa	1.1.2014	Muuntoero	Kirjattu tulos-laskelmaan*	Kirjattu laajan tulos-laskelman eriin	Toimet emoyhtiön omistajien kanssa ja muut oman pääoman muutokset	Yritysosot, -myynnit ja fuusiot	31.12.2014
Laskennallinen verovelka							
Aineelliset ja aineettomat hyödykkeet	4,0	-0,1	-1,0				2,9
Rahoitusinstrumentit	0,4	0,0	0,5				1,0
Poistoerot ja vapaaehtoiset varaukset	11,0	0,0	0,3			-0,2	11,0
Hankkeiden tuloutuksista aiheutunut väliaikainen ero	9,7	-4,4	2,5			0,0	7,9
Muut väliaikaiset erot	2,5	-0,4	0,7			-0,3	2,5
Verovelat yhteensä, brutto	27,6	-4,8	3,1			-0,6	25,3
Netottaminen	-14,4	3,4	1,3	0,0			-9,7
Laskennallinen verovelka	13,2	-1,4	4,4	0,0		-0,6	15,6

* Sisältää lopetettujen toimintojen vaikutuksen

Yhtiö on kirjannut laskennalliset verosaamiset verotuksellisista tappioista määrään, jonka se katsoo pystyvänsä hyödyntämään tulevaisuudessa tulostenusteisiinsa perustuen. Verotuksellisten tappioiden määrää on kasvattanut erityisesti kertaluonteiset erät, joiden ei odoteta toistuvan tulevaisuudessa. Suuri osa Suomen verotuksellisista tappioista johtuu käräjäoikeuden vuonna 2013 määräämistä vahingonkorvauksista asfalttikartelliin liittyen. Verotuksellisista tappioista oli kirjattu laskennallisia verosaamisia suomalaisissa konserniyhtiöissä vuoden 2015 lopussa yhteensä 19,4 miljoonaa euroa (23,1), ja niitä voidaan käyttää 10 vuoden kuluessa. Norjan konserniyhtiöissä kirjattuja verotuksellisia tappioita, joiden käyttöaika on rajoittamaton, oli vuoden 2015 lopussa yhteensä 11,5 miljoonaa euroa (12,1). Yhtiön verotappioiden määrä, joista ei ole kirjattu laskennallista verosaamista, ei ole olennainen.

Ulkomaisten tytäryhtiöiden jakamattomista voittovaroista ei ole kirjattu laskennallista verovelkaa, koska varat on sijoitettu pysyvästi kohdemaiden toimintoihin.

Tilinpäätös › Konsernitilinpäätös › Konsernitilinpäätöksen liitetiedot (IFRS) › 14 Lopetetut liiketoiminnot

14 Lopetetut liiketoiminnot 2015

Vuoden 2015 lopussa yhtiöllä ei ollut lopetettuja toimintoja eikä myytäväksi luokiteltuja pitkäaikaisia omaisuuseriä.

2014

Lemminkäinen tiedotti 14.5.2014 myyneensä talotekniikkaliiketoimintansa myymällä Lemminkäinen Talotekniikka Oy:n koko osakekannan. Kauppa saatettiin päätökseen 13.6.2014, ja sen kokonaiskauppahinta oli 55,4 miljoonaa euroa. Myynnistä yhtiö kirjasi 23,6 miljoonan euron myyntivoiton ennen veroja 2014 toiselle vuosineljännekselle. Lemminkäinen Talotekniikka Oy luokiteltiin myyntihetkellä lopetetuksi toiminnoksi.

Milj. euroa	1.1.–31.12.2014
Lopetettujen toimintojen tulos	
Tuotot	77,4
Kulut	77,8
Tulos ennen veroja	-0,4
Verot	0,1
Tulos verojen jälkeen	-0,4
Voitto luovutuksesta ennen veroja	23,6
Verot	-0,1
Voitto luovutuksesta verojen jälkeen	23,5
Tilikauden tulos lopetetuista toiminnoista	23,1
Milj. euroa	
2014	
Lopetettujen toimintojen rahavirrat	
Liiketoiminnan rahavirrat	-3,9
Investointien rahavirrat	-0,1
Rahoituksen rahavirrat	4,3
Rahavirrat yhteensä	0,4
Milj. euroa	
2014	
Myyntien vaikutus konsernin taloudelliseen asemaan myyntihetkellä	
Rahana saatu vastike	55,4
Luovutetut varat ja velat	-29,1
Muut kauppaan liittyvät erät	-2,6
Luovutusvoitto	23,6

Tilinpäätös › Konsernitilinpäätös › Konsernitilinpäätöksen liitetiedot (IFRS) › 15 Osakekohtainen tulos

15 Osakekohtainen tulos

	1.1.–31.12.2015	1.1.–31.12.2014
Osakkeiden lukumäärän painotettu keskiarvo tilikaudella, kpl	23 219 900	21 362 255
Ehdolliset osakkeet, kpl	-10 453	-16 896
Omat osakkeet, kpl	-16 687	-16 687
Ulkona olevien osakkeiden lukumäärän painotettu keskiarvo tilikaudella, kpl	23 192 760	21 328 672
Laimennusvaikutuksella oikaistu osakkeiden lukumäärän painotettu keskiarvo tilikaudella, kpl	23 192 760	21 328 672
Instrumentit, joilla saattaa tulevaisuudessa olla laimentava vaikutus osakekohtaiseen tulokseen, mutta joita ei ole sisällytetty laimennusvaikutuksella oikaistua osakekohtaista tulosta koskevaan laskelmaan, koska niillä on esitettävillä kausilla vahventava vaikutus		
Osakepalkitsemis- ja sitouttamisjärjestelmien laimentavat osakkeet, kpl	88 188	33 779
Emoyhtiön osakkeenomistajille kuuluva tilikauden tulos, jatkuvat toiminnot, milj. euroa	7,2	-5,0
Suoriteperusteisesti lasketut oman pääoman ehtoisten lainojen korot vähennettynä verovaikutuksella, milj. euroa	-9,3	-9,6
Oman pääoman ehtoisten lainojen takaisinlunastuksesta aiheutuneet kulut vähennettynä verovaikutuksella, milj. euroa	-1,4	
Osakekohtaisen tuloksen laskennassa käytetty tilikauden tulos, jatkuvat toiminnot, milj. euroa	-3,4	-14,5
Laimentamaton osakekohtainen tulos, jatkuvat toiminnot, euroa	-0,15	-0,68
Laimennusvaikutuksella oikaistu osakekohtainen tulos, jatkuvat toiminnot, euroa	-0,15	-0,68
Emoyhtiön osakkeenomistajille kuuluva tilikauden tulos, lopetetut toiminnot, milj. euroa		23,1
Laimentamaton osakekohtainen tulos, lopetetut toiminnot, euroa		1,08
Laimennusvaikutuksella oikaistu osakekohtainen tulos, lopetetut toiminnot, euroa		1,08
Emoyhtiön osakkeenomistajille kuuluva tilikauden tulos, milj. euroa	7,2	18,2
Suoriteperusteisesti lasketut oman pääoman ehtoisten lainojen korot vähennettynä verovaikutuksella, milj. euroa	-9,3	-9,6
Oman pääoman ehtoisten lainojen takaisinlunastuksesta aiheutuneet kulut vähennettynä verovaikutuksella, milj. euroa	-1,4	
Osakekohtaisen tuloksen laskennassa käytetty tilikauden tulos, milj. euroa	-3,4	8,6
Laimentamaton osakekohtainen tulos, euroa	-0,15	0,40
Laimennusvaikutuksella oikaistu osakekohtainen tulos, euroa	-0,15	0,40

Tilinpäätös › Konsernitilinpäätös › Konsernitilinpäätöksen liitetiedot (IFRS) › 16 Muut laajan tuloksen erät

16 Muut laajan tuloksen erät

Milj. euroa	Ennen veroja	Verot	Verojen jälkeen
2015			
Muuntoerot	-5,2	1,0	-4,2
Etuuspohjaiset eläkevelvoitteet	0,4	-0,1	0,3
	-4,8	1,0	-3,9
2014			
Muuntoerot	-18,6		-18,6
Rahavirran suojaukset	0,1	0,0	0,1
Etuuspohjaiset eläkevelvoitteet	0,0	0,0	0,0
	-18,5	0,0	-18,5

Tilinpäätös › Konsernitilinpäätös › Konsernitilinpäätöksen liitetiedot (IFRS) › 17 Maksetut ja ehdotetut osingot

17 Maksetut ja ehdotetut osingot

	1.1.–31.12.2015	1.1.–31.12.2014
Maksettu osinko tilikauden aikana		
Edelliseltä vuodelta /osake, euroa	0,00	0,00
Edelliseltä vuodelta yhteensä, milj. euroa	0,0	0,0
Esitetty varsinaisen yhtiökokouksen hyväksyttäväksi		
Tilikaudelta/osake, euroa	0,12	0,00
Tilikaudelta yhteensä, milj. euroa	2,8	0,0

Tilinpäätös › Konsernitilinpäätös › Konsernitilinpäätöksen liitetiedot (IFRS) › 18 Aineelliset hyödykkeet

18 Aineelliset hyödykkeet

Milj. euroa	Maa-alueet	Rakennukset ja rakennelmat	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödykkeet	Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	Yhteensä
Hankintameno 1.1.2015	15,3	39,4	338,5	41,7	2,8	437,6
Muuntoero	-0,1	-0,2	-4,3	-0,6	0,1	-5,2
Lisäykset	0,1	0,0	5,8	1,3	2,2	9,4
Vähennykset	-0,1	-0,7	-30,0	-2,6	-0,1	-33,4
Siirrot erien välillä	0,0	0,5	3,6	0,2	-4,1	0,2
Hankintameno 31.12.2015	15,2	39,0	313,5	40,0	0,9	408,6
Kertyneet poistot 1.1.2015		-28,3	-207,5	-20,6		-256,4
Muuntoero		0,1	3,1	0,3		3,5
Vähennysten kertyneet poistot		0,3	23,8	1,1		25,2
Siirrot erien välillä				0,0		0,0
Tilikauden poistot		-1,0	-29,3	-1,4		-31,8
Kertyneet poistot 31.12.2015		-28,9	-209,9	-20,8		-259,5
Kirjanpitoarvo 31.12.2015	15,2	10,1	103,6	19,2	0,9	149,1
Kirjanpitoarvo 1.1.2015	15,3	11,1	131,0	21,1	2,8	181,2

Milj. euroa	Maa-alueet	Rakennukset ja rakennelmat	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödykkeet	Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	Yhteensä
Hankintameno 1.1.2014	13,7	39,2	352,7	42,0	4,7	452,4
Muuntoero	-0,1	-0,3	-10,7	-0,9	-0,2	-12,1
Lisäykset	1,6	1,2	17,0	2,3	5,9	27,8
Vähennykset	-0,2	-1,0	-24,0	-1,6	0,0	-26,7
Lopetetut toiminnot			-3,7	0,0		-3,7
Siirrot erien välillä	0,2	0,3	7,2	-0,1	-7,6	
Hankintameno 31.12.2014	15,3	39,4	338,5	41,7	2,8	437,6
Kertyneet poistot 1.1.2014		-28,3	-202,8	-20,2		-251,3
Muuntoero		0,2	6,4	0,4		7,0
Vähennysten kertyneet poistot		0,9	19,3	1,3		21,4
Lopetettujen toimintojen kertyneet poistot			3,3			3,3
Siirrot erien välillä		0,0	0,2	-0,2		-0,1
Jatkuvien toimintojen tilikauden poistot		-1,1	-33,9	-1,8		-36,8
Lopetettujen toimintojen tilikauden poistot			-0,1			-0,1
Kertyneet poistot 31.12.2014		-28,3	-207,5	-20,6		-256,4
Kirjanpitoarvo 31.12.2014	15,3	11,1	131,0	21,1	2,8	181,2
Kirjanpitoarvo 1.1.2014	13,7	10,9	150,0	21,8	4,7	201,1

Konsernilla ei ole käyttöomaisuuteen aktivoituja korkomenoja.

Milj. euroa	2015	2014
Rahoitusleasingosopimuksin hankittua omaisuutta sisältyy koneisiin ja kalustoon seuraavasti:		
Hankintameno 1.1.	105,7	109,8
Muuntoero	-1,6	-2,0
Lisäykset	0,5	5,3
Vähennykset	-14,3	-7,3
Hankintameno 31.12.	90,4	105,7
Kertyneet poistot 31.12.	-55,5	-56,2
Kirjanpitoarvo 31.12.	34,9	49,5

Tilinpäätös › Konsernitilinpäätös › Konsernitilinpäätöksen liitetiedot (IFRS) › 19 Aineettomat hyödykkeet

19 Aineettomat hyödykkeet

Milj. euroa	Liikearvot	Aineettomat oikeudet	Muut pitkävaikutteiset menot	Ennakkomaksut	Yhteensä
Hankintameno 1.1.2015	53,8	31,4	11,4	0,5	97,2
Muuntoero	-0,8	0,0	-0,3		-1,1
Lisäykset	0,1	0,1		0,7	0,9
Vähennykset	-0,1	-0,2	-3,4		-3,7
Siirrot erien välillä		1,1	-0,1	-1,1	-0,2
Hankintameno 31.12.2015	53,1	32,3	7,7	0,1	93,2
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 1.1.2015		-14,6	-8,6		-23,2
Muuntoero		0,0	0,3		0,2
Vähennysten kertyneet poistot		0,1	3,4		3,4
Siirrot erien välillä		0,0	0,0		0,0
Tilikauden poistot		-5,2	-1,0		-6,2
Arvonalentumiset		-0,4			-0,4
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 31.12.2015		-20,1	-6,0		-26,1
Kirjanpitoarvo 31.12.2015	53,1	12,2	1,7	0,1	67,1
Kirjanpitoarvo 1.1.2015	53,8	16,8	2,9	0,5	74,0

Milj. euroa	Liikearvot	Aineettomat oikeudet	Muut pitkävaikutteiset menot	Ennakkomaksut	Yhteensä
Hankintameno 1.1.2014	80,1	23,8	18,4	7,9	130,2
Muuntoero	-1,0	-0,2	-0,5		-1,6
Lisäykset		0,1	0,0	5,1	5,2
Vähennykset		-0,6	-2,5	-3,1	-6,2
Lopetetut toiminnot	-25,3	-3,8	-1,3		-30,4
Siirrot erien välillä		12,0	-2,6	-9,4	
Hankintameno 31.12.2014	53,8	31,4	11,4	0,5	97,2
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 1.1.2014		-9,2	-11,6		-20,8
Muuntoero		0,1	0,3		0,4
Vähennysten kertyneet poistot		0,5	2,5		3,0
Lopetetut toiminnot		1,3	0,8		2,1
Siirrot erien välillä		-0,6	0,7		0,1
Jatkuvien toimintojen tilikauden poistot		-5,3	-1,1		-6,4
Lopetettujen toimintojen tilikauden poistot		-0,1	0,0		-0,2
Arvonalentumiset		-1,3			-1,3
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 31.12.2014		-14,6	-8,6		-23,2
Kirjanpitoarvo 31.12.2014	53,8	16,8	2,9	0,5	74,0
Kirjanpitoarvo 1.1.2014	80,1	14,6	6,7	7,9	109,3

Vuonna 2015 yhtiö kirjasi 0,4 miljoonan euron (1,3) arvonalentumisen, joka liittyy päällystys-segmentin maankäyttöoikeuksiin.

Liikearvot

Liikearvot kohdistetaan hankinta-ajankohdasta lähtien niille rahavirtaa tuottaville yksiköille, tai yksiköiden ryhmille, joiden odotetaan hyötyvän liiketoimintojen yhdistämisestä johtuvasta synergiaedusta. Vuoden 2015 alussa yhtiön liiketoiminta organisoitiin neljään toimintasegmenttiin. Raportoitavat uudet toimintasegmentit vastaavat yhtiön liiketoimintalähtöistä johtamismallia. Toimintasegmentit ovat myös alin taso, jolla yhtiön johto seuraa liikearvoja, ja jolla liikearvojen testaus suoritetaan. Ennen segmenttimuutosta liikearvoja seurattiin maatasolla.

Liikearvot toimintasegmenteittäin

Milj. euroa	Liikearvot	Diskonttauskorko, % (WACC ennen veroja)
31.12.2015		
Päällystys	43,1	8,2*
Infraprojektit	3,2	7,8*
Suomen talonrakentaminen	6,2	6,6
Venäjän toiminnot	0,6	23,2
	53,1	

Milj. euroa	Suomi	Muut Pohjoismaat	Baltian maat ja Venäjä	Markkina- alueet yhteensä	Diskonttaus- korko, % (WACC ennen veroja)
31.12.2014					
Infrarakentaminen	6,2	34,0	6,9	47,1	9,4**
Suomen talonrakentaminen	6,2			6,2	8,6
Venäjän toiminnot			0,6	0,6	17,6
	12,4	34,0	7,5	53,8	

* Maakohtaisilla sidotuilla pääomilla painotettu keskiarvo

** Maakohtaisilla liikevaihoilla painotettu keskiarvo

Liikearvojen arvonalentumistestaus

Liikearvon arvonalentumistestit laaditaan vuosittain ja aina, kun ilmaantuu viitteitä liikearvon mahdollisesta arvonalentumistarpeesta. Testit laaditaan käyttöarvolaskelmina liiketoimintakohtaisesti noudattaen pienimmän rahavirtaa tuottavan yksikön periaatetta. Arvonalentumistestauksissa verrataan kunkin rahavirtaa tuottavan yksikön kerrytettävissä olevien rahavirtojen diskontattua nykyarvoa kyseisen yksikön kirjanpitoarvoon. Mikäli nykyarvo on alhaisempi kuin kirjanpitoarvo, kirjataan erotus tulosvaikutteisesti meneillään olevan vuoden kuluksi.

Vuoden 2015 neljännen vuosineljänneksen aikana tehdyt liikearvojen arvonalentumistestaukset osoittivat, että rahavirtojen nykyarvot ylittävät kaikissa segmenteissä kirjanpitoarvon.

Liikearvojen arvonalentumistestauksessa käytetyt ennusteet ja keskeiset oletukset

Rahavirtaa tuottavien yksiköiden rahavirtaennusteet laaditaan neljälle suunnitelmavuodelle johdon laatimien, toteutuneeseen kehitykseen perustuvien arvioiden perusteella. Rahavirtaennusteen laadinnassa käytetyt keskeiset oletukset ovat kyseisten markkinoiden kasvu, yhtiön kannattavuuskehitys sekä toimenpiteet, joihin yhtiö on sitoutunut.

Liikearvon arvonalentumistestauksen laskennassa keskeiset oletamat ovat pitkän aikavälin kasvu sekä diskonttaus korko. Yhtiö käytti neljän suunnitelmavuoden jälkeisten rahavirtojen kasvutekijänä yhden prosentin kasvuolettamaa, joka alitti testaushetkellä voimassa olleen EKP:n keskipitkän aikavälin inflaatiotavoitteen. Diskonttauskorkona käytetään oman ja vieraan pääoman painotettua keskimääräistä kustannusta (WACC, Weighted Average Cost of Capital), jossa huomioidaan riskitön korkotaso, epälikvidisyyspremio, markkinoiden tuotto-odotus, toimialakohtainen beta-arvo, maariski sekä toimialakohtaisesti laskettu vieraan pääoman korkotaso korkomarginaali huomioiden. Vuonna 2015 vieraan pääoman korkotasoa määritettäessä yhtiö huomioi toimialakohtaisesti Suomen talonrakentamisen projektilainojen korkotasot sekä päälylysty- ja infraprojektiliiketoimintoihin liittyvien rahoitusleasingvelkojen korkotasot. Diskonttauskoron tekijöitä painotetaan toimialan keskimääräisen tavoitepääomarakenteen mukaan. Oman ja vieraan pääoman kustannus ennen veroja (Pre-tax WACC) määritellään testauksissa yksikkökohtaisesti. Vuonna 2015 yhtiö käytti segmenttikohtaisen diskonttauskoron laskennassa maakohtaisia diskonttauskorkoja, joita painotettiin maakohtaisilla sidotuilla pääomilla.

Herkkyysanalyysi

Arvonalentumistestauksien yhteydessä laaditaan herkkyysanalyysit, joissa selvitetään yksiköittäin arvonalentumistestauksien tärkeimpien oletusten mahdollisten muutosten vaikutusta testien tuloksiin. Keskeisimmät rahavirtojen nykyarvoon vaikuttavat oletukset ovat markkina- ja kilpailutilanteen kehitys sekä diskonttauskorko. Herkkyysanalyysissä näihin oletuksiin vaikuttavia laskennan muuttujia vaihdellaan ja tutkitaan muutosten vaikutuksia rahavirtojen nykyarvon ja kirjanpitoarvon väliseen marginaaliin.

Vuoden 2015 herkkyysanalyysi osoittaa, etteivät tavanomaiset ja kohtuulliset muutokset testauksessa käytetyissä oletuksista aiheuta liikearvon arvonalentumistarvetta päälylystyksen, infraprojektien eikä Venäjän toimintojen toimintasegmenteissä. Herkkyysanalyysin perusteella merkittävin liikearvon arvonalentumisriski kohdistuu Suomen talonrakentamisen toimintasegmentille, jossa yksiköstä kerrytettävissä oleva rahamäärä ylittää kirjanpitoarvon 37,1 miljoonalla eurolla.

Alla on testattavien yksiköiden liikearvon alaskirjaurisriskiä kuvaavat luvut toimintasegmenteittäin.

Milj. euroa	Päälylysty	Infra- projektit	Suomen talon- rakentaminen	Venäjän toiminnot
2015				
Toimialalle kohdistetut liikearvot yhteensä	43,1	3,2	6,2	0,6
Liikearvon arvonalennus, jos pitkän aikavälin vuotuinen				
kasvu olisi yhden prosenttiyksikön matalampi	0,0	0,0	0,0	0,0
kasvu olisi kaksi prosenttiyksikköä matalampi	0,0	0,0	6,2	0,0
Liikearvon arvonalennus, jos diskonttauskorko				
olisi puoli prosenttiyksikköä korkeampi	0,0	0,0	0,0	0,0
olisi yhden prosenttiyksikön korkeampi	0,0	0,0	6,2	0,0

Milj. euroa	Infrarakentaminen	Suomen talonrakentaminen	Venäjän toiminnot
2014			
Toimialalle kohdistetut liikearvot yhteensä	47,1	6,2	0,6
Liikearvon arvonalennus, jos pitkän aikavälin vuotuinen			
kasvu olisi yhden prosenttiyksikön matalampi	0,0	6,2	0,0
kasvu olisi kaksi prosenttiyksikköä matalampi	0,0	6,2	0,0
Liikearvon arvonalennus, jos diskonttauskorko			
olisi puoli prosenttiyksikköä korkeampi	0,0	6,2	0,0
olisi yhden prosenttiyksikön korkeampi	0,0	6,2	0,0

Tilinpäätös › Konsernitilinpäätös › Konsernitilinpäätöksen liitetiedot (IFRS) › 20 Pitkäaikaiset myytävissä olevat rahoitusvarat

20 Pitkäaikaiset myytävissä olevat rahoitusvarat

Milj. euroa	2015	2014
Tasearvo 1.1.	3,2	3,8
Muuntoero		0,0
Lisäykset		0,0
Vähennykset	-0,5	-0,6
Tasearvo 31.12	2,7	3,2

Myytävissä olevat rahoitusvarat sisältävät useita erilaisia noteeraamattomia osakkeita, joista pääosa on kiinteistöosakkeita. Yhden yksittäisen sijoituksen arvo ei ole kokonaisuuteen nähden merkittävä. Noteeraamattomien osakkeiden käypää arvoa ei ole voitu luotettavasti määrittää, minkä vuoksi ne esitetään hankintahintaisina mahdollisilla arvonalentumisilla vähennettyinä.

Tilinpäätös › Konsernitilinpäätös › Konsernitilinpäätöksen liitetiedot (IFRS) › 21 Pitkäaikaiset saamiset

21 Pitkäaikaiset saamiset

Milj. euroa	31.12.2015	31.12.2014
Korolliset		
Lainasaamiset		0,0
Muut saamiset	0,0	
	0,0	0,0
Korottomat		
Myyntisaamiset	0,5	0,5
Muut saamiset	0,0	0,0
	0,5	0,5
Pitkäaikaiset saamiset yhteensä	0,5	0,5

Tilinpäätös › Konsernitilinpäätös › Konsernitilinpäätöksen liitetiedot (IFRS) › 22 Vaihto-omaisuus

22 Vaihto-omaisuus

Milj. euroa	31.12.2015	31.12.2014
Aineet ja tarvikkeet	32,0	39,1
Tontit ja kiinteistöt	107,2	118,2
Keskeneräiset huoneistot	111,9	167,7
Keskeneräiset liikekiinteistöt	6,4	7,9
Keskeneräiset muut työt	20,2	27,7
Ennakkomaksut	2,2	18,7
Valmiit huoneistot	77,0	96,0
Valmiit liikekiinteistöt	21,2	21,1
Valmisteet ja tavarat	24,0	27,5
	402,0	524,0

Yhtiö kirjasi vuonna 2015 muusta kuin myynnistä johtuvia, vaihto-omaisuuden kirjanpitoarvoa pienentäviä, kuluja tuloslaskelmaan yhteensä 20,3 miljoonaa euroa (8,3). Vuoden 2015 merkittävin yksittäinen alaskirjaus oli Venäjän toiminnot -segmentissä tehty suunnitteilla olleen Ilmatar-asuntokehteen alaskirjaus, jonka tulosvaikutus oli 12,9 miljoonaa euroa. Vuonna 2014 Venäjän toiminnot -segmentissä alaskirjattiin yhteensä 3,0 miljoonaa euroa. Päällystys-segmentin osuus alaskirjauksista oli yhteensä 3,5 miljoonaa euroa (1,1) ja ne aiheutuivat pääosin kiviainesvaraston alaskirjauksista. Suomen talonrakentaminen -segmentin alaskirjaukset aiheutuivat pääosin hankekehityskustannuksista ja niiden määrä oli yhteensä 2,6 miljoonaa euroa (4,1). Lisäksi muut toiminnoissa kirjattiin alas yksittäisen tontin arvoa yhteensä 1,3 miljoonaa euroa.

Tilinpäätös › Konsernitilinpäätös › Konsernitilinpäätöksen liitetiedot (IFRS) › 23 Lyhytaikaiset saamiset

23 Lyhytaikaiset saamiset

Milj. euroa	31.12.2015	31.12.2014
Korolliset		
Lainasaamiset	0,2	0,5
Korottomat		
Myyntisaamiset	128,8	143,2
Projektitulosaamiset	65,6	72,4
Korkosaamiset	0,0	0,0
Henkilöstökulujen jaksotukset	2,1	3,0
Muut siirtosaamiset	14,0	37,3
Johdannaissaamiset	2,2	7,1
Saamiset rakenteilla olevilta kiinteistöyhtiöiltä	5,9	3,2
Muut saamiset	23,0	23,3
	241,7	289,5
Lyhytaikaiset saamiset yhteensä	241,9	290,0

Jatkuvien toimintojen myyntisaamisten nettomääräiset luottotappiot vuonna 2015 olivat 1,1 miljoonaa euroa (5,1).

Tilinpäätös › Konsernitilinpäätös › Konsernitilinpäätöksen liitetiedot (IFRS) › 24 Lyhytaikaiset myytävissä olevat rahoitusvarat

24 Lyhytaikaiset myytävissä olevat rahoitusvarat

Milj. euroa	2015	2014
Tasearvo 1.1.	25,1	30,0
Lisäykset	0,0	93,9
Vähennykset	-25,1	-98,8
Tasearvo 31.12		25,1

Myytävissä olevat rahoitusvarat sisälsivät vuonna 2014 lyhytaikaisia sijoituksia pankkitalletuksiin.

Tilinpäätös › Konsernitilinpäätös › Konsernitilinpäätöksen liitetiedot (IFRS) › 25 Rahavarat

25 Rahavarat

Milj. euroa	31.12.2015	31.12.2014
Käteinen raha ja pankkitalletukset	127,9	109,1

Rahavarat koostuvat käteisestä rahasta ja vakavaraisiin yhteistyöpankkeihin tehdyistä pankkitalletuksista, joiden maturiteetti on enintään kolme kuukautta.

Tilinpäätös › Konsernitilinpäätös › Konsernitilinpäätöksen liitetiedot (IFRS) › 26 Rahoitusinstrumentit arvostusryhmittäin

26 Rahoitusinstrumentit arvostusryhmittäin

Milj. euroa	Käypään arvoon tulos- vaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat/- velat	Lainat ja saamiset	Myytävisissä olevat rahoitusvarat	Jaksotettuun hankinta- menoon kirjattavat rahoitusvelat	Tasearvo	Käypä arvo
31.12.2015						
Pitkäaikaiset rahoitusvarat						
Myytävisissä olevat rahoitusvarat			2,7		2,7	2,7
Muut pitkäaikaiset saamiset		0,5			0,5	0,3
Lyhytaikaiset rahoitusvarat						
Myyntisaamiset ja muut saamiset		235,9			235,9	235,9
Johdannaissopimukset	2,2				2,2	2,2
Rahavarat		127,9			127,9	127,9
Rahoitusvarat yhteensä	2,2	364,3	2,7		369,3	369,1
Pitkäaikaiset rahoitusvelat						
Korolliset velat				123,1	123,1	126,6
Muut pitkäaikaiset velat				0,5	0,5	0,5
Lyhytaikaiset rahoitusvelat						
Korolliset velat				131,6	131,6	131,6
Ostovelat ja muut rahoitusvelat *				220,9	220,9	220,9
Johdannaissopimukset	5,4				5,4	5,4
Rahoitusvelat yhteensä	5,4			476,1	481,5	485,0

Milj. euroa	Käypään arvoon tulos- vaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat/- velat	Lainat ja saamiset	Myytävisissä olevat rahoitusvarat	Jaksotettuun hankinta- menoon kirjattavat rahoitusvelat	Tasearvo	Käypä arvo
31.12.2014						
Pitkäaikaiset rahoitusvarat						
Myytävisissä olevat rahoitusvarat			3,2		3,2	3,2
Muut pitkäaikaiset saamiset		0,5			0,5	0,3
Lyhytaikaiset rahoitusvarat						
Myyntisaamiset ja muut saamiset		282,9			282,9	282,9
Johdannaissopimukset	7,1				7,1	7,1
Myytävisissä olevat rahoitusvarat			25,1		25,1	25,1
Rahavarat		109,1			109,1	109,1
Rahoitusvarat yhteensä	7,1	392,5	28,3		427,9	427,7
Pitkäaikaiset rahoitusvelat						
Korolliset velat				139,5	139,5	139,4
Muut pitkäaikaiset velat				0,8	0,8	0,8
Lyhytaikaiset rahoitusvelat						
Korolliset velat				208,3	208,3	208,3
Ostovelat ja muut rahoitusvelat *				273,4	273,4	273,4
Johdannaissopimukset	4,2				4,2	4,2
Rahoitusvelat yhteensä	4,2			622,0	626,1	626,0

* Ostovelat ja muut rahoitusvelat eivät sisällä lakisääteisiä velvoitteita eivätkä saatuja ennakomaksuja, koska näitä ei luokitella IFRS:n mukaisiksi rahoitusveloiksi.

Käypien arvojen määrittäminen

Muut pitkäaikaiset saamiset sisältää korottomia saamisia, joiden käyvät arvot on laskettu diskonttaamalla niistä tulevaisuudessa aiheutuvat kassavirrat nykyarvoon. Diskonttauksessa on käytetty riskittömiä markkinakorkoja ja niihin lisättyä riskipreemiota. Käytetyt diskonttokorot vaihtelevat välillä 3,1–20,7 prosenttia (3,6–19,3). Lyhytaikaisten myyntisaamisten ja muiden saamisten kirjanpitoarvo vastaa niiden käypää arvoa saamisten lyhyen maturiteetin vuoksi.

Pitkäaikaisista rahoitusveloista olennaisin erä on 100 miljoonan euron nimellisiarvoinen joukkovelkakirjalaina, jonka käypä arvo on sen markkinahinta tilinpäätöspäivänä. Lyhytaikaisten rahoitusvelkojen kirjanpitoarvon oletetaan olevan lähellä niiden käypää arvoa velkojen lyhyen maturiteetin vuoksi.

Käyvän arvon hierarkia käypään arvoon arvostettavista rahoitusvaroista ja -veloista

Konserni on luokitellut käypään arvoon arvostettavat rahoitusvarat ja -velat käyttäen käypien arvojen kolmitasoista hierarkiaa. Tason 1 rahoitusinstrumentit ovat markkinoilla aktiivisen kaupankäynnin kohteena, joten niiden käyvät arvot ovat saatavilla tehokkailta markkinoilta. Tason 2 instrumenttien käyvät arvot perustuvat markkinoilta saataviin tietoihin ja yleisesti hyväksytyihin arvostusmenetelmiin. Tason 3 käyvät arvot eivät perustu todennettavissa olevaan markkinatietoon, vaan välittäjien antamiin noteerauksiin ja markkina-arvostusraportteihin.

Milj. euroa	Taso 2	Taso 3	Yhteensä
31.12.2015			
Myytavissä olevat rahoitusvarat			
Oman pääoman ehtoiset sijoitukset		2,7	2,7
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat johdannaiset			
Johdannaissaamiset	2,1	0,2	2,2
Johdannaisvelat	1,5	3,9	5,4

Milj. euroa	Taso 2	Taso 3	Yhteensä
31.12.2014			
Myytavissä olevat rahoitusvarat			
Oman pääoman ehtoiset sijoitukset		3,2	3,2
Rahamarkkinasijoitukset	25,1		25,1
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat johdannaiset			
Johdannaissaamiset	7,0	0,1	7,1
Johdannaisvelat	2,3	1,8	4,2

Tason 3 täsmäytyslaskelma

Seuraavassa taulukossa esitetään tason 3 rahoitusinstrumenttien muutokset tilikaudella.

Milj. euroa	Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat ja -velat	Muiden laajan tuloksen erien kautta käypään arvoon kirjattavat rahoitusvarat ja -velat
Alkusaldo 1.1.2015	-1,7	3,2
Vähennykset		-0,5
Voitot tai tappiot tuloslaskelmassa yhteensä	-2,0	
Käyvät arvot 31.12.2015	-3,7	2,7
Voitot ja tappiot kauden lopussa hallussa olevista tason 3 rahoitusinstrumenteista		
Liiketoiminnan muissa tuotoissa ja kuluissa	-3,7	

Milj. euroa	Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat ja -velat	Muiden laajan tuloksen erien kautta käypään arvoon kirjattavat rahoitusvarat ja -velat
Alkusaldo 1.1.2014	-1,2	3,8
Lisäykset		0,0
Vähennykset		-0,6
Voitot tai tappiot tuloslaskelmassa yhteensä	-0,5	
Käyvät arvot 31.12.2014	-1,7	3,2
Voitot ja tappiot kauden lopussa hallussa olevista tason 3 rahoitusinstrumenteista		
Liiketoiminnan muissa tuotoissa ja kuluissa	-1,7	

Tilinpäätös › Konsernitilinpäätös › Konsernitilinpäätöksen liitetiedot (IFRS) › 27 Oma pääoma

27 Oma pääoma

Osakkeet ja osakepääoma

Lemminkäinen Oyj:llä on yksi osakelaji. Yhtiön osakkeiden lukumäärä 31.12.2015 oli 23 219 900 kappaletta (23 219 900) sekä omien osakkeiden lukumäärä yhteensä 16 687 kappaletta (16 687).

Ylikurssirahasto

Ylikurssirahastoon on kirjattu emissiovoitot.

Suojausrahasto

Suojausrahastoon kirjataan suojauslaskennan piirissä olevien korkojohdannaisten tehokas osuus. Rahavirran suojausta sovelletaan korkoriskin suojaamisessa. Rahavirran suojaukseen kuuluvista korkojohdannaisista on vuoden 2014 aikana purettu suojausrahastosta tulokseen käyvän arvon muutosta -0,1 miljoonaa euroa ennen laskennallisten verojen huomioimista. Suojausinstrumentit ovat erääntyneet ja suojauslaskenta on päättynyt vuoden 2014 aikana. Tuloslaskelman korkokuluihin on vuoden 2014 aikana kirjattu yhteensä -0,1 miljoonaa euroa rahavirran suojaustulosta.

Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto

Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto sisältää osakkeiden merkintähinnan siltä osin, kun sitä ei nimenomaisen päätöksen mukaan merkitä osakepääomaan.

Oman pääoman ehtoiset lainat

Yhtiön oma pääoma sisältää kaksi alkuperäiseltä nimellisarvoltaan 70 miljoonan euron arvoista oman pääoman ehtoista lainaa, joista ensimmäinen on laskettu liikkeeseen vuonna 2012 ja toinen vuonna 2014. Vuoden 2015 toisella neljänneksellä yhtiö lunasti ensimmäisestä lainasta nimellisarvoltaan 27,1 miljoonaa euroa. Lainoilla ei ole eräpäivää, mutta yhtiöllä on oikeus lunastaa ne takaisin neljän vuoden kuluttua liikkeeseenlaskusta. Lainat ovat vakuudettomia ja muita velkasitoumuksia heikommassa etuoikeusasemassa. Velkakirjan haltijalla ei ole osakkeenomistajalle kuuluvia oikeuksia, eikä se laimenna yhtiön osakkeenomistajien omistusta. Vuotuinen kuponkikorko ensimmäiseen lunastuspäivään asti on vuoden 2012 lainalle 10 % ja vuoden 2014 lainalle 8,75 %.

Muuntoerot

Muuntoerot sisältävät konsernin ulkomaalaisten yksiköiden ei-euromääräisten tilinpäätösten euromääräiseksi muuntamisesta syntyneet muuntoerot. Muuntoeroihin on kirjattu myös aikaisempina vuosina sovelletun nettoinvestoinnin suojauslaskennan suojausinstrumenttien voitot ja tappiot niiltä osin kun suojauslaskennan edellytykset ovat täyttyneet. Konserni ei ole soveltanut nettoinvestoinnin suojauslaskentaa raportointikaudella.

Vuoden 2015 lopussa muuntoeron määrä oli -25,9 miljoonaa euroa (-21,7), josta Venäjän toimintojen osuus oli -24,0 miljoonaa euroa (-21,5). Muuntoeron muutos vuoden 2015 aikana oli yhteensä -4,2 miljoonaa euroa (-18,6). Muuntoeron määrään vuoden 2015 aikana vaikutti Venäjän ruplasta aiheutunut valuuttakurssimuutos yhteensä -2,5 miljoonaa euroa (-15,8) sekä Norjan kruunusta aiheutunut valuuttakurssimuutos yhteensä -1,6 miljoonaa euroa (-2,7).

Tilinpäätös › Konsernitilinpäätös › Konsernitilinpäätöksen liitetiedot (IFRS) › 28 Korolliset velat

28 Korolliset velat

Milj. euroa	31.12.2015	31.12.2014
Pitkäaikaiset		
Lainat rahoituslaitoksilta	1,0	2,1
Rahoitusleasingvelat	22,3	36,8
Joukkovelkakirjalainat	99,7	99,6
Muut pitkäaikaiset velat		1,0
	123,1	139,5
Lyhytaikaiset		
Lainat rahoituslaitoksilta	0,9	1,2
Eläkelainat		2,0
Rahoitusleasingvelat	12,5	13,4
Shekkitililiimit		0,4
Yritystodistukset	13,1	63,4
Vaihto-omaisuusyhtiöiden velat	104,1	127,1
Muut lyhytaikaiset velat	1,0	0,9
	131,6	208,3

Velat on pääsääntöisesti nostettu velallisen toimintavaluutassa.

Rahoitusleasingvelat

Milj. euroa	31.12.2015	31.12.2014
Rahoitusleasingvelat ja niiden korkojen erääntyminen		
Vuoden tai sitä lyhyemmän ajan kuluessa	13,4	14,8
Yli vuoden, mutta enintään viiden vuoden kuluttua	22,7	36,5
Yli viiden vuoden kuluttua	0,6	2,2
	36,7	53,5
Vähimmäisvuokrien nykyarvon erääntyminen		
Vuoden tai sitä lyhyemmän ajan kuluessa	12,5	13,4
Yli vuoden, mutta enintään viiden vuoden kuluttua	21,7	34,6
Yli viiden vuoden kuluttua	0,6	2,1
	34,8	50,2
Rahoitusleasingveloista tulevaisuudessa kertyvät rahoituskulut	1,8	3,3

Tilinpäätös › Konsernitilinpäätös › Konsernitilinpäätöksen liitetiedot (IFRS) › 29 Eläkeveloitteet

29 Eläkeveloitteet

Yhtiöllä on sen toimintamaissa useita maksupohjaisia eläkejärjestelyjä, joiden osalta noudatetaan kyseisten maiden paikallisia säännöstöjä ja käytäntöjä. Yhtiön merkittävin eläkejärjestelmä on Suomen TyEL, jossa etuudet määrittyvät suoraan etuudensaajan ansioiden mukaan. TyEL-eläkevakuutus on pääosin järjestetty eläkevakuutusyhtiöiden kautta ja niitä käsitellään maksupohjaisina eläkejärjestelyinä.

Yhtiöllä oli vuoden 2015 lopussa etuuspohjaisia eläkejärjestelyjä vain Suomessa, ja ne ovat loppupalkkaan perustuvia, lakisääteistä eläkettä täydentäviä tai ennen lakisääteistä eläkeikää eläkkeelle siirtymisen mahdollistavia järjestelyitä. Norjassa yhtiön kaksi viimeistä etuuspohjaista järjestelyä päättyi vuonna 2015.

Milj. euroa	31.12.2016 (ennuste)	31.12.2015	31.12.2014
Taseeseen kirjattu			
Rahastoitujen veloitteiden nykyarvo	0,2	0,2	0,6
Järjestelyyn kuuluvien varojen käypä arvo	-0,1	-0,1	-0,1
Eläkejärjestelyveloitteet taseessa	0,1	0,1	0,6
josta Suomessa	0,1	0,1	0,5
josta Norjassa			0,0

Yhtiö arvioi, ettei se joudu vuoden 2016 aikana suorittamaan olennaisia etuus pohjaisiin eläkejärjestelyihin liittyviä maksuja. Arvio voi poiketa toteutuvista luvuista.

Milj. euroa	Rahastoitujen velvoitteiden nykyarvo	Järjestelyyn kuuluvien varojen käypä arvo	Yhteensä
1.1.2015	0,6	-0,1	0,6
Kauden työsuoritukseen perustuvat menot	0,0		0,0
Nettokorkokulut	0,0	0,0	0,0
Järjestelyn supistumiset	0,0		0,0
	0,0	0,0	0,0
Uudelleenarvostukset			
Järjestelyyn kuuluvien varojen tuotto		0,0	0,0
Taloudellisten olettamien muutos	-0,4		-0,4
Kokemusperäisten olettamien muutos	0,0		0,0
	-0,4	0,0	-0,4
Työnantajan suorittamat maksut		0,0	0,0
Maksetut etuudet	0,0	0,0	
31.12.2015	0,2	-0,1	0,1

Milj. euroa	Rahastoitujen velvoitteiden nykyarvo	Järjestelyyn kuuluvien varojen käypä arvo	Yhteensä
1.1.2014	1,0	-0,1	0,9
Kauden työsuoritukseen perustuvat menot	0,0		0,0
Nettokorkokulut	0,0	0,0	0,0
Veloitteen täyttäminen	0,0	0,0	
Järjestelyn supistumiset	-0,2		-0,2
	-0,2	0,0	-0,2
Uudelleenarvostukset			
Järjestelyyn kuuluvien varojen tuotto		0,0	0,0
Taloudellisten olettamien muutos	-0,2		-0,2
Kokemusperäisten olettamien muutos	0,1		0,1
	0,0	0,0	0,0
Valuuttakurssierot	0,0	0,0	0,0
Työnantajan suorittamat maksut		0,0	0,0
Maksetut etuudet	0,0	0,0	
Yritysten yhteenliittymät ja lopetetut toiminnot	-0,1		-0,1
31.12.2014	0,6	-0,1	0,6

Yhtiön etuus pohjaisiin eläkevelvoitteisiin ei liity vähimmäisrahastointivelvoitteita.

	31.12.2015 Suomi	31.12.2014 Suomi	31.12.2014 Norja
Vakuutusmatemaattiset oletukset			
Diskonttaus korko, %	2,7	2,5	3,0
Inflaatioaste, %	1,2	2,0	1,8
Tulevaisuuden palkankorotusolettama, %	1,0	1,0	3,0
Eläkkeiden korotusolettama, %	1,4	2,1	2,3
	31.12.2015 Suomi	31.12.2014 Suomi	31.12.2014 Norja
Järjestelyn piirissä olevien			
65-vuotiaiden miesten elinajanodote, vuotta	21,4	19,0	20,6
65-vuotiaiden naisten elinajanodote, vuotta	25,4	24,7	23,5
45-vuotiaiden miesten elinajanodote 65-vuotiaina, vuotta	23,7	20,6	22,8
45-vuotiaiden naisten elinajanodote 65-vuotiaina, vuotta	28,0	26,4	26,0

Lemminkäisen etuuspohjaisten eläkejärjestelyiden varat koostuvat kokonaisuudessaan hyväksytyistä vakuutus sopimuksista. Kyseiset eläkejärjestelyt eivät sisällä sijoituksia Lemminkäiseen tai yhtiön käyttämiin kiinteistöihin tai muihin varoihin. Varojen odotettu tuotto on arvio henkivakuutusyhtiön pitkän aikavälin kokonaishyvityksestä.

Järjestelyiden piiriin kuuluvat henkilöt kauden lopussa	31.12.2015	31.12.2014
Aktiiviset	4	6
Ei-aktiiviset, muut työveloitteettomat	7	9
Ei-aktiiviset, eläkeläiset	84	91
Yhteensä	95	106

Alla olevissa taulukossa esitetään olennaisten vakuutusmatemaattisten oletusten 0,5 prosenttiyksikön muutoksen vaikutus etuuspohjaisten eläkejärjestelyiden veloitteen määrään.

	31.12.2015 Suomi	31.12.2014 Suomi	31.12.2014 Norja
Olettaman 0,5 prosenttiyksikön kasvun vaikutus veloitteeseen			
Diskonttauskorko, %	-4,20	-4,76	-0,33
Inflaatioaste, %	109,20	55,41	
Tulevaisuuden palkankorotusolettama, %	0,58	0,24	0,01
Olettaman 0,5 prosenttiyksikön pienenemisen vaikutus veloitteeseen			
Diskonttauskorko, %	4,60	5,22	0,33
Inflaatioaste, %	-70,20	-35,66	
Tulevaisuuden palkankorotusolettama, %	-0,58	-0,24	-0,01

Yllä oleva herkkyysoanalyysi on laadittu muuttamalla vakuutusmatemaattista olettamaa 0,5 prosenttiyksikköä muiden olettamien pysyessä muuttumattomina. Herkkyysoanalyysin laskennassa on noudatettu samaa menetelmää kuin taseen eläkeveloitetta laskettaessa.

Milj. euroa	2015	2014	2013	2012	2011
Järjestelyihin liittyvät varat ja velat viideltä vuodelta					
Rahastoitujen veloitteiden nykyarvo	0,2	0,6	1,0	19,0	21,7
Varojen käypä arvo	-0,1	-0,1	-0,1	-13,8	-13,4
	0,1	0,6	0,9	5,2	8,3

Tilinpäätös › Konsernitilinpäätös › Konsernitilinpäätöksen liitetiedot (IFRS) › 30 Osakeperusteiset maksut

30 Osakeperusteiset maksut

Suoritusperusteinen palkkio

Vuodet 2013–2015

Vuoden 2012 lopussa Lemminkäinen Oyj:n hallitus päätti uudesta konsernin avainhenkilöiden osakepohjaisesta kannustinjärjestelmästä. Järjestelmässä oli kolme ansaintajaksoa, jotka olivat kalenterivuodet 2013, 2014 ja 2015. Yhtiön hallitus päätti järjestelmän ansaintakriteerit ja niille asetettavat tavoitteet kunkin ansaintajakson alussa. Mahdollinen suoritusperusteinen palkkio ansaintajaksolta maksetaan yhtiön osakkeina ja rahana. Rahana maksettava osuus kattaa palkkiosta aiheutuvat verot ja veroluonteiset maksut. Osakkeita ei saa luovuttaa noin kahden vuoden mittaisen sitouttamisjakson aikana. Mikäli avainhenkilön työ- tai toimisuhde päättyy sitouttamisjakson aikana, on hänen pääsääntöisesti palautettava palkkiona annetut osakkeet yhtiölle vastikkeetta.

Ehdollinen palkkio

Osakepalkkiojärjestelmän piirissä olevilla avainhenkilöillä on osakeomistuksen ja työ- tai toimisuhteen jatkumisen perusteella mahdollisuus saada järjestelmässä ehdollista palkkiota, eli niin sanottuja lisäosakkeita. Ehdollisen palkkion saaminen edellyttää, että avainhenkilö ennestään omistaa tai hallituksen päättämään päivään mennessä hankkii yhtiön osakkeita hallituksen ennalta päättämän määrän tai osan siitä. Tällöin avainhenkilö saa ehdollisena palkkiona yhden lisäosakkeen jokaista hankkimaansa osaketta kohden, mikäli hänen työ- tai toimisuhteensa on edelleen voimassa ja hän edelleen omistaa osakeostomahdollisuuden alaiset osakkeet ehdollisen palkkion maksuhetkellä. Ehdollisen palkkion ansaintajakso oli kalenterivuodet 2013–2015.

Osakepalkkiojärjestelmien kirjauksissa käytetyt tiedot esitetään seuraavassa taulukossa:

	Ehdollinen palkkio		Suoriteperusteinen palkkio		
	2014	2013	2015	2014	2013
Myöntämispäivä	13.2.2014	6.2.2013	4.2.2015	7.2.2014	7.2.2013
Ansaintajakson alkamispäivä	1.1.2014	1.1.2013	1.1.2015	1.1.2014	1.1.2013
Ansaintajakson päättämispäivä	31.12.2016	31.12.2015	31.12.2015	31.12.2014	31.12.2013
Sitouttamisjakson päättämispäivä	30.4.2017	30.4.2016	31.12.2016	31.12.2016	31.12.2015
			Omavaraisuaste,		
			Sijoitetun		
			pääoman tuotto		
			(ROCE)		
Oikeuden syntymisehdot	Osakeomistus- velvollisuus	Osakeomistus- velvollisuus	Omavaraisuusaste,	EBIT, sijoitetun	
Toteutustapa	Käteinen ja osake	Käteinen ja osake	sijoitetun pääoman tuotto (ROI)	pääoman tuotto (ROI)	
			Käteinen ja osake	Käteinen ja osake	Käteinen ja osake
Osakekurssi myöntämishetkellä, euroa	13,41	15,80	13,96	13,83	15,85
Osakkeen käypä arvo myöntämishetkellä, euroa *	12,81	15,03	13,86	13,31	15,26
Järjestelmästä annettavien osakkeiden enimmäislukumäärä myöntämishetkellä			266 074	259 730	205 591
Muutokset enimmäislukumäärään ansaintakaudella			-12 686	-90 898	-3 449
Järjestelmästä annettavien osakkeiden enimmäislukumäärä ansaintakauden lopussa			253 388	168 832	202 142
Järjestelmästä ansaittujen osakkeiden lukumäärä ansaintakauden lopussa **			71 010	16 883	
Myöntämisvuonna merkityt lisäosakkeet	860	16 036			
Järjestelmän piiriin kuuluvien henkilöiden lukumäärä tilikauden lopussa	1	15	32	49	43
Ansaintakriteerien toteumaolettama, %			30,0	10,0	0,0
Arvio palautuvien osakepalkkioiden määrästä ennen sitouttamisjakson päättämistä, %	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0

* Osakkeen käypä arvo järjestelmän myöntämishetkellä on osakkeen sen hetkinen arvo vähennettynä arvioiduilla ansaintajakson aikana maksettavilla osingoilla.

** Esitetyt luvut ovat arvioita. Toteutuneet määrät voivat poiketa ansaintakauden lopussa tehdystä arviosta.

Vuonna 2015 kirjattiin osakepalkkiojärjestelmistä jaksotettua kulua tuloslaskelmaan yhteensä 0,5 miljoonaa euroa (0,3). Osakepalkkiojärjestelmistä taseeseen kirjattu nettovelka oli vuoden 2015 lopussa 0,1 miljoonaa euroa (0,1). Yhtiö arvioi ennen vuotta 2016 toteutuneista osakepalkkiojärjestelmistä vuonna 2016 realisoituvan kulun määrän olevan noin 0,4 miljoonaa euroa. Todellisten kustannusten määrä voi poiketa arvioidusta.

Tilinpäätös › Konsernitilinpäätös › Konsernitilinpäätöksen liitetiedot (IFRS) › 31 Varaukset

31 Varaukset

Milj. euroa	Takuu- varaukset	10- vuotisvastuu- varaukset	Ympäristö- varaukset	Vuokravelvoite- varaukset	Oikeuden- käynti- varaukset	Muut varaukset	Yhteensä 31.12.2015	Yhteensä 31.12.2014
Varaukset 1.1.	11,2	8,6	2,9	3,5	12,3	0,0	38,6	27,2
Muuntoerot	-0,1		-0,1				-0,2	-0,3
Varausten lisäykset	8,4	3,8	0,3	5,7	0,7		19,0	22,5
Käytetyt varaukset	-8,2	-2,7	-0,3	-6,4			-17,6	-10,0
Käyttämättömien varausten peruutukset	-0,1						-0,1	
Tytäryritysten ostot ja myynnit	-0,1						-0,1	-0,7
Varaukset 31.12.2015	11,2	9,7	2,8	2,9	13,0	0,0	39,6	
Varaukset 31.12.2014	11,2	8,6	2,9	3,5	12,3	0,0		38,6

Milj. euroa	Takuu- varaukset	10- vuotisvastuu- varaukset	Ympäristö- varaukset	Vuokravelvoite- varaukset	Oikeuden- käynti- varaukset	Muut varaukset	Yhteensä 31.12.2015	Yhteensä 31.12.2014
Varaukset jakautuvat								
Pitkäaikaisiin	1,0	6,9	2,8	2,9	13,0	0,0	26,6	27,5
Lyhytaikaisiin	10,2	2,9					13,1	11,1
	11,2	9,7	2,8	2,9	13,0	0,0	39,6	38,6

Takuuvaraus käsittää rakennusprojektin valmistumisen jälkeiset takuuvuorituksen alaiset korjauskulut. Asuntokohteisiin liittyviä varauksia odotetaan käytettävän vuoden kuluessa varauksen tekemisestä. Muissa töissä takuuvarausten käyttöaika on pääsääntöisesti 1–2 vuotta.

Asunto- ja liikekohteiden rakentamiseen liittyvä 10-vuotisvastuuvaraus määritetään kokonaisuutena kaikista kyseisiä vastuita sisältävistä hankkeista.

Ympäristövaraukset liittyvät pääosin maanottoaikkajen maisemointivaroitteisiin. Niiden odotettu käyttöaika riippuu maanottoaikkajen käytöstä, koska maisemointityöt aloitetaan pääsääntöisesti maanottoaikkajen hyödyntämisen loputtua. Lisäksi ympäristövaraus käsittää muut ympäristövelvoitteisiin liittyvät varaukset.

Vuokravastuuvelvoite syntyy, kun yhtiöllä on sopimukseen perustuva velvoite hankkia rakennettavan liikekiinteistökohteen toistaiseksi vuokraamattomiin tiloihin vuokralaisia. Vuokravastuuvelvoitteista tehtyjen varausten odotettu käyttöaika on 1–3 vuotta.

Oikeudenkäyntivaraus on kirjattu Helsingin käräjäoikeudessa vireillä olevista asfalttikartelliin liittyvistä vahingonkorvausoikeudenkäynneistä, joissa kantajina on 21 kuntaa. Näiden kanteiden osalta käsittelyjen odotetaan alkavan käräjäoikeudessa aikaisintaan vuoden 2016 aikana, ja niiden odotetaan kestävän 1–3 vuotta. Varauksen määrä on arvioitu Helsingin käräjäoikeuden 28.11.2013 antamien päätösten perusteella.

Tilinpäätös › Konsernitilinpäätös › Konsernitilinpäätöksen liitetiedot (IFRS) › 32 Ostovelat ja muut velat

32 Ostovelat ja muut velat

Milj. euroa	31.12.2015	31.12.2014
Pitkäaikaiset		
Ostovelat	0,4	
Muut pitkäaikaiset velat	0,1	0,8
	0,5	0,8
Ostovelat ja muut lyhytaikaiset velat		
Saadut ennakkomaksut	101,9	140,9
Velat rakenteilla oleville yhtiöille	3,5	4,5
Ostovelat	59,9	89,2
Projektitulovelat	51,1	59,5
Arvonlisäverovelat	19,3	22,5
Korkovelat	3,8	4,3
Henkilöstökulujen jaksotukset	53,4	58,2
Muut siirtovelat	17,7	16,4
Johdannaisvelat	5,4	4,2
Muut lyhytaikaiset velat	31,5	41,3
	347,5	440,9
Pitkä- ja lyhytaikaiset osto- ja muut velat yhteensä	347,9	441,7

Tilinpäätös › Konsernitilinpäätös › Konsernitilinpäätöksen liitetiedot (IFRS) › 33 Rahoitusriskien hallinta

33 Rahoitusriskien hallinta

Lemminkäinen-konserni altistuu liiketoiminnassaan rahoitusriskeille, joista merkittävimpiä ovat rahoituksen hankinta-, likviditeetti-, valuuttakurssi-, korko- ja luottoriski. Konsernin rahoitusriskien hallinnan tavoitteena on pienentää epävarmuutta, jota rahoitusmarkkinoilla tapahtuvat muutokset mahdollisesti aiheuttavat konsernin tulokseen, kassavirtoihin ja arvoon. Rahoitusriskien hallinta perustuu hallituksen hyväksymän rahoituspolitiikan periaatteisiin. Rahoituspolitiikka määrittää rahoitusriskien hallinnan ja rahoitustoimien toimintaperiaatteet ja vastuunjaot. Poliittikkaa arvioidaan ja tarvittaessa päivitetään vähintään vuosittain.

Rahoituspolitiikan toteutuksesta vastaa Konsernirahoitus-yksikkö, joka pääasiallisesti vastaa rahoitusriskien hallinnasta, ja johon konsernin rahoitustoimet on keskitetty. Konsernin rahoituspolitiikka määrittää Konsernirahoituksen ja liiketoimintayksiköiden välisen vastuunjaon osa-alueittain. Konserniyhtiöiden vastuulla on toimittaa ajantasaista ja täsmällistä tietoa Konsernirahoitukselle liiketoimintansa rahoitukseen liittyvistä asioista. Konsernirahoitus toimii konsernin sisäisenä pankkina sekä hallinnoi, ohjeistaa ja tukee konserniyhtiöitä rahoitusasioissa siten, että konsernin rahoitustarpeet tulee tyydytettyä ja rahoitusriskejä hallinnoidaan rahoituspolitiikan mukaisesti tehokkaalla tavalla.

Rahoituksen hankinta- ja likviditeettiriski

Konsernin pyrkimyksenä on turvata rahoituksen saatavuus, optimoida likvidien varojen käyttö liiketoimintojen rahoittamisessa sekä minimoida korko- ja muut rahoituskustannukset. Konsernirahoitus vastaa konsernin kokonaislikviditeetin hallinnasta sekä huolehtii, että käytettävissä on riittävät rahoituslimiitit ja riittävä määrä eri rahoituslähteitä. Lisäksi se varmistaa, että konsernin velkojen ja luottolimiittien erääntymisprofiili jakautuu riittävän tasaisesti eri vuosille rahoituspolitiikan mukaisesti. Konsernin kirjanpidon mukaisten korollisten velkojen erääntymisjakauma on etupainotteinen. Syynä ovat lyhytaikaisiin korollisiin velkoihin kirjatut 104,1 miljoonan euron (127,1) vaihto-omaisuusyhtiöiden velat. Kyseiset velat ovat pääasiassa rakenteilla olevien ja valmistuneiden asunto-osakeyhtiöiden pitkäaikaisia velkoja, jotka siirtyvät asunto-osakkeen ostajien vastattavaksi kohteiden luovutuksen yhteydessä. Myymättömien asuntojen osalta konserni vastaa velasta maksamalla asunnoista rahoitusvastiketta pitkän laina-ajan kuluessa.

Rahoituspolitiikan mukaisesti konsernin likviditeettireservin tulee kaikkina aikoina vastata konsernin kokonaislikviditeettitarvetta. Liiketoiminnan kausiluontoisuuden vuoksi kausiluototuksen merkitys on suuri. Konsernin likviditeetin hallinta perustuu kassavirtaennusteisiin.

Konsernin likvideettireservi muodostuu yritystodistusohjelmasta, sitovista rahoituslimiiteistä, luotollisista tileistä ja likvideistä varoista. Konsernin yritystodistusohjelman koko on 300,0 miljoonaa euroa (300,0), josta käytössä 31.12.2015 oli 13,1 miljoonaa euroa (63,4). Lemminkäisellä on 185,0 miljoonan euron sitova syndikoitu valmiusluottolimiitti, joka on vakuudeton ja se erääntyy maaliskuussa 2017. Konsernilla oli käyttämättä vuoden lopussa yhteismäärältään 185,0 miljoonaa euroa (185,0) sitovia luottolimiittejä sekä 12,3 miljoonaa euroa (33,2) tililimiittejä. Likvidien varojen määrä 31.12.2015 oli 127,9 miljoonaa euroa (134,2).

Konsernin käytettävissä olevat rahoituslähteet ja likvidit varat riittävät kattamaan lyhytaikaisten korollisten velkojen velvoitteet.

Rahoitusvelkojen ja johdannaisten sopimuksiin perustuvat kassavirrat

Milj. euroa	2016	2017	2018	2019	2020	2021–	Yhteensä
31.12.2015							
Korolliset velat	142,1	17,3	13,9	113,3	1,6	0,6	288,7
Korkojohdannaiset	0,4	0,4	0,2				1,0
Valuuttajohdannaiset							
Maksettavat rahavirrat	60,2						60,2
Saatavat rahavirrat	-61,8						-61,8
Hyödykejohdannaiset							
Maksettavat rahavirrat	3,5	0,7					4,2
Saatavat rahavirrat	-0,1						-0,1
Muut rahoitusvelat	160,5	0,2	0,2		0,0		160,9
Ostovelat	60,3						60,3
Annetut takaukset	9,2	0,2	0,2	0,3		2,0	12,0
	374,3	18,8	14,5	113,6	1,6	2,6	525,5

Milj. euroa	2015	2016	2017	2018	2019	2020–	Yhteensä
31.12.2014							
Korolliset velat	218,1	23,6	17,9	14,5	113,3	2,2	389,6
Korkojohdannaiset	0,3	0,3	0,3	0,2			1,1
Valuuttajohdannaiset							
Maksettavat rahavirrat	77,2						77,2
Saatavat rahavirrat	-81,9						-81,9
Hyödykejohdannaiset							
Maksettavat rahavirrat	1,3	0,5					1,8
Saatavat rahavirrat	-0,1						-0,1
Muut rahoitusvelat	179,9	0,1	0,0	0,6	0,0	0,1	180,6
Ostovelat	89,2						89,2
Annetut takaukset	14,4	1,5				0,3	16,2
	498,4	26,0	18,2	15,3	113,3	2,5	673,8

Valuuttakurssiriski

Valuuttakurssiriskien hallinnan tavoitteena on vähentää epävarmuutta, jota valuuttakurssimuutokset aiheuttavat kassavirtojen, liiketoiminnallisten saamisten ja velkojen sekä muiden tase-erien tuleviin arvoihin. Valuuttakurssiriski koostuu pääasiassa translaatoriskistä ja transaktioriskistä.

Translaatoriski käsittää ulkomaisten konserniyhtiöiden tuloslaskelmien ja taseiden muunnosta konsernin kotivaluuttaan aiheutuvat valuuttakurssierot. Kirjanpitoon kirjattavaa translaatoriskiä aiheuttavat ulkomaisiin tytäryhtiöihin tehdyt oman pääoman sijoitukset ja kertyneet voittovarot, joiden laskennalliset vaikutukset näkyvät oman pääoman muuntoeroissa. Lemminkäinen-konsernilla on ulkomaisia nettosijoituksia useissa eri valuutoissa. Olennaisimmat valuutat, joista konsernin translaatoriskit muodostuivat vuonna 2015, olivat Venäjän rupla ja Norjan kruunu. Muuntoerojen muutos vuonna 2015 oli -4,2 miljoonaa euroa (-18,6), josta Venäjän rupla aiheutti -2,5 miljoonaa euroa (-15,8) ja Norjan kruunu -1,6 miljoonaa euroa (-2,7). Raportoitavaa translaatoriskiä aiheuttaa myös raportoitavan kauden tuloslaskelma, jonka vaikutus näkyy suoraan muun muassa konsernin raportoitavassa euomääräisessä liikevaihdossa ja liikelukseissa. Vuonna 2015 valuuttakurssimuutosten vaikutus (2015 toteuma verrattuna 2015 toteumaan uudelleen laskettuna vuoden 2014 valuuttakurssilla) konsernin euomääräiseen liikevaihtoon oli -67,2 miljoonaa euroa (-73,2), josta venäjän ruplasta aiheutui -45,6 miljoonaa euroa (-40,0) ja norjan kruunusta -17,1 miljoonaa euroa (-19,7). Vastaava vaikutus liikelukseen oli -0,5 miljoonaa euroa (-5,0), josta Venäjän ruplan osuus oli -1,0 miljoonaa euroa (-4,3) ja Norjan kruunun osuus 0,3 miljoonaa euroa (-0,6). Rahoituspolitiikan mukaisesti Lemminkäinen-konserni suojautuu translaatoriskeiltä ensisijaisesti pitämällä oman pääoman sijoitukset ulkomaisissa yhtiöissään optimaalisen pieninä eikä siten käytä rahoitusinstrumentteja translaatoriskeiltä suojautumiseen.

Transaktioriski muodostuu liike- ja rahoitustoiminnan valuuttamääräisistä transaktioista, kun ne tehdään muussa kuin yhtiön toiminnallisessa valuutassa. Liiketoiminnan valuuttakurssiriskejä pyritään suojaamaan ensisijaisesti operatiivisin keinoin. Jäljelle jäävä osa transaktioriskistä suojataan käyttämällä muun muassa valuuttalainoja tai valuuttajohdannaisia. Konserniyhtiöt vastaavat transaktioriskiasemansa tunnistamisesta, raportoinnista, ennustamisesta sekä nettoposition suojaamisesta sisäisillä transaktioilla konsernirahoituksen kanssa. Konsernirahoitus on vastuussa konsernin riskipositoiden suojaamisesta ulkoisina transaktioina rahoituspolitiikan mukaisesti. Konsernin transaktioriskit aiheutuivat pääasiassa seuraavan 12 kuukauden sisällä tapahtuvista myynti- ja ostotoimista sekä taseen saamisista ja veloista. Olennaisimmat valuuttaparit, joista konsernin transaktioriskit muodostuivat vuonna 2015 ja 2014, olivat EUR/RUB ja EUR/SEK. Konserni ei ole vuonna 2015 soveltanut suojauslaskentaa transaktioriskien suojaukseen.

Transaktioriskin herkkyyshanalyysi

Valuuttakurssien muutoksista aiheutuvaa herkkyyttä laskettaessa on käytetty seuraavia oletuksia:

- valuuttakurssimuutoksen oletetaan olevan +/- 10 %
- positio sisältää sekä ulkoiset että konsernin sisäiset kruunu- ja ruplamääräiset rahoitusvarat ja -velat sekä niitä suojaavat johdannaiset
- positio ei sisällä ennustettuja tulevia kassavirtoja
- herkkyyden laskemisessa ei ole otettu huomioon veroja

Milj. euroa	Avoin transaktioriskipositio	Euron 10 % vahvistuminen	Euron 10 % heikkeneminen
31.12.2015			
EUR/SEK	0,6	-0,1	0,1
EUR/RUB	0,2	0,0	0,0
Milj. euroa	Avoin transaktioriskipositio	Euron 10 % vahvistuminen	Euron 10 % heikkeneminen
31.12.2014			
EUR/SEK	0,4	0,0	0,0
EUR/RUB	0,3	0,0	0,0

Korkoriski

Lemminkäinen-konsernin korkoriskin hallinnan tavoitteena on minimoida korkojen vaihtelun aiheuttamat muutokset konsernin tulokseen, kassavirtoihin ja arvoon. Konsernirahoitus hallinnoi ja valvoo korkoriskipositiota. Konsernin korkoriski muodostuu pääasiassa liiketoiminnan rahoittamiseen liittyvistä kiinteä- ja vaihtuvakorkoisista velkasopimuksista, korollisista rahoitusvaroista sekä korkojohdannaisista. Korkotason muutokset vaikuttavat tuloslaskelma- ja tase-eriin.

Konsernin korkoriskiä hallinnoidaan pyrkimällä asettamaan konsernin velkojen keskimääräinen korkosidonnaisuusaika lähelle liiketoiminnan korkoherkkyyttä. Konsernin liiketoiminnan korkoherkkyuden on arvioitu olevan noin 15 kuukautta. Rahoituspolitiikan mukaisesti seurataan konsernin velkojen keskimääräistä korkosidonnaisuusaikaa ja kiinteäkorkoisten ja vaihtuvakorkoisten velkojen suhdetta.

Konserni voi ottaa pitkäaikaista velkaa sekä vaihtuva- että kiinteäkorkoisena. Vaihtuva- ja kiinteäkorkoisten velkojen suhdetta voidaan muuttaa korkojohdannaisilla. Konserni on käyttänyt koronvaihtosopimuksia korkoriskinsä hallinnassa. Vuonna 2014 koronvaihtosopimuksista on ollut suojauslaskennan piirissä ja niistä syntyvä suojaustulos on kirjattu korkokuluihin vuonna 2014. Suojauslaskennasta ei ole kirjattu tehottomuutta kyseiselle tilikaudelle. Suojauslaskennassa olleet koronvaihtosopimukset ovat erääntyneet vuonna 2014 ja suojauslaskenta lopetettu kyseisen tilikauden aikana.

Korkotason muutoksilla ei ole vuonna 2015 ollut tavallisuudesta poikkeavaa vaikutusta konsernin liiketoimintaan. Korkotason merkittäväällä nousulla saattaa kuitenkin olla haitallista vaikutusta asuntojen kysyntään.

Korkoriskin herkkyysanalyysi

Korkotason muutoksesta aiheutuvaa herkkyyttä laskettaessa on käytetty seuraavia oletuksia:

- korkotason muutokseksi oletetaan yksi prosenttiyksikkö
- korkotason muutoksen vaikutukset on laskettu 12 kuukauden ajalle
- positio sisältää vaihtuvakorkoiset rahoitusvelat, vaihtuvakorkoiset rahoitusvarat (sisältäen rahavarat) sekä korkojohdannaiset
- markkinakoron on oletettu olevan lähtötilanteessa positiivinen lukuunottamatta korkojohdannaisia
- kaikki muut tekijät korkotason muutosta lukuun ottamatta pysyvät vakioina
- herkkyuden laskemisessa ei ole otettu huomioon veroja

Milj. euroa	Korkopositio	Vaikutus tuloslaskelmaan (+1%)	Vaikutus tuloslaskelmaan (-1%)
31.12.2015			
Vaihtuvakorkoiset rahoitusvelat	-140,8	-1,4	1,4
Vaihtuvakorkoiset rahoitussaimiset	127,9	1,3	-1,3
Korkojohdannaiset	40,0	0,9	-0,9
	27,2	0,8	-0,8

Milj. euroa	Korkopositio	Vaikutus tuloslaskelmaan (+1%)	Vaikutus tuloslaskelmaan (-1%)
31.12.2014			
Vaihtuvakorkoiset velat	-182,9	-1,8	1,8
Vaihtuvakorkoiset saamiset	134,5	1,3	-1,3
Korkojohdannaiset	40,0	1,3	-1,4
	-8,4	0,8	-0,9

Hyödykehintariski

Konsernin päällystystoimintaan liittyy bitumin hintariski. Bitumin hinta määräytyy pitkälti öljyn maailmanmarkkinahinnan mukaisesti. Bitumin hintariskiltä on suojauduttu myyntisopimusten hintaklausuulein, kiintein ostohinnoin ja johdannaisin, joihin ei ole sovellettu suojauslaskentaa. Konsernin bitumipositiota seurataan säännöllisesti konsernirahoituksen toimesta.

Luottoriski

Luottoriski syntyy tilanteessa, jossa vastapuoli ei täytä sopimuksen mukaisia velvoitteitaan aiheuttaen toiselle osapuolelle taloudellisen tappion. Lemminkäinen on määritellyt asiakassuhteiden luottopolitiikan, jonka päämääränä on lisätä kannattavaa myyntiä luottoriskit ennakoita tunnistaen ja halliten. Luottopolitiikka määrittelee Lemminkäinen-konsernille luottokauppaa ja perintää koskevat vähimmäisvaatimukset. Luottoriskien määrittelijänä toimii konsernin luotonvalvonta ja luottoriskien hallinnasta vastaavat liiketoimintayksiköt.

Pääosa liiketoiminnasta perustuu vakiintuneisiin, luotettaviin asiakassuhteisiin sekä alalla yleisesti noudatettaviin sopimusehtoihin. Konserni altistuu luottoriskille pääasiassa konsernin myyntisaatavien, talletusten ja johdannaisiin liittyvien saatavien kautta. Luottoriskin enimmäismäärä on edellä mainittujen erien yhteenlaskettu tasearvo. Myyntisaatavien määrä ja erääntyminen on esitetty seuraavassa taulukossa. Konsernilla ei ole merkittäviä luottoriskikeskittymiä, myyntisaatavat jakautuvat usean eri asiakkaan kesken usealle markkina-alueelle. Sopimuksen tehnyt liiketoimintayksikkö seuraa saatavatilannetta aktiivisesti. Mikäli liiketoimintayksiköt neuvottelevat saatavien ehdoista uudelleen, se tapahtuu konsernin luottopolitiikan vaatimusten mukaisesti. Luottotappioriskiä voidaan pienentää vakuuksilla, pääsääntöisesti pankkitakauksilla ja pankkitalletuksilla. Lemminkäinen käyttää myös myyntisaatavien myyntiä (factoring), mikä myös osaltaan pienentää luottoriskiä. Lemminkäisen luottotappiot ovat olleet toiminnan laajuuteen nähden vähäiset. Merkittävimmät riskit liittyvät toimintaan Venäjällä, ja pääsääntönä Venäjän projekteissa on rakentaminen ainoastaan ennakkomaksuja vastaan. Mikäli luottotappioriskiä poikkeuksellisesti otetaan, se on aina ennakoita suhteutettu kyseisen hankkeen kateodotuksiin. Luottotappioiksi kirjataan oikeudelliseen perintään siirretyt saamiset.

Konserni altistuu vastapuoliriskille sijoittaessaan likvidejä varojaan ja käyttäessään johdannaisinstrumentteja. Likvidit varat sijoitetaan lyhytaikaisiin pankkitalletuksiin ja vakavaraisten yhteistyöpankkien liikkeeseenlaskemiin sijoitustodistuksiin sekä hyvän luottoluokituksen omaavien yritysten yritystodistuksiin. Konsernirahoitus vastaa konsernin kassavaroihin, rahoitussijoituksiin ja muihin rahoitustransaktioihin liittyvästä vastapuoli- ja luottoriskien hallinnasta. Rahoituspolitiikka määrittää hyväksytyt vastapuolet ja niiden kriteerit. Vuoden 2015 lopussa vastapuoliriskiä pidettiin pienenä.

Myyntisaatavien ikäjakauma

Milj. euroa	31.12.2015	31.12.2014
Erääntymättömät	107,0	108,7
1–30 päivää erääntyneet	13,9	22,3
31–60 päivää erääntyneet	2,3	3,2
61–90 päivää erääntyneet	1,3	3,4
yli 90 päivää erääntyneet	4,8	6,1
	129,3	143,7

Pääoman ja pääomarakenteen hallinta

Pääomalla tarkoitetaan Lemminkäinen-konsernin taseen osoittamaa omaa pääomaa ja korollista vierasta pääomaa. Lemminkäinen-konsernin pääoman hallinnalla pyritään varmistamaan kustannustehokkaasti konsernin liiketoiminta-alueiden toimintaedellytykset kilpailukyisellä tasolla kaikissa suhdannetilanteissa, riittävä riskinkantokyky muun muassa rakennusurakoinnissa sekä hyvä velkojenhoito- ja osingonmaksukyky.

Konsernin korollisen vieraan pääoman määrään vaikuttavat muun muassa liiketoiminnan laajuus ja kassavirta, tuotannon kausivaihtelut, yritysostot, investoinnit tuotantokalustoon, -rakennuksiin ja rakennusmaahan tai näiden myynnit sekä mahdolliset oman pääoman ehtoiset järjestelyt. Yhtiö seuraa jatkuvasti erityisesti velan määrää, korollisen nettovelan suhdetta käyttökatteeseen sekä omavaraisuusastetta. Yhtiö seuraa pääoman kehitystä myös sijoitetun pääoman tuottoasteella. Lemminkäinen on määrittänyt taloudellisiksi tavoitteiksi muun muassa ROCE yli 15 % vuonna 2019, omavaraisuusaste yli 35 % vuosina 2016–2019 ja lisäksi Lemminkäisen tavoitteena on vakaa osingonjakopolitiikka, jossa vähintään 40 % tilikauden tuloksesta jaetaan osakkeenomistajille osinkoina.

Yhtiö saattaa ajoittain pyrkiä ostamaan jäljellä olevaa velkaansa takaisin käteisostoilla ja/tai oman pääoman ehtoisia arvopapereita vaihtamalla, avoimilla markkinoilla tehdyillä ostoilla, yksityisesti neuvotelluilla transaktioilla tai muulla tavalla. Summat saattavat olla merkittäviä. Yhtiö saattaa päättää säilyttää, kuolettaa tai myydä takaisinostetun velan. Mahdollinen myöhempi takaisinostetun velan myyminen voidaan tehdä käteistä tai muuta korvausta tai oman pääoman ehtoisia arvopapereita vastaan, ja kyseinen myynti voidaan toteuttaa avoimilla markkinoilla tehtävinä tarjouksina, yksityisesti neuvoteltuina transaktioina tai muulla tavalla. Mahdolliset jäljellä olevan velan takaisinostot tai vaihdot tai mahdolliset myöhemmät takaisinostetun velan myynnit tai vaihdot riippuvat vallitsevista markkinaolosuhteista, likviditeettitarpeesta, sopimusrajoitteista ja muista tekijöistä.

Konsernin 185 miljoonan euron sitovan ja vakuudettoman valmiusluottolimiitin ehtoihin sisältyy kaksi neljännesvuosittain tarkasteltavaa ja neljän edeltävän vuosineljänneksen keskiarvona laskettavaa taloudellista tunnuslukukovenanttia: nettovelan ja käyttökäteen suhdeluku sekä omavaraisuusaste. Vuosien 2015 ja 2014 lopussa yhtiö täytti tunnuslukukovenanttinsa. Toukokuussa 2014 yhtiö sopi kovenanttirikkomuksen seurauksena 185 miljoonan euron luottolimiitin rahoittajien kanssa vahvistavansa tasettaan yhteensä 100 miljoonalla eurolla 30.9.2015 mennessä. Osana rahoitusneuvotteluja yhtiö myös sitoutui olla jakamatta osinkoa tilikaudelta 2014. Maaliskuussa 2015 yhtiö sopi luotonantajapankkien kanssa, että Lemminkäinen sitoutuu vahvistamaan tasettaan yhteensä 60 miljoonalla eurolla aiemman 100 miljoonan euron asemesta ja tämä velvoite täytettiin vuoden kolmannella neljänneksellä. Lisäksi yhtiöllä on mahdollisuus jakaa osinkoa enintään 40 prosenttia konsernin nettotuloksesta tilikausilta 2015 ja 2016 ilman luotonantajien suostumusta.

Raportointikauden aikana yhtiö lunasti takaisin vuonna 2012 liikkeeseen laskettua oman pääoman ehtoista joukkovelkakirjalainansa nimellisarvoltaan 27,1 miljoonalla eurolla. Vertailukaudella yhtiö toteutti monia toimenpiteitä taseen ja rahoitusaseman vahvistamiseksi. Maaliskuussa 2014 yhtiö laski liikkeeseen 70 miljoonan euron oman pääoman ehtoisen joukkovelkakirjalainan, ja kesäkuussa 2014 yhtiö laski liikkeeseen viisivuotisen 100 miljoonan euron suuruisen vakuudettoman joukkovelkakirjalainan. Lokakuussa 2014 yhtiö maksoi 60 miljoonan euron joukkovelkakirjalainansa takaisin. Lisäksi vuoden 2014 aikana yhtiö toteutti merkintäoikeusannin jolla yhtiö keräsi 29,3 miljoonan euron bruttovarat (27,3 miljoonan euron nettovarat) ja myi talotekniikkaliiketoimintansa 55,4 miljoonalla eurolla.

Konsernin omaan pääomaan sisältyy kaksi alkuperäiseltä nimellisarvoltaan 70 miljoonan euron oman pääoman ehtoista eräpäivätöntä joukkovelkakirjalainaa. Ensimmäinen on laskettu liikkeeseen maaliskuussa 2012 ja siitä oli 31.12.2015 avoinna nimellisarvoltaan 42,9 miljoonaa euroa (70,0). Toisen lainan liikkeeseen lasku oli maaliskuussa 2014 ja siitä oli 31.12.2015 avoinna nimellisarvoltaan 70,0 miljoonaa euroa (70,0). Nämä niin sanotut hybridilainat luokitellaan yhtiön omaan pääomaan kuuluvaksi, mutta velkakirjan haltijalla ei ole osakkeenomistajalle kuuluvia oikeuksia, eivätkä ne laimenna yhtiön osakkeenomistajien omistusta. Lainat ovat vakuudettomia ja muita velkasitoumuksia heikommassa etuoikeusasemassa. Lainoilla ei ole eräpäivää, mutta yhtiöllä on oikeus lunastaa ne takaisin oman harkinnan mukaan aikaisintaan neljän vuoden kuluttua liikkeeseenlaskusta. Kuponkikorko ensimmäiseen lunastuspäivään asti on vuoden 2012 lainalle 10 % ja vuoden 2014 lainalle 8,75 %.

Yhtiön 100 miljoonan euron suuruisen vakuudettoman joukkovelkakirjalainan puolivuositain maksettava kiinteä vuotuinen kuponkikorko on 7,375 prosenttia. Joukkovelkakirjalainan ehtoihin sisältyy kaksi tapahtumaperusteista (incurrence-based) tunnuslukukovenanttia: omavaraisuusaste sekä nettovelan ja käyttökäteen suhdeluku. Jos omavaraisuusasteeseen liittyvän kovenantin ehdot eivät täyty, yhtiön mahdollisuutta suorittaa eräitä maksuja, kuten omien osakkeiden ostoja ja oman pääoman ehtoisten lainojen lunastamisia, rajoitetaan. Jos nettovelan ja käyttökäteen suhdelukuun liittyvän kovenantin ehdot eivät täyty, yhtiön mahdollisuuksia nostaa lisävelkaa rajoitetaan.

Milj. euroa	31.12.2015	31.12.2014
Korolliset velat	254,7	347,8
Likvidit varat	127,9	134,2
Korollinen nettovelka	126,8	213,6
Oma pääoma yhteensä	377,6	412,5
Omavaraisuusaste, %	40,6	37,1
Nettovelkaantumisaste, %	33,6	51,8
Sijoitetun pääoman tuotto (ROI), %	10,2	13,5
Sijoitetun pääoman tuotto (ROCE), %	5,3	4,5

Tilinpäätös › Konsernitilinpäätös › Konsernitilinpäätöksen liitetiedot (IFRS) › 34 Johdannaisinstrumentit

34 Johdannaisinstrumentit

Milj. euroa	Nimellisarvo	Käypä arvo, positiivinen	Käypä arvo, negatiivinen	Käypä arvo, netto
31.12.2015				
Valuuttajohdannaiset	60,2	2,1	-0,3	1,7
Korkojohdannaiset	40,0		-1,0	-1,0
Hyödykejohdannaiset	13,2	0,2	-4,1	-3,9
	113,5	2,2	-5,4	-3,2

Milj. euroa	Nimellisarvo	Käypä arvo, positiivinen	Käypä arvo, negatiivinen	Käypä arvo, netto
31.12.2014				
Valuuttajohdannaiset	77,2	7,0	-1,3	5,7
Korkojohdannaiset	40,0		-1,0	-1,0
Hyödykejohdannaiset	2,7	0,1	-1,8	-1,8
	119,8	7,1	-4,2	2,9

Johdannaisinstrumentin käypä arvo on tilinpäätöspäivän markkinahinnan perusteella laskettu voitto tai tappio sopimuksen sulkemisesta.

Kaikkiin johdannaisiin ei ole sovellettu suojauslaskentaa. Siitä huolimatta nämä johdannaisopimukset on solmittu suojaamistarkoituksessa. Johdannaiset on solmittu vähentämään liiketoiminnan riskejä, korkoriskejä sekä suojaamaan valuuttamääräisiä tase-eriä. Suojauslaskennan ulkopuolella olevien johdannaisten käyvän arvon muutokset on kirjattu tulosvaikutteisesti niiden luonteen mukaisesti joko rahoituseriin tai liiketoiminnan muihin tuottoihin ja -kuluihin.

Yllä esitettyihin johdannaisinstrumentteihin liittyy joissain tilanteissa toimeenpantavissa oleva nettoutus- tai muu vastaava järjestely, jonka mukaan kyseiset johdannaisvarat ja -velat voidaan selvittää nettomääräisenä. Nettoutusjärjestelyt ovat toimeenpantavissa tavallisiin johdannaisyleissopimuksiin sisältyvien tyypillisten veloitteiden laiminlyönti- ja muiden erityisten eräannuttamisperusteiden mukaan. Erät, joihin tietyissä tilanteissa voitaisiin soveltaa nettoutusta, on esitetty taseessa bruttona, ja netottaminen olisi pienentänyt yllä esitettyjä bruttolukuja yhteensä 0,5 miljoonaa euroa (1,4).

Tilinpäätös › Konsernitilinpäätös › Konsernitilinpäätöksen liitetiedot (IFRS) › 35 Liiketoiminnan rahavirtojen oikaisut

35 Liiketoiminnan rahavirtojen oikaisut

Milj. euroa	1.1.–31.12.2015	1.1.–31.12.2014
Poistot ja arvonalentumiset	38,4	44,7
Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksista	-1,4	-0,5
Tuloslaskelmaan kirjatut rahoitustuotot ja -kulut	20,6	37,9
Varausten muutos	1,3	12,5
Luottotappiot	1,1	6,0
Käyttöomaisuuden myyntivoitot ja -tappiot sekä muut tuotot ja kulut, joihin ei liity maksua	-0,6	-36,4
Muut *	27,3	-5,0
	86,7	59,2

* Yhtiö on oikaisut vertailukauden rahavirtaa. Oikaisusta kerrotaan tarkemmin liitetiedossa 1.

Muut erä sisältää kurssierojen, vaihto-omaisuuden alaskirjausten sekä muiden ei-maksuperusteisten erien oikaisuja.

Tilinpäätös › Konsernitilinpäätös › Konsernitilinpäätöksen liitetiedot (IFRS) › 36 Muut vuokrasitoumukset

36 Muut vuokrasitoumukset

Yhtiö oikaisi vertailukauden yksittäisten vuokrasopimusten vastuiden määriä, minkä seurauksena vuoden 2014 peruuttamattomien vuokrasopimusten vähimmäisvuokrat kasvoivat yhteensä 3,9 miljoonaa euroa

Miij. euroa	31.12.2015	31.12.2014
Peruuttamattomien vuokrasopimusten vähimmäisvuokrat		
Vuoden tai sitä lyhyemmän ajan kuluessa	10,7	12,0
Yli yhden, mutta enintään viiden vuoden kuluessa	21,1	23,7
Yli viiden vuoden kuluttua	8,4	11,0
	40,2	46,7
Peruuttamattomien vuokrasopimusten vähimmäisvuokrat sisältävät leasingvastuita seuraavasti		
Vuoden tai sitä lyhyemmän ajan kuluessa	4,7	6,1
Yli yhden, mutta enintään viiden vuoden kuluessa	6,5	8,8
Yli viiden vuoden kuluttua	0,3	0,3
	11,5	15,3

Peruuttamattomat vuokrasitoumukset ovat pääosin kiinteistöjen ja leasingkoneiden vuokrasopimuksia.

Tilinpäätös › Konsernitilinpäätös › Konsernitilinpäätöksen liitetiedot (IFRS) › 37 Ehdolliset varat ja velat

37 Ehdolliset varat ja velat

Vakuudet ja vastuusitoumukset

Miij. euroa	31.12.2015	31.12.2014
Vaihto-omaisuusyhtiöiden antamat vakuudet *	173,4	194,7
Pantatut talletukset		
Omasta puolesta	0,0	0,3
Takaukset		
Osakkuus- ja yhteisyritysten puolesta	12,4	14,4
Työyhteisliittymien ja kiinteistöyhtiöiden puolesta	1,8	1,8
Muiden puolesta **	10,2	
	24,4	16,2
Investointien ostositoumukset	1,1	2,1

* Vaihto-omaisuusyhtiöiden antamat vakuudet on annettu niiden velkojen vakuudeksi.

** Takaukset on annettu 1.9.2015 myydyin Ruotsin talonrakentamislaitteiden puolesta (Rekab Entreprenad AB). Liiketoiminnan ostaneet tahot ovat antaneet vastasitoumuksen osalle näistä takauksista.

Yhtiöllä on lisäksi hybridilainoihin liittyviä kertyneitä korkoja raportointipäivänä 2,7 miljoonaa euroa (3,4), joita ei ole kirjattu taseeseen.

Oikeudenkäynnit

Helsingin kärjäoikeus antoi 28.11.2013 päätöksensä asfalttikartelliin liittyvistä vahingonkorvauksista. Päätösten mukaisesti Lemminkäinen kirjasi kuluksi noin 66 miljoonaa euroa vuoden 2013 tulokseen. Tästä noin 60 miljoonaa euroa koostui Lemminkäiselle yksin määrätystä vahingonkorvauksista, Lemminkäisen osuudesta sille ja muille asfalttialan yrityksille yhteisvastuullisesti määrätystä korvauksista sekä korvauksiin liittyvistä koroista ja oikeudenkäyntikuluista. Tämän summan yhtiö maksoi tammikuussa 2014. Lemminkäinen on valittanut Helsingin hovioikeuteen kaikista niistä 35 kärjäoikeuden päätöksestä, joissa kantajien vaatimukset osittain hyväksyttiin. Yhtiön näkemyksen mukaan päätöksiin liittyy muun muassa oikeuskysymyksiä, jotka kärjäoikeus on ratkaissut aiemmasta oikeuskäytännöstä poikkeavalla tavalla. Näitä ovat esimerkiksi vanhentumiseen ja arvonalisäveroon liittyvät kysymykset. Myös Suomen valtio ja 22 kuntaa ovat jättäneet valituksensa Helsingin hovioikeuteen. Suullinen pääkäsittely Helsingin hovioikeudessa on käyty 2.3.2015–1.10.2015, ja päätöksiä odotetaan hovioikeuden alustavan ilmoituksen mukaan vuoden 2016 aikana. Kärjäoikeuden marraskuussa 2013 ratkaisemien kanteiden lisäksi käsittelyn alkamista odottaa 21 vahingonkorvaukskantetta Lemminkäistä ja muita asfalttialan yrityksiä vastaan. Näiden kanteiden pääomamäärä on yhteensä noin 26 miljoonaa euroa, joista Lemminkäinen on tehnyt yhteensä 13 miljoonan euron kuluvarauksen.

Yhtiöllä on lisäksi muita yksittäisiä liiketoimintaan liittyviä oikeudenkäyntejä, joiden lopputulos on epävarma. Yhtiö arvioi, ettei näillä oikeudenkäynneillä ole olennaista vaikutusta yhtiön taloudelliseen asemaan.

Tilinpäätös › Konsernitilinpäätös › Konsernitilinpäätöksen liitetiedot (IFRS) › 38 Lähipiiritapahtumat

38 Lähipiiritapahtumat

Lemminkäinen-konsernin lähipiiriin kuuluvat osakkuus- ja yhteisyritykset sekä johtoon kuuluvat avainhenkilöt mukaan lukien heidän lähipiiriinsä. Johdon avainhenkilöihin kuuluvat yhtiön hallituksen jäsenet, toimitusjohtaja ja johtoryhmän jäsenet.

Liiketoimet lähipiirin kanssa

Milj. euroa	1.1.–31.12.2015	1.1.–31.12.2014
Tavaroiden ja palveluiden myynti		
Osakkuus- ja yhteisyrityksille	1,7	1,9
Johtoon kuuluville avainhenkilöille ja heidän lähipiireilleen	0,1	0,4
	1,8	2,3
Tavaroiden ja palveluiden ostot		
Osakkuus- ja yhteisyrityksiltä	5,2	15,7
Johtoon kuuluvilta avainhenkilöiltä ja heidän lähipiireiltään	0,2	
	5,3	15,7
Milj. euroa	31.12.2015	31.12.2014
Tavaroiden/palveluiden ostoista/myynneistä aiheutuvat loppusaldot		
Myyntisaamiset		
Osakkuus- ja yhteisyrityksiltä	0,0	0,0
Johtoon kuuluvilta avainhenkilöiltä ja heidän lähipiireiltään	0,1	0,1
	0,1	0,1
Ostovelat		
Osakkuus- ja yhteisyrityksille	0,2	0,2
Milj. euroa	31.12.2015	31.12.2014
Lainasaamiset osakkuus- ja yhteisyrityksiltä	0,3	0,2

Lähipiirittoimet osakkuus- ja yhteisyritysten kanssa ovat pääosin asfalttiurakoita ja kiviainestoitimuksia. Luettelo sijoituksista tytär- sekä osakkuus- ja yhteisyrityksiin on liitetiedossa 11. Myynnit johtoon kuuluville avainhenkilöille ja heidän lähipiireilleen sisältävät pitkäaikaisten omaisuserien sekä rakennuspalveluiden myyntejä. Ostot johtoon kuuluvilta avainhenkilöiltä ja heidän lähipiireiltään sisältävät palveluoston lähipiiriin kuuluvan avainhenkilön vaikutusvallassa olevalta yhteisöltä. Transaktiot olivat markkinahintaisia.

Johtoon kuuluvien avainhenkilöiden palkitseminen

Yhtiön hallitus päättää toimitusjohtajan ja konsernin johtoryhmän peruspalkasta ja luontoiseduista sekä lyhyen ja pitkän aikavälin palkitsemisesta HR-valiokunnan esityksen pohjalta. Lisäksi hallitus päättää vuosittain johdon lyhyen ja pitkän aikavälin palkitsemisen mittarit ja niiden tavoitearvot, joilla pyritään tukemaan strategisten tavoitteiden saavuttamista. Hallitus päättää toimitusjohtajan esityksen pohjalta mittareiden mukaisten tavoitteiden saavuttamisesta sekä palkkioiden määrän.

Hallituksen hyväksymän johdon palkitsemispolitiikan mukaisesti toimitusjohtajan, konsernin johtoryhmän ja muun johdon palkat koostuvat kiinteästä peruspalkasta, luontoiseduista, muista eduista, vuosittaisista lyhyen aikavälin kannustimista (tulospalkkio) sekä pitkän aikavälin osakepalkkiojärjestelmistä ja eläkejärjestelyistä.

Alla olevassa taulukossa esitetään johtoon kuuluvien avainhenkilöiden palkitsemiseen liittyvät kulut. Johtoon kuuluvien avainhenkilöiden palkkioista, palkoista ja muista työsuhde-etuuksista yhtiö kirjasi vuonna 2015 sosiaaliturvakulua 0,5 miljoonaa euroa (0,9). Sosiaaliturvakulut eivät sisälly alla olevassa taulukossa esitettyihin lukuihin. Taulukossa esitetyt summat ovat suoriteperusteisia, ja siihen sisältyvät tulos- ja osakepalkkiot perustuvat vuoden lopussa tehtyyn arvioon niiden toteumasta.

Milj. euroa	1.1.–31.12.2015	1.1.–31.12.2014
Lyhytaikaiset työsuhte-etuudet	2,2	2,8
Timo Kohtamäki		0,2
Berndt Brunow (toimitusjohtajakaudelta)*		0,2
Casimir Lindholm (toimitusjohtajakaudelta)	0,6	0,3
Muut johtoon kuuluvat avainhenkilöt kuin toimitusjohtaja	1,7	2,1
Työsuhteen päättymisen jälkeiset etuudet**	0,4	0,6
Timo Kohtamäki**		0,2
Casimir Lindholm (toimitusjohtajakaudelta)**	0,1	0,0
Muut johtoon kuuluvat avainhenkilöt kuin toimitusjohtaja	0,3	0,4
Osakeperusteiset maksut	0,2	0,1
Timo Kohtamäki		0,0
Casimir Lindholm (toimitusjohtajakaudelta)	0,1	0,0
Muut johtoon kuuluvat avainhenkilöt kuin toimitusjohtaja	0,1	0,1
Irtisanomisen yhteydessä suoritettut etuudet***	0,3	2,0
Timo Kohtamäki***		1,1
Muut johtoon kuuluvat avainhenkilöt kuin toimitusjohtaja***	0,3	0,9
Muut pitkäaikaiset etuudet		
Muut johtoon kuuluvat avainhenkilöt kuin toimitusjohtaja	0,0	
Johtoon kuuluvien avainhenkilöiden palkitseminen yhteensä	3,1	5,5

* Sisältää toimitusjohtajakauden aikaiset hallitustyöskentelystä maksetut palkkiot sekä korvauksen toimitusjohtajan tehtävästä

** Yhtiö on oikaissut vertailukauden luvuista aiemmin virheellisesti lukuihin sisältyneet eläkevakuutusmaksut

***Ei sisällä osakeperusteisia maksuja eikä irtisanomisajan lisäeläkekuluja

Lyhytaikaiset työsuhte-etuudet

Lyhytaikaiset työsuhte-etuudet sisältävät kiinteän rahapalkan, joka määräytyy tehtävän vaativuuden sekä tehtävää hoitavan henkilön kokemuksen ja suoriutumisen mukaan. Lisäksi erään sisältyy autoetu, matkapuhelinetu, ravintoetu sekä laajennetut vakuutukset vapaa-ajan tapaturmille ja matkustamiseen.

Johdon ansaitseman tulospalkkion suuruus riippuu vuoden alussa määriteltyjen taloudellisten ja toiminnallisten tulospalkkiotavoitteiden toteutumisesta. Lemminkäisen ylin johto on jaettu kahteen tulospalkkioryhmään, jotka määrittelevät kunkin henkilön maksimitulospalkkioprosentin. Henkilön tulospalkkioryhmän määräytyminen perustuu organisaatiotasoon sekä tehtävän vaativuuteen ja liiketoiminnalliseen vaikuttavuuteen. Vuonna 2015 johdon tulospalkkion suuruus perustui konsernin tulokseen ennen veroja, konserniin sijoitetun pääoman tuotto prosenttiin sekä tehostamiseen tai muihin kehittämiseen liittyvien tavoitteiden toteutumiseen. Johtoryhmän liiketoimintasegmenttien johtajien tulospalkkiot perustuivat lisäksi kunkin toimialan liikevoittoon. Tulospalkkiotavoitteiden toteutumista seurattiin puolivuositain. Toimitusjohtajan maksimitulospalkkio oli 80 prosenttia ja johtoryhmän muiden jäsenten 60 prosenttia vuotuisesta rahapalkasta.

Lemminkäinen Oyj:n yhtiökokous valitsee vuosittain hallituksen jäsenet ja päättää heidän palkkionsa. Palkkiot maksetaan kokonaan rahana. Jäsenten toimikausi kestää seuraavan varsinaisen yhtiökokouksen päättymiseen asti. Lemminkäisen hallituksen jäsenet eivät kuulu osakepohjaiseen palkkiojärjestelmään, eivätkä hallituksen jäsenet ole työsuhteessa Lemminkäiseen. Vuoden 2015 varsinainen yhtiökokous päätti hallituksen puheenjohtajan palkkioksi 10 000 euroa kuukaudessa (10 000) ja hallituksen jäsenten palkkioksi 3 000 euroa kuukaudessa (3 000). Lisäksi hallituksen jäsenille maksetaan 500 euron kokouspalkkio (500). Tarkastusvaliokunnan puheenjohtajalle maksetaan 1 000 euron (1 000) ja jäsenille 500 euron (500) kokouskohtainen palkkio valiokunnan kokouksista. Suomen ulkopuolella asuville jäsenille kokouskohtaiset palkkiot maksetaan 1 000 eurolla (1 000) korotettuna.

Työsuhteen päättymisen jälkeiset etuudet

Toimitusjohtajan ja muiden Lemminkäisen johtoryhmän jäsenten lisäeläkejärjestelyt pohjautuvat maksuperusteiseen käytäntöön sekä vapaakirjan ansaitsemiseen. Maksun suuruus määräytyy prosentteina vuosipalkasta. Toimitusjohtajalla ja konsernin muilla johtoryhmän jäsenillä on oikeus siirtyä eläkkeelle 63 vuotta täytettyään. Maksuperusteisen lisäeläkejärjestelyn suuruus toimitusjohtajalla ja muilla johtoryhmän jäsenillä on 20 prosenttia kiinteästä vuosipalkasta.

Muut pitkäaikaiset etuudet

Toimitusjohtajalle ja konsernin johtoryhmälle on sovittu vuosille 2016–2018 tulospalkkio, jonka tavoitteena on varmistaa liiketoiminnan jatkuvuus ja tuloksellisuus pitkällä tähtäimellä. Mahdollinen palkkio tulee maksuun vuosina 2016 ja 2018, ja se vastaa yhteensä enintään 15 kuukauden rahapalkkaa. Palkkion maksamisen kriteerinä on muun muassa konsernin rahoitusjärjestelyiden onnistuminen suunnitellulla tavalla.

Kulut muista pitkäaikaisista eduista syntyivät lähipiirin konsernin henkilöstökäytäntöjen mukaisista palvelusvuosipalkkioista.

Irtisanomisen yhteydessä suoritettavat etuudet

Lemminkäisen toimitusjohtajasopimuksen ja muiden johtoryhmän jäsenten irtisanomisaika on kuusi kuukautta. Mikäli yhtiö irtisanoo toimitusjohtajasopimuksen, on toimitusjohtajalla sopimuksen päättyessä oikeus kertakaikkiseen erakorvaukseen, joka vastaa 12 kuukauden rahapalkkaa sopimuksen päättymishetkellä. Muilla johtoryhmän jäsenillä vastaava korvaus vastaa kuuden kuukauden rahapalkkaa sopimuksen päättymishetkellä.

Osakeperusteiset maksut

Konsernin avainhenkilöiden osakepohjainen kannustinjärjestelmä koostuu suoritusperusteisesta ja ehdollisesta palkkiosta.

Suoritusperusteinen palkkio koostui kolmesta ansaintajaksosta, jotka olivat kalenterivuodet 2013, 2014 ja 2015. Yhtiön hallitus päätti järjestelmän ansaintakriteerit ja niille asetettavat tavoitteet kunkin ansaintajakson alussa. Vuonna 2015 osakepalkkiojärjestelmän ansaintakriteerit olivat konsernin sijoitetun pääoman tuotto (ROCE) ja omavaraisuusaste.

Suoritusperusteisen palkkion lisäksi avainhenkilöillä on osakeomistuksen ja työ- ja toimituhteen jatkumisen perusteella mahdollisuus saada järjestelmässä ehdollista palkkiota. Ehdollisen palkkion tavoitteena on kannustaa konsernin avainhenkilöitä omistamaan yhtiön osakkeita. Ehdollisen palkkion ansaintajakso oli kalenterivuodet 2013–2015.

Osakeperusteisista maksuista kerrotaan tarkemmin liitetiedossa 30.

Tilinpäätös › Emoyhtiön tilinpäätös › Emoyhtiön tuloslaskelma (FAS)

Emoyhtiön tuloslaskelma (FAS)

Milj. euroa	Liite	1.1.–31.12.2015	1.1.–31.12.2014
Liikevaihto	1	33,8	35,9
Valmistus omaan käyttöön		0,0	0,6
Liiketoiminnan muut tuotot	2	3,8	12,4
Materiaalit ja palvelut	3	0,2	3,7
Henkilöstökulut	4	10,0	21,7
Poistot ja arvonalentumiset	5	7,8	6,3
Liiketoiminnan muut kulut	6	25,2	30,5
Liikevoitto/-tappio		-5,5	-13,2
Rahoitustuotot ja -kulut	7	-18,5	-10,1
Tulos ennen satunnaisia eriä		-24,0	-23,4
Satunnaiset erät	8	26,5	15,8
Tulos ennen veroja		2,5	-7,6
Välittömät verot	9	-0,5	5,2
Tilikauden tulos		2,1	-2,4

Tilinpäätös › Emoyhtiön tilinpäätös › Emoyhtiön tase (FAS)

Emoyhtiön tase (FAS)

Milj. euroa	Liite	31.12.2015	31.12.2014
VASTAAVAA			
Pysyvät vastaavat 10			
Aineettomat hyödykkeet		9,6	14,2
Aineelliset hyödykkeet		12,0	14,5
Osuudet saman konsernin yrityksissä	11	114,2	114,2
Muut sijoitukset		1,0	1,4
		136,8	144,2
Vaihtuvat vastaavat 12			
Muut pitkäaikaiset saamiset		116,9	
Laskennalliset verosaamiset		20,9	21,3
Lyhytaikaiset saamiset		61,6	274,1
Rahoitusarvopaperit			25,1
Rahat ja pankkisaamiset		118,3	93,7
		317,7	414,3
		454,5	558,5
VASTATTAVAA			
Oma pääoma 13			
Osakepääoma		34,0	34,0
Ylikurssirahasto		5,7	5,7
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto		90,6	90,6
Edellisten tilikausien voitto		45,6	48,0
Tilikauden tulos		2,1	-2,4
		177,9	175,9
Pakolliset varaukset 14			
Muut pakolliset varaukset		13,0	12,3
Vieras pääoma 15			
Pitkäaikainen vieras pääoma		212,9	240,0
Lyhytaikainen vieras pääoma		50,6	130,3
		263,5	370,3
		454,5	558,5

Tilinpäätös › Emoyhtiön tilinpäätös › Emoyhtiön rahavirtalaskelma (FAS)

Emoyhtiön rahavirtalaskelma (FAS)

Milj. euroa	1.1.–31.12.2015	Oikaistu 1.1.–31.12.2014
Liiketoiminnan rahavirta		
Tulos ennen satunnaisia eriä	-24,0	-23,4
Oikaisut		
Poistot ja arvonalentumiset	7,8	6,3
Rahoitustuotot ja -kulut	18,5	10,1
Muut oikaisut	0,4	-12,5
Rahavirta ennen käyttö pääoman muutosta	2,7	-19,5
Käyttöpääoman muutos		
Lyhytaikaisten korottomien liikesaamisten lisäys(-)/vähennys(+)	4,4	0,1
Lyhytaikaisten korottomien velkojen lisäys(+)/vähennys(-)	-0,9	-51,1
Liiketoiminnan rahavirta ennen rahoituseriä ja veroja	6,2	-70,5
Maksetut korot ja muut rahoituskulut	-76,8	-51,7
Saadut osingot		12,4
Saadut korot ja muut rahoitustuotot	40,2	57,1
Maksetut välittömät verot	0,0	0,0
Liiketoiminnan rahavirta	-30,5	-52,8
Investointien rahavirta		
Investoinnit aineellisiin ja aineettomiin hyödykkeisiin	-0,7	-5,1
Aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden luovutustulot	1,1	1,6
Investoinnit muihin sijoituksiin		0,0
Pääoman palautus tytäryhtiöstä		2,9
Luovutustulot muista sijoituksista	0,7	1,2
Myydyt tytäryhtiöosakkeet		53,9
Investointien rahavirta	1,1	54,5
Rahoituksen rahavirta		
Pitkäaikaisten saamisten lisäys(-)/vähennys(+)	-120,1	1,7
Maksullinen osakeanti		29,3
Saadut konserniavustukset	22,2	1,2
Konsernisaamisten/-velkojen muutos	206,0	43,0
Lyhytaikaisten lainojen nostot	29,5	128,0
Lyhytaikaisten lainojen takaisinmaksut	-79,7	-304,3
Pitkäaikaisten lainojen nostot		370,0
Pitkäaikaisten lainojen takaisinmaksut	-29,1	-210,0
Rahoituksen rahavirta	28,8	58,8
Rahavarojen lisäys(+)/vähennys(-)	-0,6	60,5
Rahavarat tilikauden alussa	118,9	58,4
Rahavarat tilikauden lopussa	118,3	118,9

Tilinpäätös › Emoyhtiön tilinpäätös › Emoyhtiön tilinpäätöksen laatimisperiaatteet 31.12.2015

Emoyhtiön tilinpäätöksen laatimisperiaatteet 31.12.2015

Lemminkäinen Oyj:n tilinpäätös on laadittu Suomen kirjanpitolain mukaisesti (FAS).

Ulkomaanrahan määräiset erät

Ulkomaanrahan määräiset tapahtumat on muutettu toimintavaluutaksi tapahtumapäivän kurssiin. Tilinpäätöshetkellä taseessa olevat saamiset ja velat on muunnettu tilinpäätöspäivän kurssiin.

Rahoitusarvopaperit

Rahoitusarvopaperit arvostetaan käypään arvoon ja niiden käyvän arvon muutos kirjataan oman pääoman käyvän arvon rahastoon. Rahoitusarvopapereiden käyvät arvot lasketaan diskonttaamalla niistä tulevaisuudessa kertyvät kassavirrat nykyarvoon. Kun rahoitusarvopaperit myydään, niistä kirjatut käyvän arvon muutokset siirretään tuloslaskelman rahoituseriin.

Johdannaistrumentit ja suojauslaskenta

Johdannaissopimukset on solmittu vähentämään liiketoiminnan riskejä, korkoriskejä sekä suojaamaan valuuttamääräisiä tase-eriä. Johdannaistrumentit arvostetaan käypään arvoon.

Valuuttajohdannaisilla suojaudutaan ennakoitujen valuuttamääräisten rahavirtojen muutokselta sekä valuuttamääräisten saamisten ja velkojen arvonmuutoksilta. Yhtiö on käyttänyt valuuttatermiinisopimuksia jotka arvostetaan tilinpäätöspäivänä käyttäen tilinpäätöspäivän valuuttatermiinikursseja.

Korkojohdannaisilla suojaudutaan korkotason vaihtelun aiheuttamilta muutoksilta yhtiön tulokseen, taseeseen ja rahavirtaan. Yhtiön on käyttänyt koronvaihtosopimuksia joiden käyvät arvot lasketaan diskonttaamalla sopimusten tulevat kassavirrat nykyarvoon.

Yhtiö on soveltanut rahavirran suojauslaskentaa joihinkin vaihtuvakorkoisiin velkoihin. Suojaavien koronvaihtosopimusten käyvän arvon muutokset kirjataan oman pääoman käyvän arvon rahastoon siltä osin kuin suojaus on tehokas. Tehoton osuus kirjataan tuloslaskelman rahoituseriin. Omaan pääomaan kertyneet käyvän arvon muutokset siirretään tuloslaskelman rahoituseriin sillä kaudella kun suojauskohde vaikuttaa tulokseen.

Lemminkäinen Oyj:n päällystysliiketoimintaa harjoittavat tytäryhtiöt käyttävät hyödykejohtannaisia bitumin hintariskin hallintaan. Osa johdannaisista toteutetaan

keskitetysti Lemminkäinen Oyj:n toimesta ulkoisten vastapuolten kanssa ja vastaavat sisäiset johdannaiskaupat toteutetaan konsernin sisäisillä transakzioilla kunkin tytäryhtiön kanssa. Lemminkäinen Oyj:lle ei näin ollen synny merkittävää tulosvaikutusta hyödykejohtannaisista.

Käyvän arvon muutokset johdannaisista, jotka eivät ole suojauslaskennassa, kirjataan tuloslaskelman rahoituseriin tai liiketoiminnan muihin tuottoihin ja kuluihin niiden käyttötarkoituksen mukaisesti. Käyvän arvon muutokset on esitetty liitetietojen kohdassa 7.

Pysyvien vastaavien arvostus ja jaksotus

Pysyvät vastaavat on esitetty taseessa alkuperäiseen hankintamenoon vähennettynä taloudellisen pitoajan mukaan lasketuilla suunnitelmapoistoilla. Lisäksi joidenkin maa-alueiden ja rakennusten arvoon sisältyy arvokorotuksia, joista ei ole tehty poistoja. Poistoajat ovat seuraavat:

- Rakennukset ja rakennelmat 10–40 vuotta
- Koneet ja kalusto 3–15 vuotta
- Muu käyttöomaisuus 3–10 vuotta

Eläkejärjestelyt

Henkilöstön eläketurva lisäetuineen on vakuutettu eläkevakuutusyhtiössä.

Tutkimus- ja kehitysmenot

Tutkimusmenot on kirjattu kuluksi niiden syntymisvuonna. Kehittämismenoja on aktivoitu, mikäli aktivointiedellytykset ovat täyttyneet.

Välittömät verot

Tuloslaskelman veroihin on kirjattu tilikauden tuloksen perusteella lasketut verot, aikaisempien tilikausien verojen oikaisut sekä laskennallisen verovelan ja -saamisen muutos.

Tilinpäätös › Emoyhtiön tilinpäätös › Emoyhtiön liitetiedot (FAS)

Emoyhtiön liitetiedot (FAS)

- 1 Liikevaihto markkina-alueittain
- 2 Liiketoiminnan muut tuotot
- 3 Materiaalit ja palvelut
- 4 Henkilöstöä ja toimielinten jäseniä koskevat tiedot
- 5 Poistot ja arvonalentumiset
- 6 Tilintarkastajan palkkiot
- 7 Rahoitustuotot ja -kulut
- 8 Satunnaiset erät
- 9 Välittömät verot
- 10 Pysyvät vastaavat
- 11 Omistukset muissa yrityksissä
- 12 Vaihtuvat vastaavat
- 13 Oma pääoma
- 14 Pakolliset varaukset
- 15 Vieras pääoma
- 16 Vakuudet ja vastuusitoumukset

Tilinpäätös › Emoyhtiön tilinpäätös › Emoyhtiön liitetiedot (FAS) › 1 Liikevaihto markkina-alueittain

1 Liikevaihto markkina-alueittain

Milj. euroa	1.1.–31.12.2015	1.1.–31.12.2014
Suomi	30,2	31,9
Skandinavia	2,1	1,0
Baltian maat	0,6	0,3
Venäjä	0,9	2,6
	33,8	35,9

Tilinpäätös › Emoyhtiön tilinpäätös › Emoyhtiön liitetiedot (FAS) › 2 Liiketoiminnan muut tuotot

2 Liiketoiminnan muut tuotot

Milj. euroa	1.1.–31.12.2015	1.1.–31.12.2014
Käyttöomaisuuden myyntivoitot	1,3	12,0
Muut	2,5	0,4
	3,8	12,4

Tilinpäätös › Emoyhtiön tilinpäätös › Emoyhtiön liitetiedot (FAS) › 3 Materiaalit ja palvelut

3 Materiaalit ja palvelut

Milj. euroa	1.1.–31.12.2015	1.1.–31.12.2014
Aineet ja tarvikkeet	0,2	2,4
Ulkopuolisilta ostetut palvelut	0,0	1,3
	0,2	3,7

Tilinpäätös › Emoyhtiön tilinpäätös › Emoyhtiön liitetiedot (FAS) › 4 Henkilöstöä ja toimielinten jäseniä koskevat tiedot

4 Henkilöstöä ja toimielinten jäseniä koskevat tiedot

Milj. euroa	1.1.–31.12.2015	1.1.–31.12.2014
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	7,1	17,6
Eläkekulut	2,5	3,3
Muut henkilösivukulut	0,5	0,8
	10,0	21,7
Johdon palkat ja palkkiot		
Toimitusjohtaja	0,7	1,6
Hallituksen jäsenet	0,4	0,4
Henkilöstö keskimäärin		
Toimihenkilöitä	127	234

Hallituksen jäsenten ja toimitusjohtajan eläkesitoumukset

Lemminkäinen Oyj:n toimitusjohtajan eläkeikä on 63 vuotta.

Tilinpäätös › Emoyhtiön tilinpäätös › Emoyhtiön liitetiedot (FAS) › 5 Poistot ja arvonalentumiset

5 Poistot ja arvonalentumiset

Milj. euroa	1.1.–31.12.2015	1.1.–31.12.2014
Poistot		
Aineettomat oikeudet	4,9	5,1
Muut pitkävaikutteiset menot	0,3	0,3
Rakennukset ja rakennelmat	0,7	0,8
Koneet ja kalusto	0,0	0,0
Muut aineelliset hyödykkeet	0,0	0,1
	6,0	6,3
Arvonalentumiset		
Rakennusten arvonorotukset	1,7	
Asunto-osakkeiden arvonorotukset	0,1	
	1,8	
Poistot ja arvonalentumiset yhteensä	7,8	6,3

Tilinpäätös › Emoyhtiön tilinpäätös › Emoyhtiön liitetiedot (FAS) › 6 Tilintarkastajan palkkiot

6 Tilintarkastajan palkkiot

Milj. euroa	1.1.–31.12.2015	1.1.–31.12.2014
Tilintarkastus	0,1	0,1
Muu konsultointi	0,0	0,1
	0,1	0,2

Tilinpäätös › Emoyhtiön tilinpäätös › Emoyhtiön liitetiedot (FAS) › 7 Rahoitustuotot ja -kulut

7 Rahoitustuotot ja -kulut

Milj. euroa	1.1.–31.12.2015	1.1.–31.12.2014
Osinkotuotot		
Saman konsernin yrityksiltä		12,4
		12,4
Korko- ja muut rahoitustuotot		
Saman konsernin yrityksiltä	16,5	15,7
Muilta	18,9	40,1
	35,4	55,9
Korko- ja muut rahoituskulut		
Saman konsernin yrityksille	6,4	0,7
Muille	47,5	77,8
	53,9	78,4
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	-18,5	-10,1
Rahoitustuottoihin ja -kuluihin sisältyy seuraavia eriä		
Valuuttakurssivoitot ja -tappiot (netto)	-2,2	-5,4
Valuuttajohdannaisten käyvän arvon muutos (netto)	-4,0	4,8
Korkojohdannaisten käyvän arvon muutos (netto)	0,1	-1,2
Suojauslaskennan voitot ja tappiot (netto)		-0,1

Tilinpäätös › Emoyhtiön tilinpäätös › Emoyhtiön liitetiedot (FAS) › 8 Satunnaiset erät

8 Satunnaiset erät

Milj. euroa	1.1.–31.12.2015	1.1.–31.12.2014
Satunnaiset tuotot, konserniavustukset	26,5	22,2
Satunnaiset kulut, vahingonkorvaukset		-6,4
	26,5	15,8

Tilinpäätös › Emoyhtiön tilinpäätös › Emoyhtiön liitetiedot (FAS) › 9 Välittömät verot

9 Välittömät verot

Milj. euroa	1.1.–31.12.2015	1.1.–31.12.2014
Tuloverot aikaisemmilta vuosilta	0,0	0,0
Laskennallisten verosaamisten muutokset	-0,4	5,2
	-0,5	5,2

Tilinpäätös › Emoyhtiön tilinpäätös › Emoyhtiön liitetiedot (FAS) › 10 Pysyvät vastaavat

10 Pysyvät vastaavat**Aineettomat hyödykkeet**

Milj. euroa	Aineettomat oikeudet	Muut pitkävaikutteiset menot	Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	Yhteensä
Hankintameno 1.1.2015	24,0	5,6	0,5	30,1
Lisäykset	0,6		0,1	0,7
Vähennykset	-0,2	-2,9		-3,2
Siirrot erien välillä	0,5		-0,5	
Hankintameno 31.12.2015	25,0	2,7	0,1	27,7
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 1.1.2015	-11,1	-4,8		-15,9
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	0,1	2,9		3,0
Tilikauden poisto	-4,9	-0,3		-5,2
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 31.12.2015	-15,9	-2,1		-18,1
Kirjanpitoarvo 31.12.2015	9,0	0,5	0,1	9,6

Milj. euroa	Aineettomat oikeudet	Muut pitkävaikutteiset menot	Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	Yhteensä
Hankintameno 1.1.2014	18,0	7,7	7,4	33,1
Lisäykset	4,7	0,0	0,4	5,1
Vähennykset	-2,8	-2,7	-2,6	-8,1
Siirrot erien välillä	4,1	0,6	-4,7	
Hankintameno 31.12.2014	24,0	5,6	0,5	30,1
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 1.1.2014	-6,6	-7,2		-13,8
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	0,6	2,7		3,3
Tilikauden poisto	-5,1	-0,3		-5,4
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 31.12.2014	-11,1	-4,8		-15,9
Kirjanpitoarvo 31.12.2014	12,9	0,8	0,5	14,2

Aineelliset hyödykkeet

Milj. euroa	Maa-alueet	Rakennukset	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödykkeet	Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	Yhteensä
Hankintameno 1.1.2015	2,9	19,0	0,5	1,3		23,7
Vähennykset	0,0		0,0			0,0
Hankintameno 31.12.2015	2,9	19,0	0,5	1,3		23,7
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 1.1.2015		-13,1	-0,4	-1,1		-14,7
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot			0,0			0,0
Tilikauden poisto		-0,7	0,0	0,0		-0,8
Kertyneet poistot 31.12.2015		-13,9	-0,4	-1,1		-15,4
Arvonkorotukset 1.1.2015		2,3				2,3
Arvonkorotusten purku		-1,7				-1,7
Arvonkorotukset 31.12.2015	3,1	0,6				3,7
Kirjanpitoarvo 31.12.2015	6,0	5,7	0,0	0,2		12,0

Milj. Euroa	Maa-alueet	Rakennukset	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödykkeet	Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	Yhteensä
Hankintameno 1.1.2014	2,9	18,6	0,9	1,3	0,4	24,1
Lisäykset		0,1				0,1
Vähennykset			-0,5			-0,5
Siirrot erien välillä		0,4			-0,4	
Hankintameno 31.12.2014	2,9	19,0	0,5	1,3		23,7
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 1.1.2014		-12,4	-0,8	-1,1		-14,2
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot			0,4			0,4
Tilikauden poisto		-0,8	0,0	-0,1		-0,9
Kertyneet poistot 31.12.2014		-13,1	-0,4	-1,1		-14,7
Arvonkorotukset	3,1	2,3				5,4
Kirjanpitoarvo 31.12.2014	6,0	8,2	0,1	0,2		14,5

Sijoitukset

Milj. euroa	Osuudet konserni-yrityksissä	Kiinteistö-osakkeet	Muut osakkeet ja osuudet	Asunto-osakkeet	Yhteensä
Hankintameno 1.1.2015	116,5	0,8	0,4	0,2	117,8
Vähennykset			-0,2	-0,1	-0,3
Hankintameno 31.12.2015	116,5	0,8	0,2	0,1	117,6
Kertyneet arvonalentumiset 1.1.2015	-2,4				-2,4
Kertyneet arvonalentumiset 31.12.2015	-2,4				-2,4
Arvonkorotukset 1.1.2015				0,1	0,1
Arvonkorotusten purku				-0,1	-0,1
Arvonkorotukset 31.12.2015					
Kirjanpitoarvo 31.12.2015	114,2	0,8	0,2	0,1	115,2

Milj. euroa	Osuudet konserni-yrityksissä	Kiinteistö-osakkeet	Muut osakkeet ja osuudet	Asunto-osakkeet	Yhteensä
Hankintameno 1.1.2014	159,6	0,8	0,6	0,3	161,2
Lisäykset			0,0		0,0
Vähennykset	-43,0	0,0	-0,2	-0,1	-43,3
Hankintameno 31.12.2014	116,5	0,8	0,4	0,2	117,8
Arvonalentumiset	-2,4				-2,4
Kertyneet arvonalentumiset 31.12.2014	-2,4				-2,4
Arvonkorotukset				0,1	0,1
Kirjanpitoarvo 31.12.2014	114,2	0,8	0,4	0,2	115,5

Tilinpäätös › Emoyhtiön tilinpäätös › Emoyhtiön liitetiedot (FAS) › 11 Omistukset muissa yrityksissä

11 Omistukset muissa yrityksissä

	Konsernin omistusosuus %	Emoyhtiön omistusosuus %
Lemminkäinen Talo Oy, Helsinki	100,0	100,0
Lemminkäinen Infra Oy, Helsinki	100,0	100,0
Lemcon Networks Oy, Helsinki	100,0	100,0
UAB Lemcon Vilnius, Liettua	100,0	100,0
UAB Lemminkäinen Lietuva, Liettua	99,9	99,9

Tilinpäätös › Emoyhtiön tilinpäätös › Emoyhtiön liitetiedot (FAS) › 12 Vaihtuvat vastaavat

12 Vaihtuvat vastaavat

Milj. euroa	31.12.2015	31.12.2014
Pitkäaikaiset saamiset		
Lainasaamiset saman konsernin yrityksiltä	116,9	
Laskennalliset verosaamiset		
Jaksotuseroista ja väliaikaisista eroista	21,6	22,4
	21,6	22,4
Laskennalliset verovelat		
Arvonkorotuksista	0,7	1,1
	0,7	1,1
Laskennalliset verosaamiset (+) ja -velat (-) yhteensä	20,9	21,3
Lyhytaikaiset saamiset		
Saamiset konsernin ulkopuolisilta		
Myyntisaamiset	0,1	0,3
Muut saamiset	3,5	10,1
Siirtosaamiset	3,2	5,4 *
	6,8	15,7
Saamiset saman konsernin yrityksiltä		
Myyntisaamiset	7,6	6,6
Muut saamiset	46,1	249,3
Siirtosaamiset	1,2	2,4
	54,8	258,4
Lyhytaikaiset saamiset yhteensä	61,6	274,1
Siirtosaamisten erittely		
Korkosiirtosaamiset		0,0
Verosaamiset	0,0	0,0
Henkilöstökulujen jaksotus	0,4	0,9
Muut siirtosaamiset	4,0	6,8 *
	4,3	7,8

* Yhtiö on oikaissut vieraan pääoman hankintamenojen käsittelyä. Velat on kirjattu taseeseen nimellisarvoisena ja hankintamenojen jäljellä oleva tulouttamaton osuus on kirjattu siirtosaamisiin. Oikaisun vaikutus yhtiön vieraaseen pääomaan ja siirtosaamisiin 31.12.2014 on 2,0 miljoonaa euroa. Oikaisun vaikutus vuoden 2014 rahavirtalaskelman käyttöpääoman muutokseen ja pitkäaikaisten lainojen nostoon on 1,1 miljoonaa euroa.

Tilinpäätös › Emoyhtiön tilinpäätös › Emoyhtiön liitetiedot (FAS) › 13 Oma pääoma

13 Oma pääoma

Milj. euroa	2015	2014
Osakepääoma 1.1.	34,0	34,0
Osakepääoma 31.12.	34,0	34,0
Ylikurssirahasto 1.1	5,7	5,7
Ylikurssirahasto 31.12.	5,7	5,7
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto 1.1.	90,6	61,3
Osakeanti		29,3
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto 31.12.	90,6	90,6
Voitto edellisiltä tilikausilta 1.1.	45,6	48,0
Voitto edellisiltä tilikausilta 31.12.	45,6	48,0
Tilikauden tulos	2,1	-2,4
Oma pääoma yhteensä	177,9	175,9
Jakokelpoiset varat 31.12.	138,2	136,2

Tilinpäätös › Emoyhtiön tilinpäätös › Emoyhtiön liitetiedot (FAS) › 14 Pakolliset varaukset

14 Pakolliset varaukset

Milj. euroa	31.12.2015	31.12.2014
Oikeudenkäyntivaraus	13,0	12,3

Tilinpäätös › Emoyhtiön tilinpäätös › Emoyhtiön liitetiedot (FAS) › 15 Vieras pääoma

15 Vieras pääoma

Milj. euroa	31.12.2015	31.12.2014 *
Pitkäaikainen vieras pääoma		
Joukkovelkakirjalainat	100,0	100,0
Oman pääoman ehtoiset lainat	112,9	140,0
	212,9	240,0

* Yhtiö on oikaisut vieraan pääoman hankintamenojen käsittelyä. Velat on kirjattu taseeseen nimellisarvoisena ja hankintamenojen jäljellä oleva tulouttamaton osuus on kirjattu siirtosaamiin. Oikaisun vaikutus yhtiön vieraaseen pääomaan ja siirtosaamiin 31.12.2014 on 2,0 miljoonaa euroa. Oikaisun vaikutus vuoden 2014 rahavirtalaskelman käyttöpääoman muutokseen ja pitkäaikaisten lainojen nostoon on 1,1 miljoonaa euroa.

Lyhytaikainen vieras pääoma		
Velat konsernin ulkopuolisille		
Eläkelainat		2,0
Yritystodistukset	13,1	63,4
Ostovelat	0,7	0,6
Muut velat	13,4	9,9
Siirtovelat	9,8	15,3
	37,0	91,2
Velat saman konsernin yrityksille		
Ostovelat	0,0	0,0
Muut velat	12,0	39,1
Siirtovelat	1,5	0,0
	13,6	39,1
Siirtovelkojen erittely		
Korkosiirtovelat	6,4	7,5
Henkilöstökulujen jaksotus	2,0	4,8
Muut siirtovelat	2,9	3,1
	11,3	15,3

Tilinpäätös › Emoyhtiön tilinpäätös › Emoyhtiön liitetiedot (FAS) › 16 Vakuudet ja vastuusitoumukset

16 Vakuudet ja vastuusitoumukset

Milj. euroa	31.12.2015	31.12.2014
Takaukset		
Konserniyritysten puolesta	293,2	407,7
Konsernin osakkuus- ja yhteisyritysten puolesta	12,4	14,4
Työyhteensuhteiden ja kiinteistöyhtiöiden puolesta	12,0	1,8
	317,6	423,9
Lisäksi Lemminkäinen Oyj on antanut tytäryhtiönsä puolesta yhden takauksen ilman enimmäismäärä.		
Vuokravastuut		
Seuraavana vuonna maksettavat	4,8	4,9
Myöhemmin maksettavat	21,0	24,6
	25,8	29,5
Johdannaissopimukset		
Valuuttatermiinit		
Nimellisarvo	71,4	77,2
Käypä arvo	0,5	5,7
Koronvaihtosopimukset		
Nimellisarvo	40,0	40,0
Käypä arvo	-1,0	-1,0
Hyödykejohdannaiset		
Määrä, mt	54 664	
Nimellisarvo	8,4	
Käypä arvo		

Tilinpäätös › Taloudellista kehitystä kuvaavat tunnusluvut (IFRS)

Taloudellista kehitystä kuvaavat tunnusluvut (IFRS)

Milj. euroa	2015	2014	2013	2012	2011
Liikevaihto	1 879,0	2 044,5	2 020,1	2 267,6	2 183,9
Kansainvälinen liiketoiminta	761,0	971,2	929,0	897,3	780,3
% liikevaihdosta	40,5	47,5	46,0	39,6	35,7
Liikevoitto	37,3	36,3	-89,3	50,4	44,0
% liikevaihdosta	2,0	1,8	-4,4	2,2	2,0
Tulos ennen veroja	16,7	-1,7	-116,1	29,1	25,0
% liikevaihdosta	0,9	-0,1	-5,7	1,3	1,1
Emoyhtiön omistajille kuuluva osuus tilikauden tuloksesta	7,2	18,2	-93,7	43,9	34,7
% liikevaihdosta	0,4	0,9	-4,6	1,9	1,6
Pitkäaikaiset varat	261,0	307,9	362,5	343,8	351,0
Vaihto-omaisuus	402,0	524,0	504,4	494,4	448,5
Rahoitusomaisuus	372,5	425,9	475,8	465,3	443,3
Oma pääoma	377,6	412,5	324,0	441,8	348,7
Määräysvallattomien omistajien osuus	0,1	0,1	0,6	0,4	1,7
Korollinen vieras pääoma	254,7	347,8	407,6	371,2	431,6
Koroton vieras pääoma	403,1	497,5	611,0	490,6	460,7
Taseen loppusumma	1 035,5	1 257,8	1 342,7	1 303,5	1 242,8
Oman pääoman tuotto, %	1,8	4,9	-24,4	11,1	10,5
Sijoitetun pääoman tuotto (ROI), %*	10,2	13,5	-9,4	10,8	10,8
Sijoitetun pääoman tuotto (ROCE), %	5,3	4,5	-10,8	6,4	5,5
Omavaraisuusaste, %	40,6	37,1	27,3	37,2	30,8
Gearing, %	33,6	51,8	100,8	62,8	114,5
Korollinen nettovelka	126,8	213,6	326,5	277,3	401,2
Bruttoinvestoinnit	10,3	30,0	71,2	64,5	84,0
% liikevaihdosta	0,5	1,5	3,5	2,8	3,8
Tilaukanta 31.12., jatkuvat toiminnot	1 180,3	1 456,1	1 733,2	1 336,1	1 289,3
Henkilöstö tilikauden lopussa, jatkuvat toiminnot	4 059	4 748	5 526	5 833	5 751

Laatimisperiaatteiden muutosten vaikutukset tunnuslukuihin on oikaistu uuden laatimisperiaatteen ensimmäiseltä soveltamiskaudelta sekä sitä edeltävältä tilikaudelta. Vastaavasti lopetetut toiminnot on oikaistu tuloslaskelman eristä siltä tilikaudelta, jona ne on luokiteltu lopetettuihin toimintoihin sekä sitä edeltävältä tilikaudelta.

* Sisältää lopetettujen toimintojen tulosvaikutuksen

Tilinpäätös › Osakekohtaiset tunnusluvut (IFRS)

Osakekohtaiset tunnusluvut (IFRS)

	2015	2014	2013	2012	2011
Laimentamaton osakekohtainen tulos, euroa	-0,15	0,40	-4,81	1,94	1,68
Laimennettu osakekohtainen tulos, euroa	-0,15	0,40	-4,81	1,93	1,68
Oma pääoma/osake, euroa	16,28	19,33	15,70	21,45	16,87
Osinko/osake, euroa	0,12*	0,00	0,00	0,60	0,50
Osinko/tulos, %	38,5	0,0	0,0	26,9	28,3
Efektiiivinen osinkotuotto, %	0,9	0,0	0,0	4,2	2,7
Hinta/voitto-suhde (P/E)	-93,3	23,6	-3,2	7,4	11,1
Osakkeen kurssikehitys, euroa					
alin kurssi	9,55	9,50	13,74	13,95	17,08
ylin kurssi	13,91	15,89	16,97	20,50	27,37
kurssi kauden lopussa	13,79	9,52	15,20	14,28	18,72
Osakekannan markkina-arvo, milj. euroa	320,0	220,9	298,2	280,6	367,8
Osakkeiden vaihto (Nasdaq Helsinki Oy), 1 000 kpl	2 612	1 096	1 758	992	3 367
% kokonaismäärästä	11,2	4,7	8,9	5,0	17,1
Osakkeiden lukumäärän painotettu keskiarvo, 1 000 kpl	23 193	21 329	20 600	20 582	20 665
Osakkeiden lukumäärä kauden lopussa, 1 000 kpl	23 220	23 220	19 650	19 650	19 645
Omat osakkeet, kpl	16 687	16 687	34 915	509	

Laatimisperiaatteiden muutosten vaikutukset tunnuslukuihin on oikaistu uuden laatimisperiaatteen ensimmäiseltä soveltamiskaudelta sekä sitä edeltävältä tilikaudelta. Vastaavasti lopetetut toiminnot on oikaistu tuloslaskelman eristä siltä tilikaudelta, jona ne on luokiteltu lopetettuihin toimintoihin sekä sitä edeltävältä tilikaudelta.

* Hallituksen ehdotus yhtiökokoukselle

Tilinpäätös > Tunnuslukujen laskentakaavat

Tunnuslukujen laskentakaavat

OMAN PÄÄOMAN TUOTTO-%

Tilikauden tulos
 Oma pääoma yhteensä (keskimäärin) x 100

SIJOITETUN PÄÄOMAN TUOTTO-% (ROI)

Tulos ennen veroja + rahoituskulut
 Oma pääoma yhteensä (keskimäärin) + korolliset velat (keskimäärin) x 100

SIJOITETUN PÄÄOMAN TUOTTO-% (ROCE)

Liikevoitto
 Oma pääoma yhteensä (kvartaalien keskiarvo) + korolliset velat (kvartaalien keskiarvo) x 100

OMAVARAISUUSASTE, %

Oma pääoma yhteensä
 Taseen loppusumma - saadut ennakot x 100

GEARING, %

Korolliset velat – likvidit varat
 Oma pääoma yhteensä x 100

KOROLLINEN NETTOVELKA

Korolliset velat – likvidit varat

LAIMENTAMATON OSAKEKOHTAINEN TULOS

Emoyhtiön omistajille kuuluva tilikauden tulos – suoriteperusteisesti lasketut oman pääoman ehtoisen lainan korot verovaikutuksella oikaistuna
 Ulkona olevien osakkeiden lukumäärän painotettu keskiarvo

LAIMENNETTU OSAKEKOHTAINEN TULOS

Emoyhtiön omistajille kuuluva tilikauden tulos – suoriteperusteisesti lasketut oman pääoman ehtoisen lainan korot verovaikutuksella oikaistuna
 Ulkona olevien osakkeiden lukumäärän painotettu keskiarvo + laimentavat potentiaaliset kantaosakkeet

OMA PÄÄOMA/OSAKE

Emoyhtiön osakkeenomistajille kuuluva oma pääoma
 Ulkona olevien osakkeiden lukumäärän painotettu keskiarvo

OSINKO/OSAKE

Tilikauden osingonjako
 Kokonaisosakemäärä – omat osakkeet

OSINKO/TULOS, %

Tilikauden osingonjako
 Emoyhtiön omistajille kuuluva tilikauden tulos x 100

EFEKTIIVINEN OSINKOTUOTTO, %

Osinko/osake
 Tilikauden päätöskurssi x 100

HINTA/VOITTOSUHDE (P/E)

Tilikauden päätöskurssi
 Laimentamaton osakekohtainen tulos

OSAKEKANNAN MARKKINA-ARVO

Ulkona olevien osakkeiden lukumäärä x tilikauden päätöskurssi

Tilinpäätös > Hallituksen ehdotus emoyhtiön voittovarojen käytöstä

Hallituksen ehdotus emoyhtiön voittovarojen käytöstä

Emoyhtiö Lemminkäinen Oyj:n jakokelpoinen oma pääoma taseen 31.12.2015 mukaan on 138 209 602,00 euroa, josta voittovarajat edellisiltä tilikausilta ovat 45 578 889,18 euroa ja tilikauden tulos 2 050 059,14 euroa.

Lemminkäinen Oyj:n hallitus ehdottaa yhtiökokoukselle, että yhtiö jakaisi 31.12.2015 päättyneeltä tilikaudelta osinkoa 0,12 euroa osaketta kohti eli yhteensä 2 786 388,00 euroa, jolloin voittovarioihin jää 44 842 560,32 euroa.

Helsingissä 3. päivänä helmikuuta 2016

Berndt Brunow
hallituksen puheenjohtaja

Juhani Mäkinen

Noora Forstén

Finn Johnsson

Heppu Pentti

Kristina Pentti-von Walzel

Heikki Rätty

Casimir Lindholm
toimitusjohtaja

Tilinpäätös › Tilintarkastuskertomus

Tilintarkastuskertomus

Lemminkäinen Oyj:n yhtiökokoukselle

Olemme tilintarkastaneet Lemminkäinen Oyj:n kirjanpidon, tilinpäätöksen, toimintakertomuksen ja hallinnon tilikaudelta 1.1.–31.12.2015. Tilinpäätös sisältää konsernin taseen, tuloslaskelman, laajan tuloslaskelman, laskelman oman pääoman muutoksista, rahavirtalaskelman ja liitetiedot sekä emoyhtiön taseen, tuloslaskelman, rahoituslaskelman ja liitetiedot.

Hallituksen ja toimitusjohtajan vastuu

Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimisesta ja siitä, että konsernitilinpäätös antaa oikeat ja riittävät tiedot EU:ssa käyttöön hyväksytyjen kansainvälisten tilinpäätösstandardien (IFRS) mukaisesti ja että tilinpäätös ja toimintakertomus antavat oikeat ja riittävät tiedot Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti. Hallitus vastaa kirjanpidon ja varainhoidon valvonnan asianmukaisesta järjestämisestä ja toimitusjohtaja siitä, että kirjanpito on lainmukainen ja varainhoito luotettavalla tavalla järjestetty.

Tilintarkastajan velvollisuudet

Velvollisuutenamme on antaa suorittamamme tilintarkastuksen perusteella lausunto tilinpäätöksestä, konsernitilinpäätöksestä ja toimintakertomuksesta. Tilintarkastuslaki edellyttää, että noudatamme ammattieettisiä periaatteita. Olemme suorittaneet tilintarkastuksen Suomessa noudatettavan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti. Hyvä tilintarkastustapa edellyttää, että suunnittelemme ja suoritamme tilintarkastuksen hankkiaksemme kohtuullisen varmuuden siitä, onko tilinpäätöksessä tai toimintakertomuksessa olennaista virheellisyttä, ja siitä, ovatko emoyhtiön hallituksen jäsenet tai toimitusjohtaja syyllistyneet tekoon tai laiminlyöntiin, josta saattaa seurata vahingonkorvausvelvollisuus yhtiötä kohtaan, taikka rikkoneet osakeyhtiölakia tai yhtiöjärjestyä.

Tilintarkastukseen kuuluu toimenpiteitä tilintarkastusevidenssin hankkimiseksi tilinpäätökseen ja toimintakertomukseen sisältyvistä luvuista ja niissä esitettävistä muista tiedoista. Toimenpiteiden valinta perustuu tilintarkastajan harkintaan, johon kuuluu väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvan olennaisen virheellisuuden riskien arvioiminen. Näitä riskejä arvioidessaan tilintarkastaja ottaa huomioon sisäisen valvonnan, joka on yhtiössä merkityksellistä oikeat ja riittävät tiedot antavan

tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimisen kannalta. Tilintarkastaja arvioi sisäistä valvontaa pystyäkseen suunnittelemaan olosuhteisiin nähden asianmukaiset tilintarkastustoimenpiteet mutta ei siinä tarkoituksessa, että hän antaisi lausunnon yhtiön sisäisen valvonnan tehokkuudesta. Tilintarkastukseen kuuluu myös sovellettujen tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden asianmukaisuuden, toimivan johdon tekemien kirjanpidollisten arvioiden kohtuullisuuden sekä tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen yleisen esittämistavan arvioiminen. Käsitksemme mukaan olemme hankkineet lausuntomme perustaksi tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä.

Lausunto konsernitilinpäätöksestä

Lausuntonamme esitämme, että konsernitilinpäätös antaa EU:ssa käyttöön hyväksytyjen kansainvälisten tilinpäätösstandardien (IFRS) mukaisesti oikeat ja riittävät tiedot konsernin taloudellisesta asemasta sekä sen toiminnan tuloksesta ja rahavirroista.

Lausunto tilinpäätöksestä ja toimintakertomuksesta

Lausuntonamme esitämme, että tilinpäätös ja toimintakertomus antavat Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti oikeat ja riittävät tiedot konsernin sekä emoyhtiön toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta. Toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen tiedot ovat ristiriidattomia.

Helsingissä 4. päivänä helmikuuta 2016

PricewaterhouseCoopers Oy

KHT-yhteisö

Markku Katajisto

KHT